

DEMOKRACIJA

Janez Drnovšek
in Milan Kučan
sistematično
napadata vlado.
Skupaj z opozicijo
želita storiti vse, da bi
jo destabilizirala.

NA JURIŠ!!!

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

Aleksander Zorn

Državna proslava je nad aktualno politiko

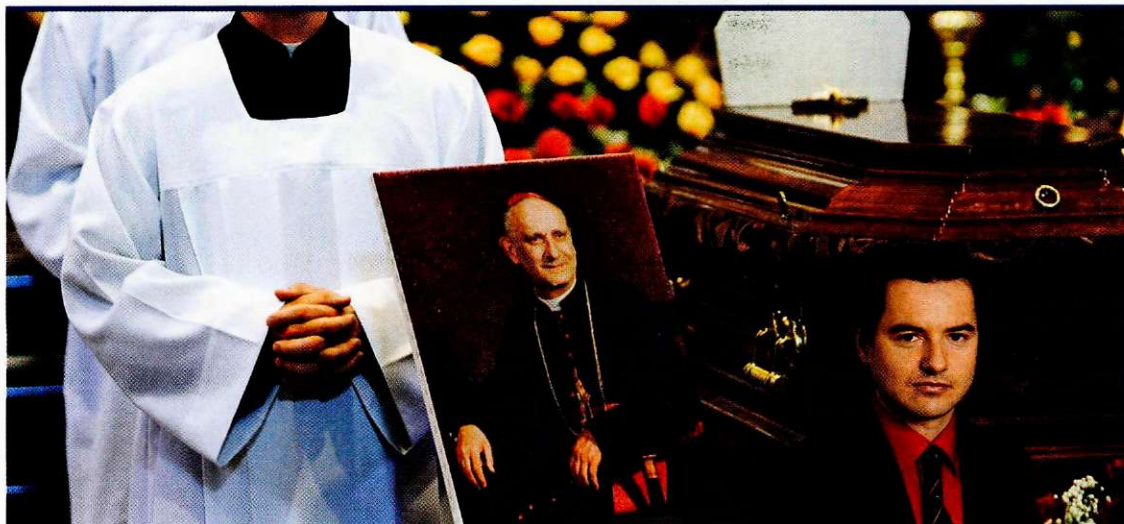
TRIBUNA

Dr. Robert Petkovšek
Cerkev in država

Že od leta
1864

Nadškofovo slovo

Metod Berlec, foto: Gašper Furman

Vsakodnevne sistematične in brezkompromisne napade na vlado je začasno v drugi plan postavila smrt upokojenega ljubljanskega nadškofa in metropolita Alojzija Šuštarja. Pokojni Šuštar je bil tisti slovenski cerkveni voditelj, ki je še doživljal nadzor komunistične partije in enopartijskega totalitarnega režima nad Cerkvijo na Slovenskem.

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja se je moral dnevno bosti s komunističnim režimom za temeljne pravice katoličanov. Stalno si je prizadeval, da bi bila Cerkev navzoča tudi v javnem življenju. Z vsemi svojimi močmi se je trudil, da bi bil božič dela prost dan, da bi po domovih za starejše in v bolnišnicah ter v zaporih imeli možnost duhovne oskrbe. Oral je ledino, saj je te ustanove prvi osebno obiskoval in tam daroval maše. Odigral je pomembno vlogo pri osamosvajanju Slovenije. S svojimi osebnimi znanstvi še iz časa, ko je bil v Švici tajnik Sveta evropskih škofovskih konferenc, je pomembno pripomogel, da so bili v Evropi seznanjeni s slovenskimi željami, stališči, ter h končanju vojne v Sloveniji. Šuštarjeva državotvorna dejanja so bila izrednega pomena za nastajanje samostojne slovenske države in za oblikovanje njene identitete. Po osamosvojitvi pa so se nekatere stvari odvijale drugače, kot je pričakoval. Počasno vračanje odvzetega premoženja Cerkvi, brezplodni pogovori s predstavniki oblasti, ki so po padcu Demosa na najrazličnejše načine spet poskušali omejevati Cerkev, so ga spravljali v slabo voljo. Prizadelo ga je, da je nehal izhajati alternativni dnevnik Slovelec. Takratna vladajoča elita se ni hotela sprijazniti s tem, da je tudi Cerkev subjekt slovenske državne skupnosti. Kot je ob njegovi smrti zapisal Andrej Saje, tiskovni predstavnik Slovenske škofovske konference, je bil nadškof Šuštar kot človek, ki je dolga leta živel v urejeni, moderni demokraciji, vedno človek dialoga. Veliko je dal na dano besedo, zato je bilo zanj še toliko težje, da so se vprašanja o odnosih med Cerkvijo in državo reševala počasi, z malo volje in pripravljenosti. Leta 1997 se je upokojil.

Na mestu ljubljanskega nadškofa ga je nasledil Franc Rode, ki pa se značajsko precej razlikuje od Šuštarja. Oba sta sicer želela urediti položaj Cerkve v slovenski družbi, a Šuštar je to zahteval bolj diplomatsko, Rode je to povedal jasno in glasno. V zatohlo slovensko družbo je Rode vnesel nov veter. Zato so ga postkomunistična nomenklatura in njeni mediji stalno napadali in blatili. Ko je odšel v Rim in bil kasneje imenovan za kardinala, so njegovi nasprotniki ostali brez besed. Sedanji nadškof Alojzij Uran zaradi svoje dobrovoljne pojave in prijaznosti, tako kot Šuštar, ni »primeren za medijsko obdelavo«, pa čeprav tako kot njegova predhodnika želi urediti položaj Rimskokatoliške cerkve v slovenski družbi. Pri tem mu gre na roko dejstvo, da želi sedanja vlada ta vprašanja reševati v skladu z zahodnoevropskimi demokratičnimi standardi. Seveda se zaradi tega v javnosti poskuša ustvariti vtis, da se Cerkvi »preveč popušča«, da se ji vračajo tudi stvari, ki naj ji ne bi pripadale, vendar to ni res. Veliko je demagogije in neznanja ob vprašanju financiranja zasebnih šol. Nekateri se bojijo, da bodo zasebne »cerkvene« šole izenačene z državnimi. To seveda ne drži. Z napovedanim stoddstotnim financiranjem zasebnega šolstva se bo financiral samo izobraževalni program. Ne bo pa država v zasebnem šolstvu financirala investicij, investicijskega izobraževanja, opreme itd. To je nedavno za našo revijo potrdil šolski minister Milan Zver. S tem bo država samo omogočila, da bodo v zasebne šole lahko hodili tudi otroci iz manj premožnih družin.

Pogreba preminulega nadškofa se je udeležila praktično celotna slovenska vlada s premierjem Janezom Janšo na čelu, ki po razkritju nepravilnosti v Sovi nima več miru. Pogreba se je udeležil tudi nekdanji predsednik republike Milan Kučan, ki je v osemdesetih letih še omejeval svobodno delovanje Cerkve. Skupaj z aktualnim predsednikom republike Janezom Drnovškom zadnje tedne delata vse, da bi sedanjo vlado ohromila. V času, ko je bil Šuštar nadškof, pa sta pogosto ustavljala Cerkev na Slovenskem ...

Šuštarjeva državotvorna dejanja so bila izrednega pomena za nastajanje samostojne slovenske države in za oblikovanje njene identitete. Po osamosvojitvi pa so se nekatere stvari odvijale drugače, kot je pričakoval.

UVODNE STRANI

- 9 Dvojezični napisi na mrtvi točki
10 Pogledi: Velika Bajukova zmaga
11 Kolumna: Kakšno je stanje duha?

POLITIKA

- 12 Juriš na Janševo vlado
16 Izpolnjeval je Božjo voljo
18 Zvestoba do roba
20 Cerkev, država in predsednik

SLOVENIJA

- 22 Pivovarna z velikimi apetiti
24 Novosti pri štipendiranju
26 Tobačne novosti in nesoglasja
28 Korošice najstarejše neveste
30 Občani preplačali priključke
32 Znova odkrit domači kraj

TUJINA

- 34 Britanska že videna zgodba
36 Globus: Moskovski župan
37 Tuji tisk: Ulični robot

INTERVJU

- 38 Aleksander Zorn

DOMOZNANSTVO

- 42 »Šmarješka republika«
46 Don Pierino in otroci ljubezni
50 Naši kraji: Piran
54 Knez Igor v Križankah

OGLEDALO

- 56 Film: Domovina junakov
58 Avtomobilizem: Hyundai coupe 2,0
60 Zdravje: Glavobol, neprijetna nadloga
62 Šport: Peklenska preizkušnja
64 Črna kronika: Mati na zatožni klopi
68 TV Kuloar: Kruto razočaranje
74 Kot urednik na Delu zdržal leto in pol

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,

Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;

01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si

Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: Aleksander Zorn

Države proslave morajo biti tudi take, da so gledljive za čim širši krog gledalcev, državljanov in da so ljudje ob njih radostni in državljansko povzdignjeni. To nam uspeva. Zadnjo proslavo je po televiziji gledalo več kot 250.000 gledalcev.

12 Juriš na Janševo vlado

Nedavna odsotnost predsednika države Janeza Drnovška na osrednji državni proslavi ob dnevu državnosti je znova spomnila, da poskušajo nekateri s prikazovanjem izrednih razmer v Sloveniji zamajati stabilnost države.

16 Izpolnjeval je Božjo voljo

Čas odhoda Alojzija Šuštarja je po svoje simboličen, saj se je zgodil na god sv. Petra in Pavla, v času, ko so po stolnicah posvečevali nove duhovnike, in na dvajseto obletnico duhovniškega posvečenja njegovega nekdanjega tajnika, pomožnega škofa Antona Jamnika.

18 Zvestoba do roba

Sobotni kongres LDS je prinesel kapitalski prevzem stranke. Pomagali niso niti svarila Janeza Kopača, da stranko prevzema kapital brez vsebine, in pomenljiv izstop socialno usmerjenega Dušana Kebra.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbajer

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo poloznico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: arhiv Demokracije, fotomontaža

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **23 aparatov GSM Motorola F3.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 20 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 31. avgusta 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola F3:

- teža: 70 g
- velikost: 114x47x9 mm
- čas pripravljenosti: do 300 ur
- čas pogovora: do 500 minut
- glasovna pomoč v menijih
- privlačen tanek design
- visoko-kontrasten zaslon z odlično vidljivostjo na dnevni svetlobi in soncu
- velike črke in številke za lažjo berljivost
- SMS
- budilka

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9 % popusta) ☐ 2 x letno (10 % popusta) ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavezujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Smrt

Aleksander Škorc

„Ne prenesem več te negativne energije, ki se širi s proslave. Magda, zapri okno, prosim,“ je napletal JD. „Poglej samo, kako so ljudje pregrešno dobre volje. Prešerno ploskajo govorniku, ki s komaj zadrževanimi solzami govori neumnosti o trpljenju nekega Jožeta. Komu je mar zanj? Za pravoverne ljudi je pomemben samo en Jože in tisti je na žalost že zdavnaj odšel v nebeško ali katero koli že kraljestvo. Če človek ne bi natančno poznal hudobnosti govornika in tistih čudnih ljudi, bi lahko celo zmotno mislil, da se s proslave širi pozitivna energija. Spusti, prosim, še rolete, zadnje čase mi mrak zelo prija. Verjetno zato, ker imam tako svetlo dušo. Zakaj si pa sedaj tako slabe volje? Pa ja ne boš rekla, da te moti, ker tisto sprevrženo ozračje ne more več skozi okno? Magda, pazi se! Če ugotovim, da se napajaš z negativno energijo, te bom moral odpustiti. Vzemi raje pero in zapiši izjavo za javnost. In obleci vendar nekaj primernejšega. Tale izrez do popka ti niti ne pristaja niti name zaradi moje legendarne duhovnosti ne more več delovati. Saj poznaš rek 'duh gor, Janezek dol'? Kaj hočemo, človek se mora vedno za kaj žrtvovati ... Piši torej:

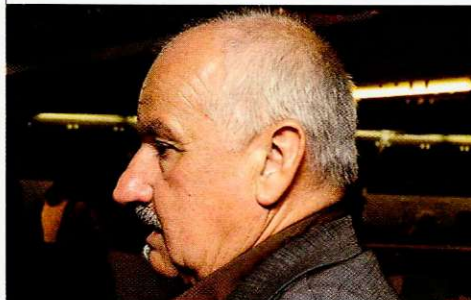
Dragi državljani. Ni res, da sem vas pustil na cedilu. Ravno obratno, vi ste na cedilu pustili mene. Uvedli ste nekakšno demokracijo in mi s tem kot totalitarno izobraženemu predsedniku onemogočili uveljavljanje mojih čudovitih idej. Prav vam je, da imate sedaj takšne proslave. Kaj vse bi vam jaz pripravil! Naj vam za zbujanje skomin zaupam samo droben utrinek. Si predstavljate, kako čudovito bi se dalo zabavati ob metanju živih ljudi v brezna in kako skrajno pozitivna energija bi se širila pri tem? Vsaj stoletje bi bili lahko vsi skupaj izredno dobre volje. Tako pa imate, kar pač imate. Krasno zabavo ste zavrgli zaradi nekakšnih pozitivnih ekonomskih kazalcev, pravice do različnih mišljenj in podobnih neumnosti. Prav vam je.

Sicer pa trpeči pravoverni večini obljubljam, da bo kmalu vse drugače. Naše elitne enote so že v pripravljenosti in kmalu bomo začeli odločilno bitko za sproščeno likvidatorsko ozračje, kakršnega smo nekoč z veliko muko že ustvarili in na žalost nepravilno izgubili. Ko sem ravno pri besedi, v enotah je še nekaj prostih mest in starostno mejo smo prav zato dvignili s 85 na 95 let. Zato tovariši, pogum velja. Očistite puške in kar takoj na zborni mesto, da boste do septembrske ofenzive nared. Smrt negativcem, živel jaz!”

H-umor

»Najboljši pišejo Dnevnik.«

(Slogan, s katerim oglašuje Dnevnik svoje novinarje in svoj dnevni časopis, ki je sinonim za politično pristranost in novinarsko neobjektivnost. Mi ob tem samo dodajamo star slovenski pregovor: Lastna hvala, cena mala.)

»... tako da bi vladi ostala državna televizija in strankarski bilten Demokracija.«

(Novinarja Aleksandra Lucuja, ki v svojih člankih rad poje hvalo podjetjem, ki jih je soustanovil, ter piše takšne nebuloze, da človek kar ne more verjeti, spet moti naša revija. Če vemo, da ima nedeljski bilten, za katerega piše, tradicionalno dobre povezave z nekdanjo tajno politično policijo, se temu niti ne čudimo.)

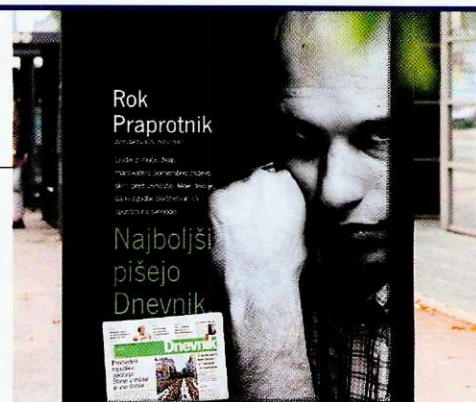
»Sam vidim vlogo Pivovarne Laško izrazito pozitivno.«

Predsednik uprave časopisne hiše Delo Danilo Slivnik je postal advokat omenjene pivovarne, ki je večinska lastnica Dela. Na čase, ko je šel Pivovarno Laško za sestavni del Kučanovega gospodarskega omrežja, je očitno pozabil.)

»Tisti, ki zdaj govorijo, da sem pismo napisala, ne da bi razmislila, kar čez noč, skušajo zmanjšati pomen moje odločitve, nekomu pomagati in prikazati, da gre za maščevanje, za užaljenost ...«

(Andrijana Starina Kosem zanika, da je znamenito pismo napisala na vrat na nos. To nedvomno drži, saj je pismo lektorirano. Iz načina pisanja pa je razvidno, da ji je pri tem nekdo pomagal.)

»Ne, Odmevov imam dovolj!«

(Pavle Gantar je v odgovoru na vprašanje novinarja nacionalke, ali bi prišel zvečer v oddajo Odmevi, priznal, da mu v glavi vse skozi nekaj odmeva. Morda mu prisluškujejo, nikoli se ne ve.)

»LDS, ki je vsa leta oblasti doživljala očitke, da je uvedla politični nepotizem, si bo lahko na prsi pripela še eno inovacijo, da je uvedla kapitalski nepotizem v politiki.«

(Sedaj že nekdanji član LDS Dušan Keber je končno ugotovil poglobljeno lastnost svoje nekdanje stranke.)

»Ta izjava je Pitagorov izrek totalitarnih političnih sistemov.«

(Poslanec SDS Jože Tanko je razložil, kakšno težo imajo Kučanove izjave iz leta 1994 o diskvalifikaciji in likvidaciji.)

»Vsak kandidat, ki ga bi podprla naša stranka, ne sme biti kontaminiran z našo stranko, z našo preteklostjo.«

(Nekdanji predsednik LDS Jelko Kacin je prepričan, da je vsak kandidat za predsednika države, ki ga podpira LDS, namenjen enkratni uporabi. Ko ga LDS enkrat podpre, je s tem za vse večne čase okužen.)

»Pri nas samskim ženskam ne dovolijo umetnega oplojevanja, hkrati pa se pritožujejo, da je rodnost prenizka.«

(Lezbična aktivistka Petra Salaj bi problem nizke rodnosti rešila po hitrem postopku.)

»Kopija originala je lahko le kreatura.«

(Janez Kopač v svoji izstopni izjavi iz LDS o tem, do kod Jelko Kacin seže Janezu Janši.)

Rodnost znova narašča

Potem ko je število živorojenih otrok v zadnjem desetletju bolj ali manj upadalo, se je po podatkih statističnega urada lani rodilo največ otrok v zadnjem desetletju. Tako se je po podatkih urada lani rodilo 18.932 otrok (od tega 9.862 dečkov in 9.170 deklic), kar je 775 otrok oziroma za 4,3 odstotka več kot v letu 2005 in za skoraj 10 odstotkov več kot leta 2003, ko je bila rodnost v zadnjem desetletju v Sloveniji najnižja (rodilo se je le 17.321 otrok). Na 1000 prebivalcev se je tako v letu 2006 v povprečju rodilo 9,4 otroka (leta 2005 pa 9,1).

Skupaj s številom otrok se je povečala tudi starost matere ob rojstvu prvega otroka. Ta je lani znašala že 29,7 leta in se je glede na leto 2005 povečala za 0,2 leta. Po navedbah urada na povišanje starosti vpliva predvsem odlaganje rojstev na poznejša leta. Žensk, ki so v letu 2006 rodile prvič in so bile mlajše od 25 let, je bilo tako lani samo še 23,9 odstotka. Tistih, ki so v tem letu rodile prvič in so bile starejše od 35 let, pa je bilo že 6,1 odstotka. Povečuje se tudi

Število novorojenih otrok se v Sloveniji počasi povečuje.

delež otrok, rojenih neporočenim materam. Leta 2006 je ta odstotek znašal 47,2 odstotka in se je v primerjavi z letom prej povečal za 0,5 odstotka. Čeprav v uradu razlogov za takšno stanje ne navajajo, bi jih lahko pripisali slovenski zakonodaji, ki finančno bolj stimulira matere samohranilke, zaradi česar pari velikokrat uradno živijo narazen, kar pa ne ustreza dejanskemu stanju. Med imeni otrok sta že osmo leto na prvem mestu Nika in Luka. Ime Luka je tako v letu 2006 dobilo 400 (4,1 odstotka) fantkov, ime Nika pa 288 (3,1 odstotka) deklic. Med fantovskimi imeni se med najpogostejša uvrščajo še Jan, Nejc, Nik, Žan, med dekliškimi pa Eva, Lana, Sara in Lara. A. K.

Modrost tedna

»Nadškof Šuštar je bil kot človek, ki je dolga leta živel v urejeni moderni demokraciji, vedno človek dialoga. V tem dejstvu najdemo veliko podobnosti z drugim velikim Slovencem, žal tudi že pokojnim dr. Jožetom Pučnikom. Veliko je dal na dano besedo, zato je bilo zanj še veliko težje, kadar je naletel na lažno obljubo ali neiskren stisk roke.«
(Predsednik vlade Janez Janša)

»Tisti, ki pri nas na veliko 'merijo' stanje duha, so predvsem sami izraz letga. Tako njegov glavni oznanjevalec, predsednik države Drnovšek, razume svojo funkcijo izrazito lahkotno. Na osrednji državni proslavi bi nastopil le, če bi bil slavnostni govornik – četudi je prej zatrdil, da ga takšne stvari sploh ne zanimajo. /.../ Podobno lahkotno je odpovedal sprejem za svojce padlih v vojni za Slovenijo, se pravi še en simbolni dogodek, ki je izraz spoštovanja do tistih, ki so za našo samostojnost prispevali največ. In to predsednik, ki tako rekoč na vsakem koraku pridiga humanost in skrb za sočloveka.«
(Sociolog dr. Matevž Tomšič)

Upravno sodišče pritrdilo ministru Bajuku

Ministrstvo za finance je v petek prejelo prvo sodbo ljubljanskega upravnega sodišča v zvezi z lastninjenjem Zavarovalnice Triglav za pravne osebe, ki je potrdila dopustnost obnove postopkov za določitev upravičencev do odkupa delnic na podlagi nove, višje cenitve. Slednja je pokazala, da je dejanska vrednost zavarovalnice še enkrat višja, kot je izhajalo iz prvotne cenitve leta 2003, v času mandata prejšnje vlade in prejšnjega vodstva Zavarovalnice Triglav. Zaradi višje ocenjene vrednosti in obnove postopkov s strani Slovenske odškodninske družbe (SOD) ter zaradi stališč ministrstva za finance v času sedanje vlade bo slovenski proračun pridobil vsaj 50 milijonov evrov oziroma 12 milijard tolarjev dodatnih sredstev. Prva cenitev Zavarovalnice Triglav je bila izdelana leta 2003, iz nje pa je bilo razvidno, da je bila zavarovalnica na dan 1. januarja 2001 ocenjena na 60,6 milijarde tolarjev. Zaradi dvoma o pravilnosti cenitve sta leta 2005 minister za finance Andrej Bajuk in SOD zahtevala preveritev prvotne cenitve. Takratna uprava Zavarovalnice Triglav je sicer razpolagala z višjo cenitvijo, vendar iz nerazumljivih razlogov z njo ni seznanila niti

Vrednost zavarovalnice je dvakrat višja od prvotno ocenjene.

SOD niti ministrstva za finance. Po preveritvi cenitve, ki jo je SOD prejela marca 2006, je v začetku januarja 2001 vrednost zavarovalnice znašala 121,8 milijarde tolarjev. Razlika med prvotno ocenjeno in dejansko vrednostjo zavarovalnice, ki izhaja iz preveritve prvotne cenitve, znaša 258 milijonov evrov oz. 62 milijard tolarjev. SOD je po vnovični cenitvi zavarovalnice v letu 2006, ki jo je opravilo podjetje PricewaterhouseCoopers, izdala 527

sklepov, s katerimi je po uradni dolžnosti obnovila postopke določitve upravičencev do delnic, izdanih za nenominirani kapital zavarovalnice v obsegu, ki je potreben za ugotovitev pravilne vrednosti delnice. Obnovo postopka so utemeljili s tem, da v prvotni cenitvi ni bil upoštevan dejanski rezultat življenjskih in premoženjskih zavarovanj, ki je obstajal v času prvotne cenitve, čeprav je bilo to bistvenega pomena za določitev vrednosti zavarovalnice. Dodajmo, da je vrednost osnovne delnice po prvotni cenitvi znašala 27.057 tolarjev, vrednost delnice po preveritvi pa znaša 54.348 tolarjev oziroma 226,79 evra. Prodajna cena osnovne delnice se izračuna tako, da se ocenjeni vrednosti delnice prišteje znesek revalorizacije z indeksom cen življenjskih potrebščin od 1. januarja 2001 do dneva plačila. V. K.

Socialni partnerji usklajeni

Prejšnji petek je bil po mesecih usklajevanja dosežen dogovor med socialnimi partnerji glede sprememb in dopolnitev zakona o delovnih razmerjih. Slovesni podpis sporazuma je pomemben korak pri krepitevi socialnega dialoga v državi.

Poleg ministrice Marjete Cotman so se pod dogovor podpisali predstavniki sindikalnih central: Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Konfederacije sindikatov 90 Slovenije, SZS-Alternativa, KSS Pergam, ZDS – Solidarnost in Konfederacije sindikatov javnega sektorja Slovenije, poleg njih pa še Združenje delodajalcev in Gospodarska zbornica. Pri dogodku je bil tudi predsednik vlade Janez Janša, ki se je pred tem srečal z vsemi podpisniki.

Dogovor predvideva sprejetje sprememb zakonodaje, ki jih je v začetku prejšnjega meseca potrdil tudi Ekonomsko socialni svet, z njimi pa naj bi zagotovili podlago za bolj fleksibilno zaposlovanje in večjo učinkovitost, ne da bi pri tem ogrozili dosedanje stopnje varstva pravic zaposlenih. Med

Za povečanje konkurenčnosti in ohranjanje socialne varnosti

najpomembnejše novosti, s katerimi bodo reformirali trg dela, sodi zagotavljanje večje notranje prilagodljivosti zaposlitve z možnostjo zaposlovanja za vrsto dela. Prav tako bodo razširili pravne podlage za uporabo fleksibilnih oblik zaposlovanja, skrajšali odpovedne roke ter uredili prenehanje delovnega razmerja delavcu v primeru dnevnih neupravičenih odsotnosti. Odpoved pogodbe kot tudi

ureditev plačila za delo bosta jasneje in učinkoviteje urejena, načelo sorazmernosti bo doslednejše, tudi delovni čas bo fleksibilnejši, ureja se možnost dodatnega nadurnega dela. Uvajajo se vzpodbude za usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, ureja se tudi pravica do odpravnine v primeru zagotovitve nadaljnje zaposlitve pri drugem delodajalcu. Delavci bodo ne nazadnje bolj varni pred diskriminacijo in vsemi vrstami trpinčenja.

Po uveljavitvi zakona bodo vlada in socialni partnerji redno spremljali njegovo izvajanje. Po mnenju ministrice Cotmanove bodo omenjene spremembe zakonodaje pripomogle k večji konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, hkrati pa bodo ohranjali in zagotavljali ustrezno raven socialne varnosti, kar je bil tudi skupni cilj vseh podpisnikov. Konfederacija novih sindikatov Slovenije Neodvisnost pod vodstvom Draga Lombarda kot edina sindikalna centrala predloga ni podpisala, saj naj ta ne bi prinašal niti ene izboljšave za delavce. M. V.

Na čelu sodišča

Odisejada pri imenovanju predsednika ljubljanskega okrožnega sodišča se je v torek vendarle končala z imenovanjem Andreja Barage, okrožnega sodnika na tem sodišču. Pravosodni minister Lovro Šturm je tokrat izbral med kandidata, ki ju je predložil sodni svet – poleg Barage je bil to tudi nekdanji predsednik sodišča, razvpiti Aleš Zalar. Kot se bralci spominjajo, je mesto predsednika sodišča prazno že od novembra 2005. V tem času je Šturm dvakrat zavrnil kandidata Zalarja, ki je sodišče v preteklosti že vodil en mandat. Šturm je presodil, da Zalarju, čeprav je bil edini kandidat za predsednika sodišča, manjka operativnih izkušenj, potrebnih za uresničevanje t. i. projekta Lukenda za zmanjšanje sodnih zaostankov. Zavrtni Zalar je nato sprožil sodni postopek proti ministru, a je vrhovno sodišče dalo prav slednjemu.

Minister nobenemu od kandidatov ni dal prednosti, vendar je Baraga dobil boljšo oceno. Po Šturmovih besedah Baraga ne le izjemno dobro pozna vsa različna pravna področja, temveč se je prav na vseh dosedanjih delovnih mestih izkazal z nadpovprečno uspešnostjo. M. V.

Marjan Pogačnik in Andrej Baraga

Štrukelj v ofenzivi

Branimir Štrukelj proti Milanu Zveru

Glavni tajnik Sindikata vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture (SVIZ) Branimir Štrukelj se je prejšnji četrtek srdito odzval na pismo ministrstva za šolstvo in šport (MŠŠ), s tem pa nadaljeval svojo »križarsko vojno« proti financiranju programov zasebnega šolstva.

V pismu z dne 22. junija je ministrstvo opozorilo sindikat, da je z lepljenjem plakatov na neustreznih mestih kršil zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki med drugim v vrtcih in šolah prepoveduje delovanje političnih strank ter konfesionalno dejavnost. Štrukelj je opozorilo razumel kot poskus diskreditacije in discipliniranja SVIZ zaradi njegovih stališč do sprememb omenjenega zakona, očitke pa zavrnil, saj naj bi bili plakati legitimna oblika zavzemanja za pravice učiteljev, ki jih spremenjeni zakon domnevno ogroža. Štrukelj je tudi presodil, da je pri ravnanju ministrstva prišlo do kršitve ustavne pravice izražanja misli in mnenj. Kot skrajno možnost je napovedal iskanje pravice na sodišču. M. V.

Topografija na mrtvi točki

Mitja Volčanšek; foto:

Dogovor propadel V četrtek je postalo jasno, da ustavni odbor dunajskega parlamenta predloga kanclerja Alfreda Gusenbauerja o rešitvi vprašanja dvojezične topografije ne bo uvrstil na svoj dnevni red. S tem so padla v vodo kanclerjeva prizadevanja, da bi začeli odmotavati topografski klopčič. S tem pa ne le da je vprašanje topografije zamrznjeno do jeseni, ampak se na tem področju bržkone ne bo zgodilo nič bistvenega vsaj do naslednjih deželnozborskih volitev na Koroškem. Še pred nekaj tedni, ko se je avstrijski premier mudil v Ljubljani, so z njegove strani deževala zagotovila, da bo vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov rešeno do poletja. Mrzlično iskanje soglasja v napovedanem roku do 28. junija, pri čemer pa nobena stran, kot je pogosto opominjal zvezni kancler, nima veta, je doživelo silovit pospešek z razgrnitvijo Gusenbauerjevega predloga 25. junija. Predlog je predvidel opremljenje 163 krajev z dvojezičnimi napisi (šlo naj bi za vse topografske napise v krajih in ne le občestne table ob vstopu v naselja). Poleg tega bi morali biti napisi v obeh jezikih enako veliki. Kot nekakšno nadomestilo za t. i. odprtostno klavzulo je kancler predvidel ustanovitev t. i. konsenznih odborov, ki bi se ukvarjali »z vsemi zadevami v zvezi z dvojezičnim ozemljem zlasti glede kulturnih, socialnih in gospodarskih vidikov« in bi delovali kot posvetovalen, a neobvezujoč organ vlade.

Odpovedala je ÖVP Ob razgrnitvi predloga je Haider, ki je pred tem že grozil z Evropskim sodiščem za človekove pravice in s posrednim namigom na podiranje tabel, zaropotal z možnostjo predčasnih deželnozborskih volitev.

Na Gusenbauerjev predlog predstavniki slovenskih krovnih organizacij niso reagirali enotno. Če je Bernard Sadvnik iz Skupnosti koroških Slovencev in Slovenec (SKS) predlog označil za bistveno boljšega od lanskega Schüsslovga (ta je predvideval 141 krajev in odprtostno klavzulo), je predsednik Zveze slovenskih organizacij (ZSO) Marjan Sturm ponujeno ocenil kot dvetretjinsko uresničitev 7. člena državne pogodbe. Sturm bi predlog sicer podprl ob možnosti razširitvene klavzule. Kot pomanjkljivega in brez sistema pa je predlog zavrnil Matevž Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS). Poleg tega, opozarjajo pravni strokovnjaki, bi rešitev z ustavnim zakonom uvedla teže dosegljivo dvetretjinsko večino v parlamentu za poznejšo dopolnitev seznama dvojezičnih krajev, medtem ko je bila doslej potrebna vladna uredba ob navadnih parlamentarni večini. Ob pričakovanem nasprotovanju klasičnih »sovražnikov« Slovencev, Haiderjeve BZÖ in svobodnjakov, je kaj kmalu postalo jasno, da bo za uvrstitev predloga na dnevni red parlamenta bistvena privolitev koalicijske ljudske stranke (ÖVP). Slednja je kanclerjev predlog zavrnila z argumentom, da glede predloga manjka širši konsenz na lokalni ravni.

Hujškastvo uspeva Žal je argument ÖVP po svoje upravičen, saj so dvojezične table leta 1972 že stale, in to v kar 205 krajih, pa je sledil nočni pogrom nad njimi. Zadnji poskus rešitve tega polstoletnega vprašanja je potekal prej-

SPÖ-Verrat an Kärnten: 163 zweisprachige Ortstafeln!

163 zweisprachige Ortstafeln von Hermaringen, Finkenstein und Velden bis Völkermarkt
Über 500 zweisprachige Hauswiesenschilder!
Aufstellung sofort und umfassend!
Keine unzulässige Lösung, sondern mit „Konsenzzusatz“ Öffnungsschlüssel durch die Natur!

Danke Gusli! Danke Schanig!

Landeshauptmann Jörg Haider:
NEIN zu SPÖ-Verrat an Kärnten!
NEIN zu Ortstafel-Diktat aus Wien!
NEIN zu 163 zweisprachigen Ortstafeln!
Er bleibt Kärnten treu!

Tako je Haider koroško javno mnenje svaril pred nevarnostjo dvojezičnih tabel.

Dvojezične table so leta 1972 že stale, in to v kar 205 krajih, pa je sledil nočni pogrom nad njimi.

šnjo sredo na Dunaju, ko je kancler zaman iskal soglasje v razširjenem pogajalskem krogu, medtem pa je Koordinacijski odbor koroških Slovencev sklenil, da ne morejo popustiti pri predlaganem, ki v bistvu že pomeni odstopanje od upravičenih zahtev manjšine.

»Pozabljenost« avstrijskih oblasti je tem bolj nedopustna, če se spomnimo, kot je v Večeru pred dnevi opozoril komentator Franc Wako-unig iz Borovelj, da 7. člen državne pogodbe »koroškim Slovincem ni bil podarjen ... ampak je sad njihovega mednarodno priznanega boja proti nacizmu«. Ta je predstavljal edino konsistentno obliko boja proti nacizmu v tednji Avstriji, čeprav so slednje zavezniki opredelili kot »prvo žrtev nacizma«. Protislovenstvo je na Koroškem tako doma, kot so tam doma Slovenci, kar dokazujejo rezultati skrajno desničarskih strank, ki na vsakokratnih deželnozborskih volitvah dosegajo za demokratično, pluralno Evropo 21. stoletja zastrašujoče visoke odstotke. Sveži časopisni oglasi v koroških dnevnikih predstavljajo Haiderja kot branilca nemštva Koroške, Gusenbauerju oziroma njegovi SPÖ pa očitajo »izdajstvo« dežele. Kancler naj bi bil podkupil župane, s konsenznimi odbori pa »skozi zadnja vrata« pripravil pot odprtostni klavzuli. Obtožbe so zastrašujoče, še bolj pa dejstvo, da tovrstna propaganda tudi v koroških nacionalističnih logih še vžge. **D**

Zavajanje državljanov?

Pavel Ferluga

Ko sem se pred leti naročil na ADSL, sem moral pri Telekomu obvezno kupiti nov telefonski aparat ISDN.

Da je bila to čista potegavščina našega telpodjetja na račun naivnih prosilcev te storitve, je na dlani. Po vsej verjetnosti je Telekom nabavil veliko število telefonskih aparatov, ki pa niso šli v prodajo, kot so predvidevali »eksperti« marketinga (ali jim je šlo le za provizijo), ampak so ostali na zalogi, ki je predstavljal slabo nakupovalno poslovanje.

Vsekakor so nas »legitimno« primorali k nakupu nepotrebnih aparatov z lažno pretvezo, da je to nujno potrebno za dostop do strežbe ADSL. Laž z namenom goljufije torej. Ali ne spada taka taktika v gospodarski kriminal ali vsaj v njegovo bližino? Pa naj mi tehniki Telekom ne razlagajo opravičila na tehnični podlagi, ker bi bila to tudi laž. To je prav tako, kot če bi hotel kupiti nov avtomobil, pa bi me prodajalec prisilil, da kupim najprej prikolico, drugače mi ne proda zelenega vozila. Naj mi poskusijo gospodje tehniki razložiti, kakšna je zveza med aparatom ISDN in storitvijo ADSL, ki narekuje tak nakup, čeprav že imam priključen telefonski aparat.

Ko sem se s tem vprašanjem obrnil na tehnike v Italiji, so se le nasmehnili in odgovorili, da je vprašanje nesmiselno, ker pri tem ni nobene odvisnosti, kot ne med drevesom in avtomobilom, razen v primeru, da se vanj zaletiš. Morda je povezava filozofska (opravičilo za »rop«), tehnična zagotovo ne!

Kaže pa, da še ni konec teh potegavščin in nelegitimnih manevrov. Kako je npr. z izgovorom, da kljub telefonskemu aparatu z normalnim priključkom v nekaterih občinah (Komen) prosilec ne more imeti povezave ADSL? Tudi v tem primeru gre nedvomno za »biznis«, ki meji na gospodarski kriminal. Informiral sem se v tujini in dobil odgovor tehnikov, da ADSL teče po vseh telefonskih žicah brez posebnih priključkov. Nemogoče je, da bi med uporabniki, ki so priključeni na isto telefonsko centralo, eni imeli možnost povezave ADSL, eni pa ne. Izgovor, da ni priključkov za ADSL, je jalov, saj dobro vemo, da lahko po eni sami žici ADSL uporablja nešteto imetnikov telefonskega aparata. Če so mi tehniki v tujini lagali, naj mi naši to dokažejo.

Po mojem mnenju gre pri tem za goljufij »biznis« Telekom z »nevednimi« občinami z edinim namenom nelegitimnega zaslužka na račun nepoučenih državljanov, ker nihče ne more dokazati, da uporabniki telefona, ki izhaja iz iste centrale, ne morejo imeti vsi tudi storitve ADSL. Tu ne more biti nobene tehnične ovire, ampak gre lahko le za »konspirativen« dogovor med občinami in podjetjem Telekom za dražjo in nepotrebno satelitsko povezavo v obojestransko korist na račun naivnih državljanov.

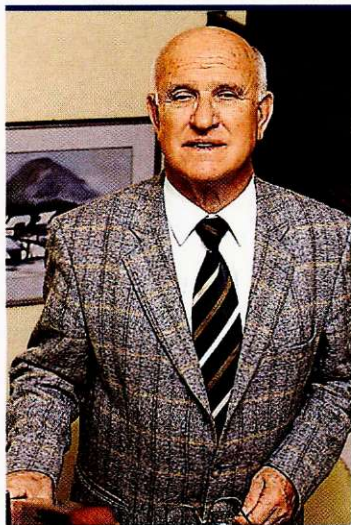
Velika zmaga

Vida Kocjan

Minister za finance Andrej Bajuk je preprečil lastninjenje premoženja Zavarovalnice Triglav po polovični ceni.

Upravno sodišče je minuli teden zavrnilo prve tožbe glede lastninjenja Zavarovalnice Triglav za pravne osebe in s tem pritrdilo stališču finančnega ministra Andreja Bajuka, da so delnice zavarovalnice vredne dvakrat več od prvotno ocenjenih, zaradi česar se bo v državno blagajno steklo kar 50 milijonov evrov več proračunskih sredstev.

V začetku leta 2005 je kot minister nove vlade vodenje financ prevzel Andrej Bajuk. Sprejel je odločitev, da bo zadržal lastninjenje premoženja Zavarovalnice Triglav, in sicer zaradi nove cennitve, po kateri je bila vrednost zavarovalnice še enkrat višja od prvotne iz leta 2003. Ta Bajukova odločitev je v delu javnosti povzročila posmeh in kritike, zdaj pa se je izkazalo, da je bila pravilna, saj ne bo prinesla le višjih proračunskih prilivov, ampak bo tudi preprečila, da bi nekateri prepoceni pridobili delnice naše največje zavarovalnice. Po naših podatkih so se leta 2005 ministri odločitvi posmehovali celo 'pravni' strokovnjaki ministrstva, po hodnikih pa se je govorilo, kaj se vendar gre minister. Iz njega so se norčevali 'strokovnjaki', ki so bili na svoja delovna mesta imenovani v času prejšnjih vlad in so se tudi po imenovanju nove vlade še naprej trudili, da bi služili prejšnjim oblastnikom. V javnosti so poskušali prikazati, da minister Bajuk ne dela prav, ko ne dovoli lastninjenja zavarovalnice tako, kot sta si ga zamislila Anton Rop, prejšnji predsednik vlade, in Jože Lenič, nekdanji predsednik uprave Zavarovalnice Triglav. Po naših podatkih je šlo vse skupaj celo tako daleč, da se nihče od teh 'strokovnjakov' ministrstva ni želel podpisati pod gradivo, ki so ga morali pripraviti na zahtevo novega ministra. Bajuk je vztrajal, rezultat pa je danes na mizi. Prav ta primer torej zelo jasno kaže način dela prejšnjih oblastnikov pa tudi, da se minister Bajuk zelo dobro spozna na svoje delo, hkrati pa vztraja v svoji načelnosti in pokončnosti. To, da nanj ne more vplivati noben lobi v državi, jezi marsikoga, zato je pogosto tarča najrazličnejših lobistov in tistih, ki bi stvari radi reševali po svoje (za lastne koristi), a minister od svojih načel ne odstopa in marsičesa ne dovoli. Pri tem zasleduje tudi tisto, kar je prisegel ob izvolitvi za ministra: to pa je, da bo delal v dobro države in za blaginjo državljanov in državljanek.

Kakšno je stanje duha?

Dr. Janez Jerovšek

V zadnjem času nas nekateri predstavniki opozicije, predvsem pa vidni predstavniki pretekle oblasti prepričujejo, da je stanje duha na Slovenskem slabo in zaskrbljivo. Obstaja možnost, da je to resnično, lahko pa gre le za nov propagandni prijem, ki naj prebivalcem Slovenije dopove, da kljub najugodnejšim gospodarskim gibanjem ne morejo biti zadovoljni. Če hočemo v družboslovju dokazati resničnost abstraktnega pojma ga moramo operacionalizirati, kar pomeni, da ga moramo spraviti v merljive spremenljivke.

Ko ga tako definiramo, moramo zanj najti podatke, ki resničnost abstraktnega pojma potrjujejo ali zanikajo. Ko predstavniki opozicije trdijo, da je stanje duha na Slovenskem neugodno, navajajo tudi nekatere kazalnike ali spremenljivke, ki naj bi to dokazovali. Med te štejejo strah pred izgubo delovnega mesta, strah zaradi kritičnega izražanja in sploh navzočnost občutka strahu, neustrezno stanje na področju demokracije, vladni posegi v svobodo in avtonomnost medijev.

Stanje duha merimo predvsem z vrednotami, ki zadevajo demokracijo, svobodo govora, svobodo političnega in civilnodružbenega združevanja, stanje o sreči prebivalstva, svobodo informiranja, svobodo umetniškega ter vsega drugega ustvarjanja in podobno. V Sloveniji je kar nekaj empiričnih raziskav, iz katerih je mogoče rekonstruirati stanje duha in njegove premike na bolje ali slabše. V ta namen sem vzel v roke bogate podatke iz Slovenskega javnega mnenja, ki poteka že nekaj desetletij. Pred seboj imam obsežno knjigo – 460 strani – z naslovom Vrednote Slovencev in Evropejcev, ki sta jo napisala Veljko Rus in Niko Toš. Gre za podatke, ki so sociološko interpretirani. Poleg tega imam pred seboj še knjigo Pogledi na reforme, delo kar 25 avtorjev, ki so tudi interpretirali podatke javnomnenjskih raziskav, in to tudi najnovejših. V tem obsežnem empiričnem gradivu sem iskal tiste podatke, ki prikazujejo stanje duha in kako se to stanje premika oziroma ali imajo trditve o tem, da se stanje duha v Sloveniji poslabšuje, ustrezno empirično potrditev.

Pri tem je treba povedati, da so vrednote relativno stalna kategorija, ki se ne menjajo iz dneva v dan, kot je to značilno za razna dnevno-politična vprašanja. Tudi avtorja v predgovoru pravita, da so vrednote nekakšne zvezde stalnice, ki nam omogočajo razumeti družbene procese pa tudi napovedovati prihodnje tokove kolektivnih praks. Podatki nam kažejo, da se cela vrsta vrednot, ki bi spadala v kategorijo stanja duha, v zadnjem desetletju sploh ni bistveno spremenila.

Za stanje duha je zanesljiv pokazatelj občutek sreče. Zato naj citiramo podatek iz navedene knjige. »Po lanski raziskavi SJM je bil delež anketirancev, ki se čutijo srečne, 62,6, po letošnji pa 66 odstotkov. Primerjalne raziskave pa kažejo, da je – v nasprotju z močno razširjenim prepričanjem o nesproščenosti

in nesrečnosti slovenskega nacionalnega karakterja – raven občutkov sreče v Sloveniji najvišja med vsemi postsocialističnimi državami. Še več, v tem pogledu Slovenija prekaša celo nekatere staroevropske države.« (str. 34) Stanje duha ponazarja tudi podatek, da si Slovenci medsebojno ne zaupamo. Še leta 1999 je bilo samo 22 odstotkov takih, ki si medsebojno zaupajo. Povsem presenetljiv pa je podatek, da kar 61 odstotkov Slovencev zaupa v javne medije, kar je najvišji proporc v Evropi. V Veliki Britaniji zaupa v medije samo 14 odstotkov prebivalstva. Ta podatek je mogoče razlagati v dveh smereh. Po eni strani lahko kaže zelo dobro stanje duha, po drugi pa je evropsko izjemen in je zato lahko posledica desetletja uspešno izvajane indoktrinacije. Tudi ocene o zadovoljstvu z demokracijo se v zadnjih desetih letih niso spremenile. V primerjavi z drugimi evropskimi državami je Slovenija blizu povprečja. (49,8 odstotka jih je zadovoljnih s stanjem demokracije).

Če te podatke primerjamo z očitki o slabem stanju duha, potem zanj ne najdemo empirične potrditve. Verjetno drži podatek o strahu pred izgubo zaposlitve, vendar je to svetovni trend, ki je značilen za vse evropske države. Danes nobena država in nobeno podjetje ne more ponuditi popolne varnosti zaposlitve, posebno če delujejo po zakonih tržne ekonomije. Področja, ki so zaposlitveno varna, se zožujejo. Če bi stanje duha presojali po proporcju ljudi, ki so v zadnjem desetletju izgubili delovno mesto, ali jih je strah pred to izgubo, potem je stanje duha po vsej Evropi izredno nizko.

Kar zadeva trditev, da je današnje stanje duha podobno tistemu iz obdobja totalitarnega socializma, bi se dalo veliko napisati. Za stanje takratnega duha je bilo značilno, da so se vsi potencialni delodajalci bali tistih, ki niso imeli tako imenovanih moralno-političnih kvalifikacij, ki jih je partija predpisala. Tisti, ki današnje stanje duha primerjajo s stanjem duha v socializmu, so v tistem času takratnega duha branili, utrjevali in bili njegovi nosilci. Stanje duha pa ni bilo določeno s politično pluralnostjo in s spoštovanjem človekovih pravic, temveč z dejstvom, da je bila partija oziroma zveza komunistov vodilna politična sila, ki so ji bile podrejene vse organizacije in institucije – od sodstva in Udbe do najmanj pomembnega filatelističnega društva. **D**

Juriš na Janševo vlado

Gašper Blažič, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana, Marko Cencič/STA

Nedavna odsotnost predsednika države Janeza Drnovška na osrednji državni proslavi ob dnevu državnosti je znova spomnila, da poskušajo nekateri s prikazovanjem izrednih razmer v Sloveniji zamajati njeno stabilnost.

Poskusi destabilizacije države so dejansko že videni v slovenski novejši zgodovini, ne nazadnje jih je bilo v zadnjih letih že kar nekaj. Takšen poskus se je zgodil z medijskim

izpostavljanjem družine Strojčan, pri čemer je bilo mogoče opaziti, da je šlo za usmerjanje omenjene afere iz ozadja. To se je potrdilo nedavno, ko je minister za okolje Janez Podobnik dosegel dogovor

o lokaciji za družino Strojčan, takoj po tem pa je na propagandni Pop TV prišlo do novega jeznega izbruha omenjene romske družine, češ da jih je država prevarala. V zgodovini države je bila

eden najočitnejših poskusov destabilizacije države afera Depala vas, ko je šlo ob asistenci obveščevalnih služb za ustvarjanje zarote proti tedanjemu obrambnemu ministru Janezu Janši, češ da je nevaren za demokracijo in stabilnost države in da pripravlja državni udar, njegove domnevne zle namene pa naj bi dokazoval napad vojaških oseb na civilista, ki to v resnici ni bil.

Repriza Depale vasi Sedanje dogajanje ima veliko vzporednic z letom 1994, vendar gre tudi za nekatere razlike. Ena izmed njih je, da je bila leta 1994 na oblasti levica, v času afere pa je tudi prišlo do ustanovitve »nove« LDS (Liberalne demokracije Slovenije), in sicer iz »stare« LDS (tj. Liberalno demokratske stranke, naslednice nekdanjih »komso-molcev«), Zelenih – ekološko socialne stranke, Socialistične stranke Slovenije in Demokratske stranke, ki jo je tedaj vodil Igor Bavčar. LDS zdaj ni na oblasti, je pa preteklo soboto znova doživela prenovu s pomočjo nove predsednice Katarine Kresal, kar naj bi nakazovalo vrnitev LDS na pozicije kapitala. Zanimivo je, da je zaradi tega iz LDS sedaj izstopil še Dušan Keber, ki so ga v minulih mesecih omenjali kot morebitnega novega predsednika LDS, vendar je bil z omembo Katarine Kresal potisnjen na stranski tir. Keber, ki je med programske smernice prispeval manifest »Za ljudi pred profitom«, velja za zagovornika socialno-liberalne usmeritve, zaradi česar si je s strani neoliberalnih ekonomistov prislužil naziva »maoist« in »trockist«. Nobeno presenečenje ne bi bilo, če bi se tudi Keber, podobno kot pred njim Rop, Cvikel, Pavliha in Beblerjeva, priključil SD, vpra-

Predsednik vlade Janez Janša

Bojan Šrot, morebitni novi vodja SLS

Predsednik SD Borut Pahor

Poslanec SD Anton Rop

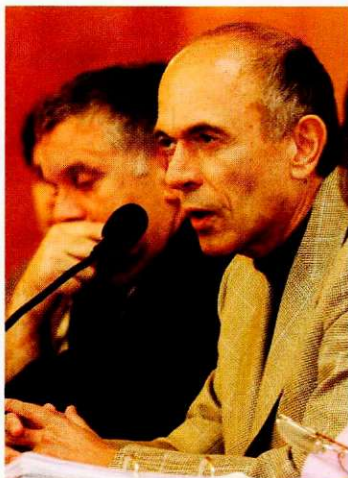
šanje pa je, kakšno pozicijo bo v tem primeru zavzelo društvo Zares, ki združuje nekdanje članke LDS. Dejstvo je, da je znotraj leveice prišlo do nove tekmovalnosti in obtoževanja (na primer kritike Matjaža Švagana in Jelka Kacina na račun Antona Ropa, pri čemer se je Kacin v intervjuju za Sobotno prilogo Dela lotil tudi ljubljanskega župana Zorana Jankovića, češ da je tipičen republikanec), zato poskuša svoje notranje probleme prikriti z dramatizacijo sedanjih političnih in družbenih razmer v državi. Pri tem naj bi bila ključna oseba Janez Janša kot nosilec domnevne avtoritarne oblasti, s čimer naj bi ogrožal demokracijo, to pa naj bi terjalo takojšnje ukrepanje. Nič nenavadnega torej ni, da se je v zadnjem času šepetalo tudi o morebitni nezaupnici sedanji vladi s pomočjo nekaterih vladnih strank (omejnili sta se SLS in DeSUS).

SLS ostaja v vladi Špekupacije o morebitnem sodelovanju SLS in DeSUS pri morebitni konstruktivni nezaupnici vladi pa se v začetni fazi niso obnesle. V primeru SLS je marsikdo računal, da bi stranka, če bi jo prevzel Bojan Šrot, odšla iz koalicije. Vendar je Bojan Šrot v dosedanjih javnih nastopih dal vedeti, da odhod SLS iz koalicije pred iztekom mandata ne pride v poštev, saj naj bi vlada delala dobro. Odhoda SLS iz koalicije naj ne bi bil zagotovil niti Drnovškov sestanek z dvema županoma, ki sedita v lobi Pivovarne Laško, kar bi lahko kazalo na »kapitalski pre-

vzem« SLS. Bolj vprašljivo pa je obnašanje DeSUS, kjer se zdi, da vajeti v roke prevzema Spomenka Hribar. Prav Hribarjeva naj bi predstavljala glavno vez med nekdanjim predsednikom države Milanom Kučanom in stranko upokojencev, za katero se govori, naj bi bila zaradi kolaboracije s pomladno vlado izgubila pravilno usmeritev, zato je bilo treba znova aktivirati »zdrave sile«. V Demokraciji smo že poročali, da so Hribarjevo opazili v neposredni bližini Kučanove pisarne tik pred shodom DeSUS v Opatjem selu 16. junija, kar naj bi kazalo na to, da prihaja do koordinacije med Kučanom in Hribarjevo, slednja pa naj bi bila močno povezana z vodjo poslanske skupine DeSUS Francem Žnidaršičem. Vse to sproža ugibanja, ali se v DeSUS nemara pripravljajo kakšne kadrovske spremembe, ki bi lahko pomenile obrat na levo, saj naj bi se predsednik stranke Karl Erjavec preveč zapletel v

nekatero domnevno afero, predvsem v zvezi oklepni. Za zdaj se zdi, da možnost nezaupnice vladi pred predsedovanjem Slovenije Evropski uniji izmed opozicijskih voditeljev zavrača edino Borut Pahor. Dejstvo pa je, da predsedovanje Slovenije Evropski uniji povzroča hude travme tistim, ki menijo, da Slovenija pod Janševim vodstvom ne bi smela voditi Evropske unije, zato poskušajo s propagandno vojno storiti vse, da bi Slovenija dobila etiketo nenormalne države znotraj EU (tik pred predsedovanjem), sedanja vlada pa ne bi dočakala leta 2008. Zagotovo bi bila konstruktivna nezaupnica – podobno kot leta 1992, ko je bila na ta način zrušena Peterletova vlada – za levico boljša opcija kot pa predčasne volitve, saj se zaveda, da bi lahko z volitvami blokirala priprave na predsedovanje EU. Slednje bo dobra promocija predvsem za vlado, ki bo v času predsedovanja na oblasti.

Dvojec brez krmarja Zgodba o »nedemokratični« Sloveniji – nedavno jo je s kolumno v Delu Sobotni prilogi javno zavrnil sociolog dr. Matevž Tomšič – je nedvomno tudi plod sodelovanja dveh ključnih političnih figur, to sta Milan Kučan in Janez Drnovšek. Slednji je, kot smo že poročali, izvedel manever, ki je bil bolj kot znamenje protesta pritrditev propagandi, ki jo pooseblja Milan Kučan. Le-ta je namreč v zadnjem času povečal število svojih polemično obarvanih javnih nastopov in se v politični areni znova spopadel s starim sovražnikom Janezom Janšo, ki je moral leta 1994 oditi z mesta obrambnega ministra (to mesto je bilo že leta 1992 obljubljeno Antonu Beblerju), kar se je zgodilo dve leti po tistem, ko je Spomenka Hribar prek medijev ustavljala desnico. Pri tem je pomenljivo, da se je Kučan lotil Janše na zelo občutljivi točki, to je svoboda govora, ki si je Kučan ►

Predsednik države Janez Drnovšek

Spomenka Hribar na shodu DeSUS v Opatjem selu

Zloglasni govor

Iz govora Milana Kučana v Novi Gorici 23. februarja 1994:

»Domovinsko pravico je v tem kontekstu dobilo ali, če sem bolj natančen, dobiva načelo "kdor ni z nami, je proti nam", še bolj določno "kdor ni z mano, je proti nam". Je torej sovražnik in za premagovanje sovražnika so dovoljena vsa sredstva. Ne smo tista, ki jih pozna demokracija, torej argumenti, protiargumenti, ampak vse tisto, kar z demokracijo nima nobene zveze. To je najprej diskvalifikacija in potem likvidacija, če je potrebno, tudi fizična. Nekdo je v takšni politiki vedno odveč, je moteč, ali so to bivši, ali so to liberali, ali so to klerikalci, pač odvisno od tistega, ki to presoja. Seveda je to stvar subjektivne presoje. Usodno je seveda to presojanje, če tisti, ki to presoja, ima dovolj moči, da svojo sodbo spremeni v obsodbo in to obsodbo tudi izvrši. Posledice so seveda opazne: neproduktivno trošenje ogromnih družbenih energij, so prepiri, so afere, so konflikti, ne pa spremembe, ki bi nam vsem v imenu naše prihodnosti in odgovornosti za bodoče rodove Slovencev bile zdaj nujno potrebne.«

Nekdanji predsednik Milan Kučan

► »ne pusti vzeti«. Pri tem je Kučan nedvomno ugriznil v svoj lastni rep, saj je svoboda govora še ve-

dno slaba vest nekdanje zveze komunistov, katere šef je bil Kučan v drugi polovici osemdesetih let in se je tedaj bojeval proti »fašistoidnim maniram« avtorjev 57. številke Nove revije. Poleg tega je Kučanovo prizadevanje za svobodo govora zanimivo v kontekstu njegovega nastopa v Novi Gorici malo pred izbruhom afere Depala vas (odlomek njegovega govora objavljamo posebej). Zanimivo pa je seveda, da sta Drnovšek in Kučan, ki sta nekdanj veljala za tekmeca, tokrat povsem uglašena. Drnovšku roko sprave v imenu Janševe vlade ponuja Aleksander Zorn s ponudbo, ali bi hotel biti slavnostni govornik na še štirih državnih proslavah letos. Do zaključka redakcije nismo izvedeli, kakšen je Drnovškov odgovor na omenjeno ponudbo.

Pahorjeve težave Slednjič je mogoče med najvidnejše akterje destabilizacije Slovenije uvrstiti Antona Ropa, ki je poskušal predsednika vlade Janeza Janšo »namočiti« z informacijami, naj bi se bil Janša še kot vodja opozicije s hrvaškim premierjem Ivom Sanaderjem dogovarjal za incidente v Piranskem zalivu. Očitno je, da sta se Rop in Janša

Kdo bo kandidiral namesto Pahorja?

Potem ko je Borut Pahor po nekajmesečnem oklevanju javnosti vendarle sporočil, da ne namerava kandidirati za predsednika države, sta se v javnosti pojavili imeni, ki naj bi ju predlagala levica v boju za predsednika države. To sta nekdanji guverner Banke Slovenije mag. Mitja Gaspari in profesor na Pravni fakulteti v Ljubljani dr. Danilo Türk. Gaspari naj bi se bil za kandidacijo ponudil kar sam, in sicer tako rekoč na dan kongresa LDS; stranka je njegovo ponudbo sprejela. Glavni Gasparijev adut naj bi bil predvsem v tem, naj bi bil žrtev politične zarote parlamentarne (vladajoče) večine, ki ga ni hotela vnovič potrditi za guvernerja Banke Slovenije. Vprašanje je seveda, ali bo to dovolj za zmago.

Še zanimivejša pa je napoved kandidature dr. Danila Türka, za katerega je veljalo, da si ga lastijo tako rekoč vse politične stranke. Še pred nekaj meseci je kazalo, da bi ga v predsedniški tekmi podprla SDS, vendar je takrat dr. Türk vse špekulacije o kandidaturi zavrnil. Nedavno pa je svoje stališče spremenil, kar kaže, da je na kandidacijo računal, a se je pokazalo, da je v političnih pogledih vendarle veliko bliže Pahorju kot Janši. Vprašanje je, ali bi dr. Türk v javnem mnenju pritegnil toliko volivcev kot Borut Pahor. Dodatna težava za levico je tudi dejstvo, da očitno ne bo imela skupnega kandidata. To pomeni, da se bodo glasovi volivcev levice cepili, kar bo olajšalo delo Lojzetu Peterletu kot skupnemu kandidatu vseh treh pomladnih strank, čeprav ne kandidira kot kandidat strank, ampak kot kandidat s podporo volivcev. Druga Peterletova prednost je, da je svojo kampanjo začel že zdavnaj, medtem ko sta dr. Türk in mag. Gaspari v tem pogledu šele na začetku.

Morebitna predsedniška kandidata Danilo Türk in Mitja Gaspari

spopadla na življenje in smrt, saj nihče noče odstopiti niti za milimeter. Pojavile so se tudi grožnje s tožbo, vendar se je Rop, kot pravi, ne boji. Ne glede na to, ali ima Rop prav ali ne, je vendarle potrdil, da so Janši najverjetneje res prisluškovali, s čimer je pravzaprav legitimiral vladni nadzor nad Sovo. Vprašanje je seveda, kakšna bo Pahorjeva reakcija na Ropovo držo, saj se je Pahor z odpovedjo kandidaturi spustil v precej tvegano tekmo za premiersko mesto, za katerega še zdaleč ni rečeno, da ga bo res zasedel. Pahor se bržkone zaveda, da mu spodbujanje aferaškega ozračja dolgoročno ne prinaša

uspeha, vprašanje pa je, ali se tega zavedajo nekateri njegovi kolegi pa tudi tisti, ki v takšnih primerih običajno vlečejo niti iz ozadja. Tako so nekateri mediji (Mladina, Nedeljski dnevnik) nedavno naredili reklamo za knjigo Matjaža Frangeža »Kaj nam pa morete«, ki je izšla konec maja in je dejansko zbirka vsega, kar je Mladina doslej poročala o trgovini z orožjem, ne prinaša pa kakšne revolucionarne novosti v zvezi z omenjeno problematiko. Nedvomno razmere kažejo, da je prav malo možnosti, da bi političnim akterjem z levice z interpretacijo sedanjih političnih razmer uspelo doseči cilj. **D**

ANKETA

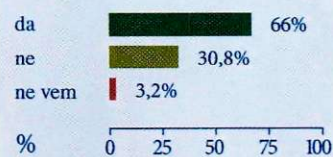
Kako ocenjujete delo vlade Janeza Janše?

- a) pozitivno
- b) srednje
- c) negativno

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Se strinjate s premierjem Janezom Janšo, da Slovenija dobro napreduje?

Glasovalo: 156

DEMOKRACIJA

Vse kaže, da si je Rop dogovarjanje o incidentih preprosto izmislil.

Rop brez dokazov

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Kot vse kaže, je bila izjava Antona Ropa, naj bi bila Ivo Sanader in Janeza Janša leta 2004 skupaj načrtovala incidente v Piranskem zalivu, izmišljena, zanj pa se bo moral Rop najverjetneje zagovarjati tudi pred sodiščem.

Pretkli teden je delovna skupina, ki jo je pred časom ustanovila vlada in preučuje razmere v Sovi, predstavila svoje peto vmesno poročilo, ki se nanaša prav na prisluhe. Kot je na tiskovni konferenci po seji, na kateri je vlada obravnavala tudi poročilo, dejal njen tiskovni predstavnik Valentin Hajdinjak, je komisija po pregledu dokumentov in dokaznih materialov ugotovila, da Sova ne razpolaga z gradivi, ki bi potrjevala Ropove navedbe, da je Sova leta 2004 prisluškovala Sanaderju in Janši, prav tako pa tudi ne dokumentov, ki bi dokazovali, da sta se Sanader in Janša dogovarjala za incidente. »Po temeljitnem pregledu dokumentov in drugih dokaznih materialov ter na osnovi izjav zaposlenih v Sovi je delovna skupina ugotovila, da agencija nikoli ni razpolagala z gradivi, ki bi potrjevala navedbe poslanca SD,« je dejal Hajdinjak. Po njegovih besedah je komisija pri pregledu prisluhov ugotovila, da so se v letu 2004 na Sovi dogajali nekateri primeri prisluškova-

nja Sove mednarodnim sistemom zvez, zaradi česar je vlada poročilo že poslala vrhovnemu državnemu tožilstvu in upravi kriminalistične policije z zaprosilom, naj preverita sume morebitnih kaznivih dejanj, odkritih v Sovi. Vlada je na isti seji sprejela tudi sklep o razrešitvi dolžnosti varovanja tajnih podatkov Draga Ferša, nekdanjega predstojnika Sove, da bi policiji omogočila izvedbo predkazenskega postopka v zvezi s sumi storitve uradno pregonljivih kaznivih dejanj. Po naših informacijah naj bi policija preučevala izplačila honorarjev Feršu v letih 2004 in 2005, v času torej, ko je bil direktor komisije za reformo obveščevalnega sistema v Bosni in Hercegovini; zanje je vladna komisija v že enem izmed prejšnjih poročil zapisala, da so bila nezakonita, saj sta se Ferš in Sova na ta način izognila obdavčitvi.

Zdaj naj dokazuje Rop Po navedbah vlade v Sovi ni dokazov, da bi prisluškovali Sanaderju in Janši, prav tako pa ne zapisov, ki bi dokazovali, da sta se pogovar-

jala o incidentih v Piranskem zalivu. To za zdaj kaže, da si je Rop takšno dogovarjanje preprosto izmislil, razen če se ne izkaže, da je bilo prisluškovanje izvedeno zunaj zakonskih okvirov in pravil Sove, kar bi pomenilo, da je znotraj Sove delovala nekakšna parasova. No, v tem primeru bi se Ropove navedbe, ki so bile očitno namenjene poskusu preusmerjanja pozornosti z nezakonitega početja leve v Sovi, obrnile predvsem proti njemu samemu. Slednje bi namreč pomenilo, da je bil kot premier z

nezakonitim ravnanjem Sove seznanjen, vendar pa kot Sovi nadrejeni ni ukrepal. Prav tako bi bili neverodostojni neuradni dokumenti, ki bi se ob tem pojavili v javnosti in bi poskušali dokazovati, da sta se Sanader in Janša res dogovarjala za incidente. Afera s prisluškovanjem se tako počasi obrača proti Ropu, ki ga, kot kaže, zaradi izrečenih besed čaka tudi soočenje na sodišču. Odvetnica Janeza Janše Nina Zidar Klemenčič je namreč isti dan, ko je vlada predstavila vmesno poročilo o Sovi, Ropu poslala zahtevo, naj se Janši v petih dneh opraviči za izrečene besede o dogovarjanju za incidente, sicer bo zoper njega sprožena tožba. Ker se Rop za izrečene besede očitno ne namerava opravičiti, ampak je poziv Janševе odvetnice označil za poskus ustrahovanja, se bo zadeva najverjetneje znašla na sodišču. Tako iz faze, ko je moral Janša dokazovati nekaj, kar ne obstaja, prehajamo v fazo, ko bo Rop moral dokazati, da tisto, kar je govoril, drži. **D**

Dokazov za Ropove navedbe ni.

Izpolnjeval je Božjo voljo

Gašper Blažič, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

V petek, 29. junija, je v dopoldanskih urah v Zavodu sv. Stanislava v 87. letu starosti umrl upokojeni ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Šuštar. V ponedeljek so ga slovesno pokopali v ljubljanski stolnici.

Pogreb nadškofa Alojzija Šuštarja

Čas njegovega odhoda je po svoje simboličen, saj se je zgodil na god sv. Petra in Pavla, prav v času, ko so po stolnicah posvečevali nove duhovnike, in na dvajseto obletnico duhovniškega posvečenja njegovega nekdanjega tajnika, pomožnega škofa Antona Jamnika. V letošnjem letu ljubljanska nadškofija nima nobenega novega škofijskega novomašnika (posvečeni so bili samo redovniki), medtem ko je novomeška škofija, ki je bila prej del ljubljanske nadškofije, sploh brez novomašnikov. Zato so mnogi prepričani, da je njegov odhod znamenje njegove pripravljenosti za nove duhovne poklice.

Prek Rima v Švico Alojzij Šuštar, sodobnik papeža Janeza Pavla II., se je rodil 14. novembra 1920 na Grmadi pri Trebnjem kot najstarejši od desetih otrok. Doma je bil iz kmečke družine. Po končani nižji osnovni šoli je

odšel v Šentvid pri Ljubljani, kjer se je osem let šolal v Zavodu sv. Stanislava. Med njegovimi profesorji je bil tudi dr. Anton Breznik, stric njegovega naslednika na škofovskem sedežu v Ljubljani ter sedanjega kardinala Franca Rodeta. Maturiral je leta 1940 in vstopil v bogoslovno semenišče v Ljubljani. Po enem letu filozofskega študija ga je škof Gregorij Rožman poslal v Rim, kjer je nadaljeval s teološkim študijem. 26. oktobra 1946 je bil posvečen v duhovnika, 1. novembra pa je imel novo mašo v Rimu, saj se zaradi političnih razmer v domovini ni mogel vrniti domov. Prav tako kasneje ni mogel na pogreb svojega očeta. Po novi maši je nadaljeval s podiplomskim študijem moralne teologije in leta 1949 doktoriral. Zaradi bolezni na pljučih je odšel na zdravljenje v Švico, najprej v Davos (mesto, znano po svetovnem gospodarskem forumu), nato pa je postal

kaplan v St. Moritzu, znanem smučarskem središču. Kasneje je poučeval verski pouk in filozofijo na liceju v Schwyzu, nato pa v Churu moralno teologijo na višji bogoslovni šoli. Bil je tri leta predstojnik tamkajšnjega semenišča, nato pa ga je tamkajšnji škof Johannes Vonderach imenoval za svojega vikarja. Opravljal je tudi funkcijo referenta za tisk pri Švicarski škofovski konferenci in bil promotor švicarske sinode.

Spravna slovesnost v Kočevskem rogu leta 1990

Leta 1972 je postal tajnik Sveta evropskih škofovskih konferenc s sedežem v St. Gallnu, pet let kasneje pa se je dokončno vrnil v domovino.

Borec za versko svobodo Ko je leta 1977 prišel v Slovenijo, je bil to zanj skoraj kulturni in tudi politični šok, saj je iz države z razvito demokracijo prišel v državo s totalitarnim režimom. Tudi razmere v Cerkvi so bile precej drugačne. Hitro je uvidel, da bo moral spremeniti način mišljenja in dela. Tri leta je opravljal različne funkcije v ljubljanski nadškofiji, dokler ni bil februarja 1980 imenovan za ljubljanskega nadškofa in metropolita, s čimer je nasledil Jožefa Pogačnika, ki je umrl še pred Šuštarjevim posvečenjem. Za škofovsko geslo si je Šuštar izbral geslo »Božjo voljo spolnjevali«, v njegovem škofovskem grbu pa je žitno klasje. Alojzij Šuštar je ljubljansko nadškofijo prevzel v prelomnem času, saj je kmalu po tem umrl tedanji predsednik Josip Broz-Tito, Jugoslavija pa je bila že pred tem v veliki politični in gospodarski krizi. Novi nadškof se je moral soočiti s precej neprijetnimi razmerami, saj je bil nadškofijski dvorec »opremljen« z mikrofoni, prek katerih mu je Udba prisluškovala. Moral je hoditi tudi na versko komisijo in se

zagovarjati zaradi različnih stvari. Kljub temu je bil umirjen, vendar tudi vztrajen borec za versko svobodo. Leta 1983 je ustanovil Slovensko škofovsko konferenco, kasneje pa tudi komisijo Pravičnost in mir, ki jo je vodil profesor na ljubljanski teološki fakulteti dr. Anton Stres. Prizadeval si je tudi, da bi božič postal dela prost dan in leta 1987 je lahko prvič javno voščil vesel božič. Zelo aktiven je bil v času slovenske pomladi, saj je podpiral prizadevanja za demokratizacijo in samostojnost, hkrati pa blažil napetosti, ki so tedaj nastajale v družbi. Leta 1990 je maševal na spravni slovesnosti v Kočevskem rogu. Ob slovenski osamosvojitvi in med vojno je poiskal prav vse zveze, da bi svet obvestil o dogajanju pri nas, zaradi česar je Slovenija dosti hitreje dosegla mednarodno priznanje. Bil je spoštovan gost, zato je bil vabljen tudi na pomembne seje tedanje skupščine, na primer na sejo ob razglasitvi izidov plebiscita in sejo ob sprejetju temeljnih aktov slovenske osamosvojitve. Na dan plebiscita se je udeležil večernega sprejema v Cankarjevem domu, na dan razglasitve državnosti pa je blagoslovil lipo na Trgu republike.

Razočaranje Po osamosvojitvi se je začela zanj nova doba, in sicer urejanje odnosov med Cerkvijo in državo. Nastala je t. i. krovna komisija za urejanje teh vprašanj, vendar je rezultat pogovorov nadškofu prinesel razočaranje, saj se je vse skupaj premikalo zelo počasi. K sreči pa je v zadnjem trenutku dosegel, da so ljubljanski nadškofiji vrnili zgradbo Zavoda sv. Stanislava, v kateri je bila ves čas po vojni vojašnica, in tako pripomogel k obuditvi Škofijske

klasične gimnazije, ki jo je pred vojno sam obiskoval. Leta 1993 je vanjo vstopila prva povojna generacija dijakov, pri čemer se je tudi sam angažiral in celo sam pomagal reševati nekatere težave dijakov. Leta 1996 je dosegel vrhunec svoje škofovske službe, saj je Slovenijo obiskal papež Janez Pavel II. Leto dni po papeževem obisku se je nadškof Šuštar upokojil in se umaknil v Zavod sv. Stanislava. Tam je ostal deset let, vse do svoje smrti. V tem času mu je žal dokončno odpovedal tudi sluh, s katerim je imel težave od leta 1986, ko je obiskal misijonarje na Madagaskarju in je moral zaradi zaščite pred malarijo jemati kinin. Tako se je posvetil predvsem branju in molitvi. Leta 2005 je praznoval petindvajset let škofovskega posvečenja, leto dni za tem pa še biserno mašo. Ob petnajsti obletnici osamosvojitve Slovenije sta ga obiskala predsednik države Janez Drnovšek in predsednik vlade Janez Janša. Zavod sv. Stanislava je od leta 2000 do 2006 vodil njegov nekdanji tajnik, sedanji pomožni škof Anton Jamnik, ki ga je spremljal v najbolj viharjih letih (1990–1994). Jamnika je na tem mestu nasledil Šuštarjev rojak iz Trebnjega in prav tako moralni teolog Roman Globokar. Slednji je vodil tudi mašo zadušnico na dan Šuštarjeve smrti in tedaj prebral del nadškofove duhovne oporoke. Zagotovo pa se bodo nadškofa Šuštarja z veseljem spominjali dijakinje in dijaki Škofijske klasične gimnazije, saj je dežurnim dijakom dostikrat prinesel kakšno malenkost (banano ali pomarančo). Nič čudnega torej, da se je na dan Šuštarjeve smrti na tistem mestu pojavil napis: »Lačen sem bil in ste mi dali jesti.«

Šuštarjeva naslednika: Franc Rode in Alojz Uran

Poslednje slovo

Potem ko so se verniki več dni poslavljali od nadškofa Alojzija Šuštarja, najprej v cerkvi Zavoda sv. Stanislava, nato pa v ljubljanski stolnici, je bila v ponedeljek, 2. julija, na Pogačarjevem trgu pogrebna slovesnost. Mašo zadušnico je daroval nekdanji ljubljanski nadškof, kardinal Franc Rode, pogrebni obred pa je vodil sedanji ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran, ki je leta 1993 postal pomožni škof in s tem Šuštarjev tesni sodelavec. Somaševali so slovenski škofje in škofje iz sosednjih držav, med drugim kardinala Josip Bozanič iz Zagreba in Vinko Puljić iz Sarajeva. Med govorniki, ki so se zahvalili nadškofu Šuštarju za vse, kar je naredil za Slovenijo, sta bila tudi predsednik vlade Janez Janša in nekdanji predsednik Demosove vlade Lojze Peterle. Pogreba sta se udeležila tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan in ljubljanski župan Zoran Janković.

Iz javnih nastopov nadškofa Alojzija Šuštarja:

Na plebiscitni dan 23. decembra 1990 je nadškof Alojz Šuštar že zgodaj zjutraj dal izjavo za nacionalno TV. Na vprašanje novinarke Andreje Lešnik, ali je težko dočakal ta dan, je odgovoril:

»Res sem ga težko dočakal. Pa sem ga dočakal tudi z veseljem in velikim upanjem. /.../ In upam, da bo veliko ljudi šlo na volišča in dalo svoj prepričljivi glas za novo obdobje naše slovenske zgodovine in s tem izrazilo svojo odločno voljo in pripravljenost, da bomo skupaj gradili skupno prihodnost.« Na isti dan zvečer v Cankarjevem domu ga je novinar Tadej Labernik vprašal, ali bo slovenski božič zaradi plebiscita še posebej slovesen. Nadškof je tedaj odgovoril: »Slovenski božič bo imel danes v teh razmerah še prav poseben pomen. Božič vedno pomeni nov začetek, in če smo pred kratkim začeli z zimo, mislim, da se je za slovenski narod že začela pomlad. In upam, da bo veliko raslo v tej pomladi in da bo božič dal ljudem veliko novega upanja in novega življenja.«

Na vprašanje, kaj meni o napadih na Cerkev, je nadškof v pogovoru za Demokrancijo 23. novembra 2000 dejal:

»Zaradi nekaterih stvari, ki jih berem v časopisih ali o njih pri-povedujejo drugi, sem zelo žalosten. Posebno ko smo doživljali pravo gonjo proti nadškofu Rodelu in tudi najrazličnejše napade na Cerkev. Pričakoval sem, da se bo kaj spremenilo, a se žal ni veliko spremenilo. Po volitvah se bojim, da se nam ne obeta veliko bolj-ša prihodnost. Vendar ne smemo izgubiti upanja. Prizadevati si moramo za resnico, saj veliko stvari, ki jih širijo mediji, prihaja iz nepoznavanja ali lažnih informacij. Tako se še naprej širijo laži. Cerkev je doživljala že hujše čase in bo tudi to preživela.«

Zvestoba do roba

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Sobotni kongres Liberalne demokracije Slovenije je prinesel kapitalski prevzem stranke. Pomagala niso niti svarila Janeza Kopača, da stranko prevzema kapital brez vsebine, niti pomenljiv izstop socialno usmerjenega Dušana Kebra.

Vodstvo LDS je na že svoj tretji kongres od parlamentarnih volitev leta 2004 odšlo trdno odločeno, da bodo tokrat kot predsednico ustoličili v javnosti dokaj neznano pravnico Katarino Kresal, ki naj bi jo bila v stranko pripeljala Jožef Školč in donedavni strankin predsednik Jelko Kacin. Da bi jo javnost bolje spoznala, je Kresalova od dneva, ko je bila kot kandidatka za predsednico predstavljena javnosti, pa vse do kongresa obiskala velik del lokalnih odborov stranke, njeni pokrovitelji v LDS pa so v zakulisju poskušali narediti vse, da bi njihova favoritinja zmagala. Tako je vodstvo strankinega tajnika Petra Jamnikarja (Jamnikar, ki naj bi na prejšnjem kongresu stranke lobiral za Kacina, naj bi Kresalovi

nasprotoval) dva tedna pred kongresom poslalo na prisilni dopust brez telefona, v katerem so bile shranjene številke vseh lokalnih odborov LDS, pa tudi drugače so si člani ožjega vodstva stranke nadvse prizadevali, da bi bila na kongresu za predsednico potrjena Kresalova. Nekateri med njimi naj bi bili po telefonu zmerjali drugega kandidata za predsednika stranke Matjaža Švagana in mu celo grozili, kar je medijem potrdil tudi sam, ni pa želel razkriti, kdo so bili ti posamezniki.

Favoritinja Glede na vse te aktivnosti je bila izvolitev Kresalove na kongresu, ki je bil v soboto v Žalcu, pričakovana. Zanj je tako od 322 delegatov in delegatk, kolikor se jih je udeležilo kongresa, glasovalo 287 delegatov, njen

protikandidat Matjaž Švagan pa je dobil 42 glasov. Kongres se je začel z uvodnim govorom Jelka Kacina. V času njegovega vodenja je LDS doživela največji osip priljubljenosti in članstva, stranko pa je po mnenju analitikov pripeljal na skrajno levo. Kot je dejal, se je za odstop z mesta predsednika stranke odločil zato, ker si stranka zasluži novo priljubljenost, in to prej kot na prihodnjih državnoborskih volitvah. Po njegovih besedah stranke nihče ne bo branil, če se ne bo branila sama, zato se morajo prešteti in pozdraviti vse tiste, ki bodo v naslednjih dneh in tednih pristopili k stranki. »Odkar sem bil

izvoljen na mesto predsednika, poslušam očitke, da smo v LDS odšli na levo, na skrajno levo, da sem stranko tja odpeljal jaz. Ta teden poslušam druge zgodbe, da nismo odšli na levo, da smo odšli na desno, da smo žrtve kapitala.

Jelko Kacin je zanikal očitke, da je stranko odpeljal na skrajno levo.

Ampak rad bi vas spomnil na program, ki ga imamo, program iz leta 2004 še pred volitvami. Ta je isti, kot je bil,« je dejal Kacin. Dodal je, da stranka potrebuje samozavest, čisto misel in spoznanje, da lahko le z sodelovanjem, podporo in medsebojnim zaupanjem novemu vodstvu omogoči pravi začetek in uspeh.

O slabih in dobrih fantih

Kresalova je svoj predstavitevni nastop, ki je sledil Kacinovemu govoru, začela srednješolsko. Kot je dejala, je kot 16-letnica leta 1989 gledala Jožefa Školča, ko je na portoroškem kongresu ZSMS izrekel stavek, da obstaja realna možnost, da ZSMS na volitvah zmaga. Te besede so se ji zdele ravno prav drzne, predvsem pa resnične, da so jo pritegnile. »Rada bi, da danes neki osnovnošolec, ki si je ravno dobro oddahnil od šole in zaplaval po morju, ali pa njegova sestra gimnazijka, ki se je končno lahko zasanjala v svojo knjigo, slišita moje besede in se jih čez dvajset let še vedno spomnita. Po čem nas bodo sodili današnji osnovnošolci, današnje gimnazijke, njihovi starši in stari starši? Po tem, kar bomo naredili,« je dejala. Nadaljevala je z napadom na Janeza Janšo. »Leta 2004 je LDS dobila glasove 220.848 volivcev in volivk. Skoraj četrt milijona polnoletnih ljudi je takrat verjelo, da lahko LDS kljub kritikam ponovi še en mandat. Verjemite mi, teh ljudi, tega četrt milijona Janez Janša v minulih dveh letih in pol ni prepričal, da spremeni svoje mnenje in mu da svoj glas!« je dejala. Nadaljevala je z dobrimi fanti. »Ko sem se prvič srečala s poslansko

Matjaž Švagan upa, da čez nekaj mesecev ne bo potreben nov kongres.

skupino, sem ugotovila, da so v njej ostali sami fantje! Ja, kaj ste pa delali, da so vam vse punce ušle? Hočem pritegniti ženske v aktivno politično življenje,« je napovedala Kresalova. Med govorom je nehote priznala, da je program stranke prebrala pred kratkim. »Bolj ko sem brala vse programske dokumente stranke, bolj sem postajala ponosna, da rastem v tradiciji pojmov, na katerih je zgrajena evropska liberalna misel od francoske revolucije in razsvetljenstva dalje: svoboda, enakost, bratstvo. To je naša abeceda, z njimi sploh šele znamo misliti naš svet.« Med svojimi prioritetami vodenja je izpostavila pet točk. »Zelo jasno vidim, kako bo treba popeljati LDS, da si povrnemo zaupanje – in kako bo treba voditi Slovenijo, da dosežemo zastavljene cilje. Kaj hočemo? Pospešiti razvoj za konkurenčno gospodarstvo in postati družba blaginje; dvigniti kvaliteto življenja in kulturo bivanja in živeti zdravo življenje; odpreti prostor mladim in ženskam in spoštovati nove ideje; prispevati k vključujoči družbi in voditi strpen dialog; evropeizirati slovensko politiko in ostati svetovljani.« Tega pa po njenih besedah ne bodo zmogli sami. »Bolj ko bomo širili sredino, več sopotnikov in zaveznikov bomo imeli v slovenskem političnem prostoru. Zato jasno povem, da ne izključujemo nobe-

nih sodelovanj, da se vnaprej ne odpovedujemo nobenemu pogovoru in dogovoru. Še več, trdno sem prepričana, da bo Liberalna demokracija Slovenije – kot ji je to uspelo vsaj dvakrat v njeni bogati zgodovini – generator novih združevanj.«

Novi odhodi iz LDS Predstavitvi Kresalove je sledila predstavitev Matjaža Švagana, v kateri je ošvrknil Kresalovo in nameralani kapitalski prevzem stranke, do katerega naj bi z njenim prihodom prišlo prek odvetniške pisarne Senica, Pivovarne Laško in KD Group. V svojem nagovoru delegatom je dejal, da se bodo na volitvah vodstva stranke odločili o tem, kdo bo LDS pripravil in popeljal na prihodnje državnoborske volitve, in o tem, ali bo LDS stranka, v kateri bo beseda malega človeka vredna toliko kot beseda velikega človeka. »Ne želim, da LDS postane desna stranka, stranka kapitala, tipičnega liberalnega sistema, ki jo podpira pet, šest odstotkov volivcev, kot je to običajno v tujini,« je dejal. Dodal je, da bo ne glede na izid glasovanja ostal v stranki, ampak le, če bo stranka ohranila svojo socialno-liberalno noto. Poleg tega se morajo po njegovih besedah v stranki čim prej poenotiti, če ne želijo čez nekaj mesecev sklicevati kongresa stranke.

Čeprav naj bi po mnenju nekaterih članov LDS izvolitev Kresalove pomirila razmere v stranki in ji prinesla nov zagon, nekateri o tem dvomijo. Tako je nekdanji strankin minister za

okolje Janez Kopač v svoji izjavi, s katero je izstopil iz stranke, opozoril na nevarnosti domnevnega kapitalskega prevzema, do katerega naj bi prišlo s prihodom Kresalove v LDS, in programske izpraznjenosti, v kateri se je s tem znašla stranka. Kopač je v pismu Kacinu očital, da je s svojo aroganco najprej odgnal skoraj vse kreativne kadre, ko je to ugotovil, pa je panično odstopil in stranko prek trgovskega posrednika Školča ponudil ne najboljšemu, temveč najhitrejšemu ponudniku. »Izmučena stranka je dokončno izgubila imunske odpornosti za vsakršne brezglavosti in tako smo v paketu dobili Katarino Kresal, ki naj bi v lepoti premagala vodilnega Pahorja, in nove programske vodje Matjaža Gantarja, Toneta Turnška in Boštjana Horvata. Ne vem, kakšna bo posledaj programska usmeritev LDS, a glede na članek Boštjana Horvata v zadnjih e-LDS novicah vem le to, da so reforme potrebne, da programa še ni in da je zanj najbolj pomembno to, da ima zasebni sektor vpliv na delovanje političnih strank, predvsem na pisanje njihovih programov. Ta prazna puhlost, ki jo jaz imenujem Ljudsko liberalna stranka, je zame dokončen poraz vseh tistih nekaj ljudi v LDS, ki se še vedno zavedajo, da je imeti moč predvsem velika odgovornost in da so politiki ljudje, ki so zavezani delati in skupno dobro, četudi imajo zaradi tega sami celo česa manj. Od programa stranke je ostal le še umetniški vtis, kar ni nič čudnega, ko pa je režiser zadnjega dejanja te tragikomedije bivši minister za kulturo,« je zapisal Kopač.

Da Kopačevi očitki niso iz trte izviti, je potrdil tudi Dušan Keber, pisec manifesta Za ljudi pred profitom in zagovornik socialne note v stranki. Keber je namreč dan pred kongresom nepreklicno izstopil iz stranke in tako tudi sam potrdil, da se je v soboto dejansko zgodil kapitalski prevzem stranke. In še podrobno, ki so jo v zvezi s tem na kongresu opazili pozorni posamezniki. Takoj po koncu kongresa so navzočim na pikniku postregli s pivom, ki ga je za udeležence prispevala – ja, uganili ste – Pivovarna Laško. ▮

Janez Kopač: »V paketu smo dobili Katarino Kresal, Matjaža Gantarja, Toneta Turnška in Boštjana Horvata.«

Cerkev in država

Dr. Robert Petkovšek, foto: Bor Slana

Svoje misli lahko drug drugemu povemo dobesedno, lahko pa tudi posredno, »po ovinkih«, ko npr. nekaj poudarim, da bi drugemu sporočil tisto, česar ne izrečem; ko npr. poudarim, kaj nekdo je, povem tudi, kaj nekdo drug ni, ali ko povem o nekom tisto, kar ni, s tem tudi povem, kaj nekdo drug je.

Predsednik Drnovšek je ob smrti upokojenega ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita Alojzija Šuštarja izbral posreden, »ovinkarski« način sporočanja, ko je poudaril, da pokojnega pastirja ljubljanske nadškofije »vase niso potegnile materialne ali politikantske okoliščine. Znal je vzpostaviti razdaljo do praznine, ki spremlja današnjo civilizacijo, in je svoj odnos do ljudi, ki jih je srečeval, oblikoval glede na resnično dobro, ki ga je začutil v njih«.

Zlasti iz prvega dela zapisanega lahko izluščimo dve sporočili: prvič, predstavniki Cerkve se prepuščajo materializmu, politikantstvu in praznini današnje civilizacije; drugič, predsednik je kritičen do materialistične, politikantske, duhovno prazne drže.

Pohvale vredno je predsednikovo zavzemanje za duhovne vrednote, ki so jih revolucionarne oblasti od razsvetljenstva dalje sistematično prezirale in izkoreninjale. Problematičen pa je namig, ki se skriva v njegovih besedah in ustvarja javno mnenje, da je Cerkev, ki slovensko ljudstvo spremlja več kakor dvanajst stoletij, postala materialistična, politikantska in duhovno prazna. Ko državnik o nekem problemu govori kot državnik, govori o njegovih bistvenih, temeljnih vidikih in ne o postranskih vidikih, ki ga le *po naključju* spremljajo. Ali naj predsednikov namig o duhovni praznini, materializmu in politikantstvu verskih voditeljev razumemo kot njihovo temeljno, bistveno lastnost ali kot njihovo zgolj naključno lastnost? Kakor rečeno, s postranskimi, naključnimi vidiki nekega problema se predsedniku katere koli države res ne spodobi ukvarjati. Ostane nam torej drugi odgovor o tem, kaj namig sporoča: nadškof Šuštar je bil zadnji med pastirji Cerkve na Slovenskem, ki ni bil politikantski, zmaterializiran in duhovno prazen. To resda ni bilo dobesedno izrečeno, namig pa meri prav v to smer in sporočilo je vsakomur dovolj jasno. Žal slišimo to šele sedaj, medtem ko so v času njegovega vodenja Cerkve na Slovenskem nadškofu Šuštarju nenehno očitali politikantstvo, manj pa zmaterializiranost, saj je bila Cerkev v tistih časih skoraj brez imetja.

Ločitev Cerkve in države Ločitev Cerkve in države je bila velika pridobitev novoveškega političnega razvoja. Ločitev pomeni, da duhovni voditelji ne smejo nastopati kot državniški voditelji ali državnikov pogojevati. Velja tudi obratno: duhovno vodstvo ni naloga državnih voditeljev. Ločitev Cerkve in države pa ne trga njunih odnosov, ampak preprečuje zlorabe prve v odnosu do druge, zagotavlja medsebojno spoštovanje njunih kompetenc in spodbuja k medsebojnemu sodelovanju v prid skupne blaginje in vrednot.

S tem smo prišli do jedra našega vprašanja, ki zadeva razmerje med vero in politiko, vodstvom Cerkve in vodstvom države.

Ločitev Cerkve in države je prav posledica sodobnega pojmovanja države, po katerem država ni sama sebi nameniti ne sme biti v službi samo ene skupine državljanov, ampak mora čim bolj služiti vsem državljanom. Država mora

Ko državnik o nekem problemu govori kot državnik, govori o njegovih *bistvenih*, temeljnih vidikih in ne o postranskih vidikih, ki ga le *po naključju* spremljajo.

biti torej »na uslugo« državljanom in njihovemu čim boljše uresničenju. Poleg tega, da določa in ureja temeljna razmerja med državljani, mora po svojih možnostih in v duhu pravičnosti podpirati uresničevanje vseh legitimnih interesov. To je izvorni in najvišji smisel politike. Zato tudi vse legitimne verske skupnosti upravičeno pričakujejo, da jim država pride naproti in jih povpraša, kako bi jim pri uresničevanju njihovega poslanstva lahko pomagala. In čim večji je prispevek neke verske skupnosti k skupnemu blagru, bolj bi se je država morala veseliti in ji ponuditi svojo podporo. Posledica takšnega ravnanja je tudi zmanjševanje sredstev pri doseganju večjega skupnega blaga. Nesprejemljivo pa je, da si državni voditelji prisvajajo pristojnosti duhovnih voditeljev, kakor je nesprejemljivo tudi obratno. Zato je namigovanje državnih voditeljev na zmaterializiranost ali politikantstvo verskih skupnosti neumestno.

O avtorju

Robert Petkovšek se je rodil leta 1965 v Ljubljani. Po končani gimnaziji Ivana Cankarja v Ljubljani se je vpisal na filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je študiral klasično grščino, sociologijo kulture in filozofijo. Vzporedno je študiral teologijo in vstopil v Misijonsko družbo. Doktorat iz filozofije je naredil na Katoliškem inštitutu v Parizu. Je docent za filozofijo in prodekan na Teološki fakulteti v Ljubljani. Je član Slovenskega filozofskega društva in sekcije Generatio europea Evropske akademije znanosti in umetnosti s sedežem v Salzburgu. V francoščini je izdal knjigo Eksistencialni status platonizma, v nemščini pa Heidegger-Index.

Religija v sodobni kulturi Kakšno je lahko razmerje religija – država ali, natančneje, krščanstvo – sodobna kultura?

V romanu *Krasni novi svet* (1932) je Aldous Huxley vizionarsko opisal družbo prihodnosti, v kateri bodo Boga in poezijo zamenjali inteligentni sistemi in tekoči trak. Po vrsti zunanjih revolucij bi bila družba prihodnosti posledica revolucije, ki ne bila samo površinska, ampak bi segala v duše in meso človeških bitij. In ko je leta 1946 pisal predgovor k novi izdaji svojega romana, je zapisal: »Takrat sem takšno prihodnost predvidel čez šeststo let. Danes se zdi, da nas te grozote lahko doletijo že v času stotih let.« Huxley opisuje v romanu sredstva, na katerih bodo temeljili prihodnji totalitarni sistemi. »Nobenega razloga ni,« pravi, »da bi moral novi totalitarizem spominjati na starega. Vladanje s pendreki in strelskimi vodi, z umetno povzročeno lakoto, množičnim zapiranjem in izgoni ni le nehumano, ampak dokazano neučinkovito – in v dobi visoke tehnologije je neučinkovitost greh zoper Svetega Duha.« In k temu dodaja: »Propaganda je najučinkovitejša takrat, ko česa ne stori. Resnica je sicer čudovita, zamolčana resnica pa je s praktičnega stališča še veliko učinkovitejša.« Sredstva obvladovanja, ki jih bodo uporabljali totalitarizmi prihodnosti, temeljijo na nedobesednosti in neizrečenosti, zato jih ljudje niti ne opazijo in se počutijo povsem svobodne, srečne in uresničene. Glavno orožje diktatorjev v prihodnosti pa bo po Huxleyu sreča, ki bo funkcionalna in ne več izraz uresničene krepstnega življenja in svobode. Funkcionalna sreča bo temeljila na občutku ekonomske varnosti, na odprtosti ljudi, da se bodo pustili voditi, na tem, da bo v družbeni in ekonomski hierarhiji vsakdo dobil mesto, ki bo ustrezalo njegovim nagnjenjem, in na sredstvih opoja.

Huxleyjeva vizija prihodnosti se uresničuje hitreje, kakor je predvideval. Sodobne diktature niso fašistične, nacistične ali komunistične, ampak nevidne in brez imena. Uresničujejo se po ovinkih, prek neizrečenih besed, ki ustvarjajo močne vedenjske in miselne vzorce. Ti vedenjski in miselni vzorci ne oblikujejo svobodnega, samostojnega, krepstnega človeka, ampak si ga podrejujejo, s tem da ga delajo srečnega v služnji. To stanje povzema grafit, ki pravi: »Največji sovražnik demokracije je zadovoljen suženj.« Politika se takšnim sodobnim pogojem življenja ne more izogniti. Kolikor bi jim nasprotovala, bi uničevala sama sebe. Zato se ne smemo čuditi, da je politika nemočna, kadar gre za vprašanje širjenja igralniške dejavnosti.

S tega vidika je imela religija vedno pomembno politično oz. predpolitično vlogo. Religiji in tudi duhovnim voditeljem ni treba iskati všečnosti. Veličina nekega duhovnega

voditelja se kaže v tem, da oblastem in široki javnosti ni všečen. Svojo vlogo vidi v tem, da odpira družbo za presežnost in transcendenco, kar pa povzroči razbijanje totalitarističnih vzorcev. Zato je povsem jasno, da politika, nagnjena k totalitarizmu, v religiji vidi svojo nasprotnico, jo poskuša izkoreniniti, si jo podrediti ali namesto nje vzpostaviti novo obliko religije. Nesprejemljivo pa je tudi sodobno pojmovanje religije, ki v veri vidi le potrošni in tržni produkt. Takšna vera, ki je tudi sama postala funkcija, ni več odrešitvena in ni zmožna odpirati človeka za presežno.

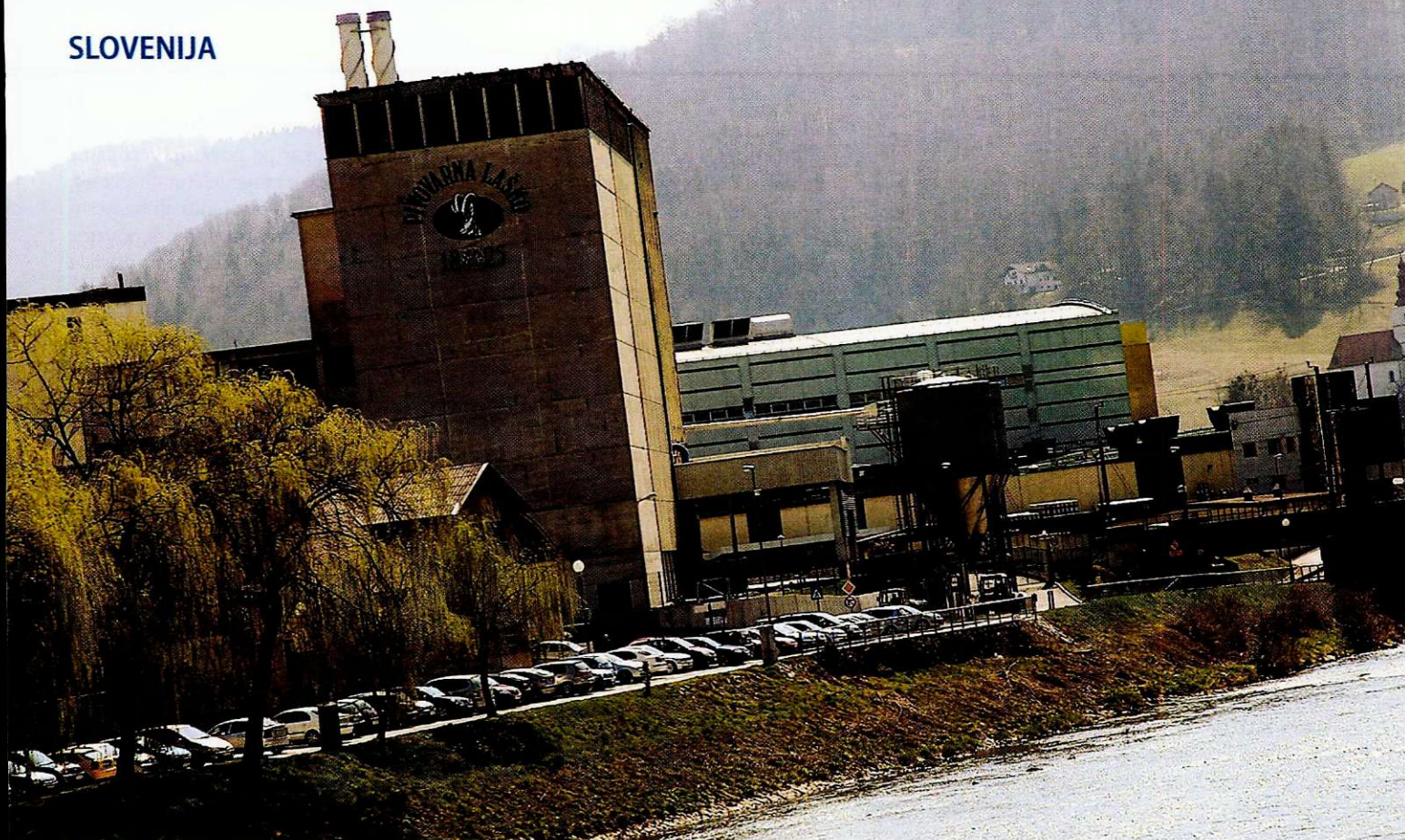
Kakšna je torej vloga religije, vere in Cerkve v sodobni kulturi? Sodobna potrošniška kultura je po Huxleyju bolj totalitarna, kakor so bili nekdanji totalitarizmi, ker se je iz zunanjih družbenih plasti preselila v notranjost in je zajela najgloblje plasti človeške duše. O tem priča poplava bulvarnega tiska in glavni adut, na katerega stavijo uredniki. Po besedah urednika najbolj razširjenega bulvarnega dnevnika »tega 'folka' ni mogoče dovolj podcenjevati«. Težko si predstavljamo besede, ki bi bile nizkotnejše, pa so vendarle resnične in kažejo sredstvo sodobnih liberalnih diktatorjev, ki z izkoriščanjem človekove želje po udobju in lahkotnosti krojijo sodobno nekulturo, od katere živijo. Že Nietzsche je ob tem žalostno ugotavljal: »Že davno več ne zbira, ampak razsipamo kapital svojih prednikov.«

Nujna vrnitev h koreninam Sodobna liberalna diktatura v resnici živi od duhovne izpraznjenosti, ki vodi v čedalje globlji nihilizem. V razmišljanju o »Diskretnem šarmu nihilizma« ugotavlja Czesław Miłosz, da zaradi svoje zahtevnosti krščanstvo ne privlači več in bo zato kmalu le še vera najbolj izobraženih, ne pa širših množic. Nasprotno je nihilizem privlačen zaradi svoje nezahtevnosti: »Pravi opij za ljudstvo je vera v nič po smrti. Ogromna tolažba, ker ne bomo obsojeni za svoje svinjarije, padce, strahopetstva,

Povsem jasno je, da politika, nagnjena k totalitarizmu, v religiji vidi svojo nasprotnico in jo poskuša izkoreniniti, si jo podrediti ali namesto nje vzpostaviti novo obliko religije.

umore.« Prav tu vidijo sodobni analitiki, kakor sta Habermas ali Kolakowski, velik izziv za Cerkev in religije. V nasprotju z ideologom naših liberalnih duhov Slavojem Žižkom, ki po stoletju državnega ateizma s 100 milijoni nedolžnih žrtev v Sovjetski zvezi ali Ljudski republiki Kitajski zagovarja ateizem kot najbolj vzvišeno pot v svobodo, Kolakowski ali Habermas menita, da je zagotovilo svobode človeka v prihodnosti religija. Kolakowski poudarja, da so Cerkev in njena občestva danes edini zmožni vzgajati za svobodno in odgovorno bratstvo. »Če Cerkev in njena občestva tega niso zmožni, potem tega ni zmožen nihče.« Podobno poudarja Habermas, da so temeljne vrednote sodobne civilizacije sad krščanstva. Svoboda, odgovornost, solidarnost, emancipacija idr. so pojmi, ki jih je novoveška filozofija izluščila iz svojega dialoga s krščanstvom. In tudi za prihodnost ugotavlja, da se bo ta morala obrniti k religiji, če se bo hotela obrniti pred zemeljskimi totalitarizmi. ■

Čeprav naj bi imela Pivovarna Laško desetstisoč delničarjev, jo vodi le nekaj posameznikov z različnimi interesi.

Pivovarna z velikimi apetiti

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

S številnimi prevzemi in poskusi vplivanja na slovensko javnost v Pivovarni Laško slabšajo lastne rezultate, prek nje pa nekdanja elita poskuša dokončati tisto, kar ji v poldrugem desetletju ni uspelo.

Iz objavljenega sklica skupščine družbe Delo je razvidno, da bodo delničarji na skupščini, ki bo 30. julija (94,09-odstotni lastnik je skupina Pivovarna Laško), med drugim obravnavali predlog sklepa o umiku vseh delnic družbe z organiziranega trga, to je borze.

Primer Delo To pomeni, da bo Pivovarna Laško iz Dela naredila t. i. zaprto družbo. Tako so lastnikom predlagali člani nadzornega sveta, ki so se prvič sešli v novi sestavi pod vodstvom Andrijane Starina Kosem. Predlagajo še podaljšanje mandata sedanjemu predsedniku uprave Danilu Slivniku in izplačilo nagrad članoma uprave v višini 35.000 evrov. Poleg tega je na dnevnem redu skupščine sklep o prenosu delnic manjšinskih delničarjev na glavnega delničarja, torej Pivovarno Laško, ki je skupaj

z odvisnima družbama Firma Del in Radenska imetnica 94,09 odstotka vseh delnic Dela. Pivovarna Laško je dolžna po vpisu sklepa o prenosu delnic v sodni register plačati manjšinskim delničarjem denarno odpravnino v višini 135,50 evra za vsako delnico, kar je skladno s prevzemno ceno, ki so jo za Delo v svoji prevzemni ponudbi ponudili Laščani. Dodajmo, da je z mesta odgovornega urednika Dela odstopil Peter Jančič, ki pravi, da imajo lastniki, ki so si pridobili večinski delež v podjetju, pravico, da z izbiro odgovornega urednika določijo uredniško politiko. To je bil tudi razlog za njegov odstop, uprava pa je za odgovornega urednika že predlagala dose- danjega odgovornega urednika tednika Mag Janeza Markeša. To so torej novosti po prevzemu Dela, poleg zamenjave nadzornikov seveda, kjer so Laščani v nadzorni

svet poleg že omenjene Starina Kosmove imenovali še odvjetnika Stojana Zdolška, ki je hkrati član nadzornega sveta Pivovarne Laško, kot predsedujoči pa vodi tudi skupščine pivovarne.

Primer Mercator Zapletlo se je tudi v Mercatorju, kjer lastniki niso podprli predloga o imeno-

vanju člana uprave Istrabenza Srečka Kende v nadzorni svet. Kot je po skupščini dejal predsednik uprave Mercatorja Žiga Debeljak, predlog o imenovanju Kende prav tako kot nasprotni predlog, ki ga je dala družba Infond Holding (ta je lastniško povezana s Pivovarno Laško), o imenovanju Vide Lorber v

Boško Šrot, direktor Pivovarne Laško

Igor Bavčar, Istrabenz

V Delu se že kažejo prve spremembe.

V Večeru imajo nov nadzorni svet.

nadzorni svet ni dobil potrebne večine. Tako nadzorni svet Mercatorja tudi po letošnji skupščini ostaja desetčlanski, čeprav bi po statutu lahko štel 12 članov, šest predstavnikov kapitala in šest predstavnikov zaposlenih. Zdaj je vsakih po pet. To, da Istrabenz (vodi ga Igor Bavčar) v nadzorni svet Mercatorja nikakor ne more spraviti svojega nadzornika, številni razumejo kot spor med Boškom Šrotom (predsednikom uprave Pivovarne Laško) in Bavčarjem. Slednji o tem ne daje izjav, Šrot pa pravi, da o tem ne ve nič. To pomeni, da Pivovarna Laško ohranja svoj monopol v Mercatorju, kar ni najboljše. Vsekakor je tudi Istrabenz pomemben lastnik Mercatorja.

Primer Večer Zapletlo se je tudi na skupščini družbe Večer, kjer so na predlog največjega Večerovega lastnika družbe Infond Holding (lastniško je povezana s Pivovarno Laško) odpoklicali dosedanjega predsednika nadzornega sveta družbe Borisa Novaka in članico Vido Perko ter imenovali tretjega novega člana. Ta je zamenjal dosedanjega člana Stanka Brgleza, ki je marca odstopil.

Dosedanjo trojico nadzornikov so za štiriletno obdobje zamenjali mariborski odvetnik Dušan Mohorko, načelnik mariborske uprave enote Željko Vogrin in Tamara Zajec, ki je zaposlena pri mednarodnem svetovalnem podjetju AT Kearney s sedežem na Dunaju. Borke De Corti in Petrina Šebart Žižek tudi v novem mandatu ostajata predstavnika zaposlenih v nadzornem svetu. Kot je po skupščini dejal direktor Večera Milan Predan, ga spremembe

v nadzornem svetu niso presenetile, saj so se že nekaj časa napovedovale. V javnosti je slišati, da bo tudi v Večeru prišlo do kadrovskih sprememb, in sicer naj bi Predan (podobno kot Slivnik) zadržal svoje vodilno mesto, odstopiti pa naj bi moral Tomaž Ranc, odgovorni urednik Večera. Vse to naj bi vodil Boško Šrot, predsednik Pivovarne Laško, s pomočjo članov nadzornega sveta. Ponekod z neposrednim lastništvom, drugje prek lastniško povezanih oseb.

Posledice In kakšno je poslovanje pivovarne? V prvih treh mesecih letos je ustvarila 20 milijonov evrov prihodkov, hkrati pa je končala z izgubo v tem obračunskem obdobju v višini 349 tisoč evrov. Delnice pivovarne, ki kotirajo na trgu vrednostnih papirjev (borzi) od leta 2000, so prinisle izgubo 0,04 evra (čista izguba na delnico kot razmerje med čistim poslovnim izidom in številom delnic). Poslovanje družbe v letu 2006 kaže, da je imela pivovarna 44 milijard dolgoročnih in dobrih 47 milijard kratkoročnih obveznosti (skupaj dobrih 91 milijard tolarjev obveznosti, od tega kar 6,8 milijarde tolarjev dolgoročnih obveznosti za odloženi davek državi). Imela je 44,5 milijarde tolarjev kratkoročnih terjatev, naložb, gotovine in zalog (teh je bilo v višini 8 milijard tolarjev) ter še 1,9 milijarde tolarjev drugih dolgoročnih terjatev. Skupaj je imela torej 91 milijard tolarjev obveznosti in 46,4 milijarde tolarjev terjatev. To pa pomeni, da ima pivovarna skoraj dvakrat več obveznosti, kot so znašale njene terjatve in zaloge skupaj. Če nekoliko

Povezane družbe skupine Pivovarna Laško:
Radenska, Jadranska Pivovara, Vital, Skupina Union.

Prvih 5 delničarjev Pivovarne Laško:
Infond Holding, d. d., Center naložbe, d. d., Kapitalska družba, d. d. (KAD), NFD 1 Delniški investicijski sklad, d. d., Delniški vzajemni sklad Triglav steber I, d. d.

Člani nadzornega sveta Pivovarne Laško:
Boris Završnik, predsednik in predstavnik kapitala (zaposlen v NLB, d. d., kot direktor Poslovnega centra za velika podjetja Savinjsko – Šaleško),
Andrej Kebe, podpredsednik in predstavnik delavcev.

Člani, predstavniki kapitala:
Anton Turnšek (nekdanji predsednik uprave),
Iztok Seničar (predsednik uprave družbe Kovintrade, zunanja trgovina),
Mirko Kaluža (predsednik nadzornega sveta družbe KAD v letih 2001–2005, predsednik izvršnega sveta občina Postojna v letih 1979 do 1982),
Simon Zdošek (odvetnik, član nadzornega sveta Dela),
Mirjana Dimc Perko (članica uprave Gorenja).

Člana, predstavnika delavcev:
Bojan Košak, **Marko Jugovič**.

Uprava in člani nadzornega sveta, ki predstavljajo zaposlene delavce, ter drugi zaposleni so iz sklada lastnih delnic dne 23. 5. 2007 pridobili oz. odkupili naslednje število delnic PILR po ceni 41,0455 evra za delnico (povprečna tržna vrednost delnice zadnjih 3 mesecev, zmanjšana za 20 odstotkov; ta cena velja tudi za druge zaposlene, ki so odkupili delnice iz sklada lastnih delnic; razlika do tržne cene se vsakemu obračuna kot boniteta):

Boško Šrot, direktor – 190 delnic PILR, po pridobitvi je imetnik 0,103-odstotnega deleža vseh izdanih delnic PILR oz. 9.030 delnic; Bojan Košak, član NS – 20 delnic PILR, po pridobitvi je imetnik 0,202-odstotnega deleža oz. 17.690 delnic; Andrej Kebe, član NS – 25 delnic PILR, po pridobitvi je imetnik 0,111-odstotnega deleža oz. 9.716 delnic; Marko Jugovič, član NS – 22 delnic PILR, po pridobitvi je imetnik 0,060-odstotnega deleža oz. 5.328 delnic.

Upravi se izplačuje 25 odstotkov netoplače v delnicah, drugim zaposlenim, ki so se odločili za odkup, torej tudi članom nadzornega sveta – predstavnikom zaposlenih pa 7 odstotkov osnovne bruto plače v delnicah. Pridobitev delnic se pri vsakem posamezniku naša na obdobje zadnjih petih mesecev.

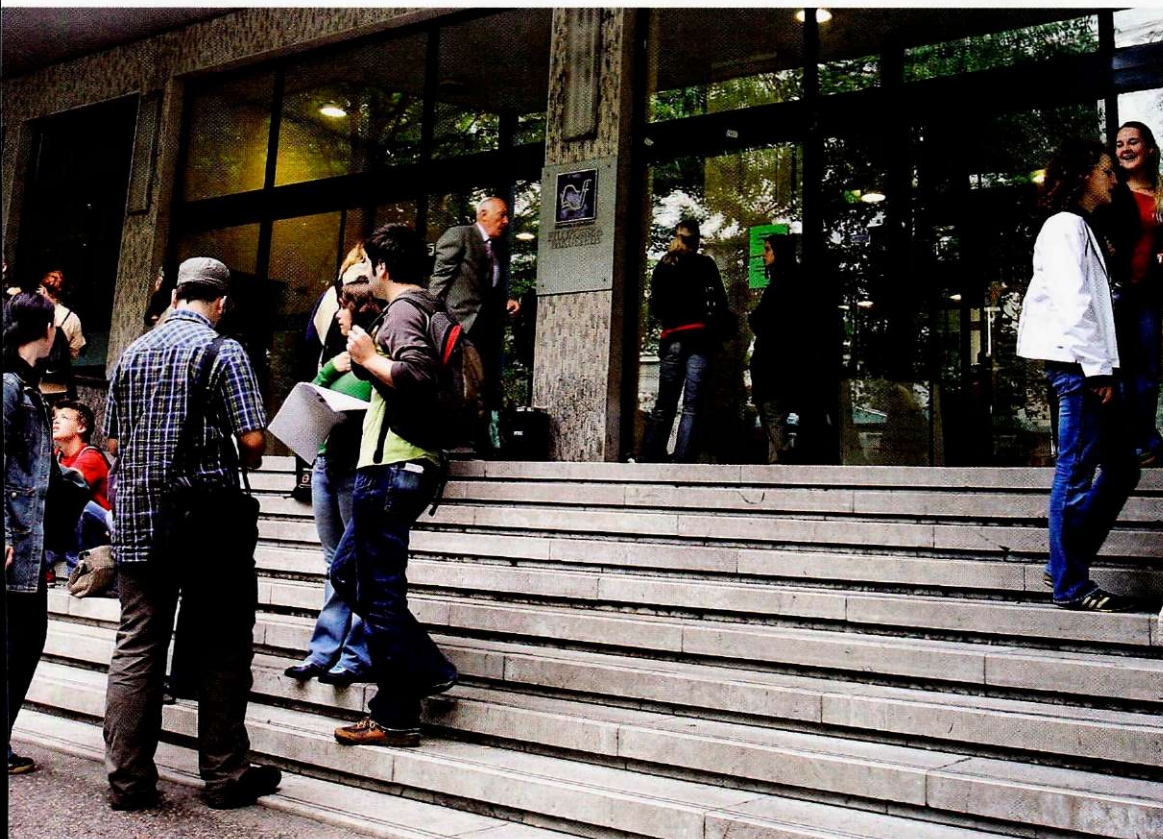
poenostavimo, to pomeni, da ima bistveno več obveznosti od terjatev, kar ni najboljše. Iz bilančnih podatkov za leto 2006 je razvidno, da je povečala dolgove za 64 milijard tolarjev. Ob tem je dosegla tudi negativni denarni tok iz financiranja (izgubo) v višini 547 milijonov tolarjev.

Še leto prej je bil ta denarni tok pozitiven (slabih 32 milijard tolarjev). Temu sledi še kazalnik zmanjšanja denarja in denarnih ustreznikov, hkrati je imela skupina negativni denarni tok iz naložb v višini dobrih 11 milijard tolarjev. Rezultati torej niso najspodbudnejši. ■

Novosti pri štipendiranju

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Vlada namenja 21 milijonov evrov več za štipendiranje v šolskem in študijskem letu 2008/2009, kar bo zagotovilo boljše razmere za učenje in študij. Predvidenih je kar 10 tisoč novih štipendij.

V drugi polovici junija je državni zbor sprejel zakon o štipendiranju. Slovenija je s tem dobila prvi sistemski zakon, ki na področju štipendiranja prinaša številne novosti in izboljšave. S tem zakonom se bo bistveno povečalo število državnih štipendij, predvsem pa bo omogočen študij tudi socialno šibkejšim. Z njim je nadgrajen in izboljšan sistem Zoisovih štipendij, pri katerih kot ključni kriterij ostaja učni uspeh in doseganje izjemnih dosežkov. Zakon uvaja tudi nagrade za posebne dosežke in sofinanciranje kadrovske štipendij.

Doslej slabo urejeno Področje štipendiranja je bilo doslej urejeno z nekaj členi v zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za

primer brezposelnosti, podrobneje pa v pravilniku o štipendiranju. Sistem je bil nepregleden in razdrobljen, zato se je vlada že ob nastopu zavezala, da bo spremenila oziroma dopolnila zakon, s katerim bo ta občutljiva in po-

membna problematika urejena tudi sistemsko. V nadaljevanju navajamo spremembe in novosti novega zakona o štipendiranju.

Kmalu drugače Doslej so upravičenci vlagali vloge za pridobitev

štipendije na zavodih za zaposlovanje, zdaj pa se odločanje prenaša na centre za socialno delo, saj se za oboje – za pridobitev štipendije ali otroškega dodatka zahtevajo enaka dokazila. Centri za socialno delo imajo namreč že sedaj v svojih bazah večino podatkov, ki so potrebni tudi za odločanje o štipendiji in njeni višini. Novost pomeni torej veliko racionalizacijo in pocenitev dela države, hkrati pa pocenitev tudi za uporabnike, ki jim je na ta način omogočeno prijaznejše in enostavnejše uveljavljanje pravic. Tako urejen sistem bo zagotavljal lažje izvajanje nadzora nad dodeljevanjem in načrtovanjem sredstev. Novi zakon prinaša tudi večje število štipendij, saj je predvidenih kar 10.000 novih. Vlada namreč ugotavlja, da se je kljub povečanju števila dijakov in študentov v zadnjih letih število kadrovske štipendij, ki zagotavljajo povezavo med izobraževanjem in gospodarstvom ter sledijo trendom na trgu dela, ki so pogoj za večjo zaposljivost mladih, zmanjševalo.

Republiške štipendije Da bi zagotovili več štipendij, prinaša zakon nov način določanja vstopnega cenusa za njihovo pridob-

Marjeta Cotman, resorna ministrica, ter Milan Zver in Jure Zupan, pristojna za področje šolstva in izobraževanja

Vlada je izpolnila obljubo glede štipendiranja.

bitev. Doslej je bil cenzus vezan na zjamčeno plačo in je predstavljal izločitveni kriterij, zaradi katerega štipendije niso mogli dobiti nekateri dijaki in študenti, ki so iz socialno šibkejših družin. Dvig vstopnega cenzusa na 60 odstotkov minimalne plače, kar po novem prinaša zakon, bo vplival na povečanje števila štipendij v revnejših družinah, hkrati pa je določeno izrazitejšo povečanje dodatka glede na dohodek v družini štipendista. V zakonu je določen tudi poseben cenzus za dijake in študente, ki študirajo oziroma se izobražujejo zunaj kraja bivanja. Podobno ureditev smo pred leti že imeli, leta 1998, ko se je cenzus izenačil za vse kandidate ne glede na kraj šolanja, pa je takratna oblast to odpravila. Republiške štipendije so do zdaj v naši državi predstavljale večinski del štipendiranja. Njihovo število se je z leti povečevalo sorazmerno z manjšanjem števila kadrovskih štipendij. Namenjene so bile vajencem, dijakom in študentom, pri katerih brutodohodek na družinskega člana ni presegel z zakonom določenega cenzusa. Ta se je z leti spreminjal. Do leta 1991 je znašal 55 odstotkov povprečnega dohodka v Sloveniji. Od leta 1991 je materialni cenzus za pridobitev pravice do republiške štipendije zakonsko vezan na zjamčeno plačo in je za šolsko leto 1991/1992 znašal 80 odstotkov zjamčene plače, za tiste, ki so se šolali zunaj domačega kraja se je zvišal na 110 odstotkov. Valorizacije zjamčene plače niso sledile rasti plač in življenjskih stroškov. Vsako leto strožji cenzus je tako izločal štipendiste, pri katerih se dohodek na družinskega člana realno ni dvignil. Zakonski cenzus se je zvišal še leta

1993 na 100 odstotkov zjamčene plače, za tiste, ki so se šolali zunaj domačega kraja, pa na 130 odstotkov. Zadnja sprememba na tem področju je bila leta 1998, ko se je cenzus za pridobitev štipendije izenačil za vse kandidate ne glede na kraj šolanja, in sicer na 130 odstotkov zjamčene plače. S pravilniki o štipendiranju je bilo izpadanje štipendistov zaradi presežanja cenzusa omiljeno tako, da štipendisti ob vsakoletnem preverjanju dohodkov štipendije niso izgubili, če njihov dohodek ni presegal cenzusa za več kot določen odstotek. Do leta 1996 za 20 odstotkov, kasneje za največ 10 odstotkov.

Več bo kadrovskih ... Zanimanje delodajalcev za dodeljevanje kadrovskih štipendij se je v zadnjih letih izrazito znižalo, na kar so poleg ekonomskega stanja v gospodarstvu vplivale tudi nizke ekonomske vzpodbude, ki so jih bili deležni delodajalci. Zdaj se to spreminja; kadrovske štipendije bo v 50 odstotkih sofinancirala država. Vlada je namreč prepričana, da bo več kadrovskih štipendij pozitivno vplivalo na enakomerni razvoj regij in vračanje študentov po koncu šolanja iz univerzitetnih središč v regijo, kjer bo posameznik s svojim znanjem prispeval k zmanjševanju razvojnih razlik med posameznimi regijami. Sicer pa se je število kadrovskih štipendij po letu 1990 izrazito zmanjševalo. Tako je bilo leta 1990 30.713 kadrovskih štipendistov, v letu 2004 pa le še 7.077. V zadnjih letih se v sklop kadrovskih štipendij prištevajo tudi štipendije različnih fundacij in skladov.

Zoisove štipendije Pozitivni trend oziroma dvig števila štipen-

Namen zakona

Zakon o štipendiranju bo omogočil šolanje oziroma študij večjemu številu revnejših dijakov in študentov ter prinaša:

- pregledno in enotno ureditev področja štipendiranja,
- povečanje dostopnosti do pridobitve štipendije,
- bistveno večjo vključitev dijakov in študentov v sistem štipendiranja,
- vzpodbujanje podjetij za kadrovske štipendiranje,
- racionalizacijo dela državne uprave, pocenitev za posameznega uporabnika in lažje izvajanje nadzora,
- spodbujanje vpisa na področja izobraževanja, ki pospešujejo gospodarski razvoj in izboljšujejo zaposljivost glede na potrebe trga in gospodarstva.

Število štipendistov po vrstah štipendije:

ŠOLSKO LETO	KADROVSKE ŠTIPENDIJE	REPUBLIŠKE ŠTIPENDIJE	ZOISOVE ŠTIPENDIJE
1986/87	43.233	16.009	1.006
1987/88	43.791	18.194	2.083
1988/89	42.780	22.503	2.764
1989/90	40.472	28.081	3.575
1990/91	30.713	34.089	4.177
1991/92	20.970	43.126	4.798
1992/93	14.000	47.720	5.810
1993/94	11.108	47.830	6.567
1994/95	9.016	45.482	6.898
1995/96	8.231	47.361	7.437
1996/97	8.249	45.774	9.590
1997/98	8.223	45.803	9.592
1998/99	7.950	43.136	10.259
1999/00	7.841	39.762	11.222
2000/01	7.598	40.629	11.667
2001/02	7.082	40.773	12.191
2002/03	7.000	41.044	12.845
2003/04	6.850	40.988	12.962
2004/05	7.077	40.586	12.915
2005/06		38.942	12.879

- Število dijakov je v obdobju od leta 1990 do leta 2005 naraslo z 94.576 na 101.878.
- Število študentov je v istem obdobju s 33.565 naraslo na 114.794.
- Skupno se je torej v letu 1990 izobraževalo 128.141 dijakov in študentov, v letu 2005 pa je bilo dijakov in študentov 216.672, kar je skoraj 70-odstotno povečanje.
- Število dijakov in študentov se je v zadnjih letih bistveno povečalo, skupno število štipendij pa se je znižalo z 68.979 na 60.578. V letu 1990 je torej prejemale štipendijo skoraj 54 odstotkov dijakov in študentov, v letu 2005 pa le še 28 odstotkov. Razmerje bi bilo še bolj neugodno, če se ne bi zvišalo število prejemnikov Zoisovih štipendij.

dij lahko zasledimo le pri štipendijah za nadarjene oz. pri t. i. Zoisovih štipendijah. Tu se z novim zakonom opuščajo nekateri kriteriji, kot je na primer testiranje intelektualne nadarjenosti, ohranjanje pa se učni oziroma študijski uspeh, saj je v preteklosti prihajalo do anomalij. V nekaterih okoljih je prihajalo do izrazito velikega

števila Zoisovih štipendistov, kar je bilo v nesorazmerju s številom prebivalcev. Zoisove štipendije so namenjene nadarjenim dijakom in študentom. Večina prejemnikov Zoisove štipendije (12.879) obiskuje srednje strokovne šole in gimnazije (5.876 ali 46 odstotkov) oziroma se izobražuje na univerzah (6.476 ali 50 odstotkov). ■

Tobačne novosti in nesoglasja

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

V drugi polovici minulega meseca so poslanci državnega zbora med drugim sprejeli tako imenovani tobačni zakon, ki bo cigaretni dim dokončno pregnal iz zaprtih javnih prostorov, nanj pa so se burno odzvali gostinci.

Kot so zapisali v izjavi za javnost, je novela zakona o omejevanju porabe tobačnih izdelkov ustavno sporna. "S svojo zahtevo želimo doseči ponoven premislek o negativnem vplivu zakona na gostinsko dejavnost v Sloveniji," so zapisali v Iniciativi Združenja ponudnikov gostinskih storitev. Predstavniki iniciative so pozvali tudi državni svet, naj na domnevno sporni zakon vloži veto, vendar so svetniki že sporočili, da je za obravnavo takšne zahteve med njimi premalo interesa. To se je izkazalo tudi na izredni seji državnega sveta minuli petek, ko o protikadilski noveli sploh ni bilo govora. Vendar predstavnica iniciative

Esmeralda Canjuga napoveduje, da bodo – če veta ne bo – po objavi zakona v uradnem listu dali ustavno pobudo s predlogom za začasno zadržanje zakona.

Korenite spremembe Sprejeti zakon po besedah državnega sekretarja na ministrstvu za zdravje Dorjana Marušiča upošteva nova spoznanja o škodljivosti pasivnega kajenja. Od začetka avgusta bo tako v Sloveniji kajenje v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih prepovedano, so na seji 22. junija s 45 glasovi za in 13 proti izglasovali predstavniki ljudstva. Ključni poudarek novega zakona je na zdravstvenem varstvu pasivnih kadilcev. Kajenje bo dopuščeno

Državni sekretar Dorjan Marušič

le v posebnih prostorih nastanitvenih obratov in drugih ponudnikov prenočitev, v zaporih, domovih za ostarele in psihiatričnih bolnišnicah. Drugod bo mogoče kaditi le še v posebnih prostorih, tako imenovanih kadilnicah, ki pa bodo morale izpolnjevati točno

določene tehnične pogoje. Tako v njih ne bo dovoljeno jesti in piti, obsegale pa bodo lahko največ petino celotnega javnega prostora. V zdravstvenih in vzgojno-izobraževalnih ustanovah bo še naprej veljala popolna prepoved kajenja.

Poleg te glavne zakonske spremembe nova ureditev viša tudi starost, pri kateri bodo lahko posamezniki do cigaret sploh prišli. Vsak prodajalec bo tako odslej lahko zahteval, da kupec ob nakupu tobačnega zavojčka dokaže svojo starost z osebnim dokumentom, s katerega bo razvidno, da je star vsaj 18 let. Prav tako bo ta starostna omejitev veljala za prodajalce tobačnih izdelkov. Poleg dosedanjih opozoril o škodljivosti kajenja bo na zavojčkih odslej pripisana tudi telefonska številka, na kateri bodo posamezniki lahko poiskali pomoč pri odvajanju od te razvade.

Upad ali večanje obiska? Na predvideno novo ureditev so se, kot rečeno, burno odzvali gostinci. Zakon je po njihovem prepričanju neustaven v členu, kjer je navedeno kaznovanje kršilcev, saj naj bi vso odgovornost napravil lastnikom, upravljavcem ali najemnikom gostinskih lokalov. Iniciativa opozarja, da bi zakon v tako "nedovršeni obliki" povzročil veliko gospodarsko škodo, delavce v gostinskem sektorju pa postavil v položaj vzgojiteljev, inšpekcijskih služb in organov pregona. "V vseh državah Evropske unije, kjer so uvedli tak zakon, so omogočili minimalno polletno prehodno obdobje," navajajo gostinci, ki se zavzemajo za tako imenovano tranzicijsko obdobje enega leta. Ne strinjajo se

Od prvega avgusta letos bo podoba barov precej drugačna.

niti z uredbo, po kateri mlajši od osemnajst let ne bi smeli prodajati tobačnih izdelkov. Po njihovo to omejuje osnovno pravico do dela, saj sedemnajstletniki po končani poklicni trgovski šoli v tem primeru ne bi smeli sesti za blagajno. Podobnega mnenja je tudi Mija Lapornik iz Trgovinske zbornice Slovenije (TZS), ki je na seji parlamentarnega odbora za zdravstvo opozorila, da zakonodaja in ustava pod določenimi pogoji dopuščata delo mladoletnikov.

Verjetno ne bi bilo treba posebej omenjati, da novi ureditvi nasprotujejo tudi v Društvu kadilcev in ljubiteljev tobaka, pa vendarle. "Slovenci smo pivski narod. Veliko ljudi po službi zavije v gostilno na kozarček ali dva in v miru pokadi cigareto. Sedaj bo tega konec, najbolj pa se bo izguba poznala manjšim lokalom, ki jih je v Sloveniji največ," tarna predsednik društva Jaka Hergešič in opozarja na raziskave, ki so pokazale, da je bilo v nekaterih evropskih prestolnicah ob uveljavitvi "protikadilske zakonodaje" treba nekatere bare zaradi upada obiska celo zapreti.

Nov tobačni zakon naj bi povečal dobiček zasebnega sektorja in zmanjšal bolniško odsotnost.

Na ministrstvu za zdravje so na drugi strani prepričani o dolgoročnih pozitivnih učinkih zakona – med drugim naj bi se zaradi večje produktivnosti delavcev povečal dobiček zasebnega sektorja, zmanjšale pa naj bi se bolniške odsotnosti zaradi bolezni, povezanih s kajenjem. "Prepričan sem, da bo zakon imel celo ugodne ekonomske učinke. Obisk lokalov se zaradi njega ne bo zmanjšal," je prepričan minister za zdravje Andrej Bručan, pritrjujejo pa mu tudi na Inštitutu za varovanje zdravja.

V gostilnah zadovoljni Pravzaprav je težko sploh reči, da imajo negativno mnenje o zakonu prav vsi gostinci. Ugotovili smo namreč, da so v večini gostiln nad predlaganim zakonom celo navdušeni. Nekaj več nejevolje je le v manjših barih, kjer se v prvih mesecih izvajanja zakona – še posebej pa v zimskih dneh, ko bodo letni vrtovi pospravljeni – bojijo, da bo obisk upadel.

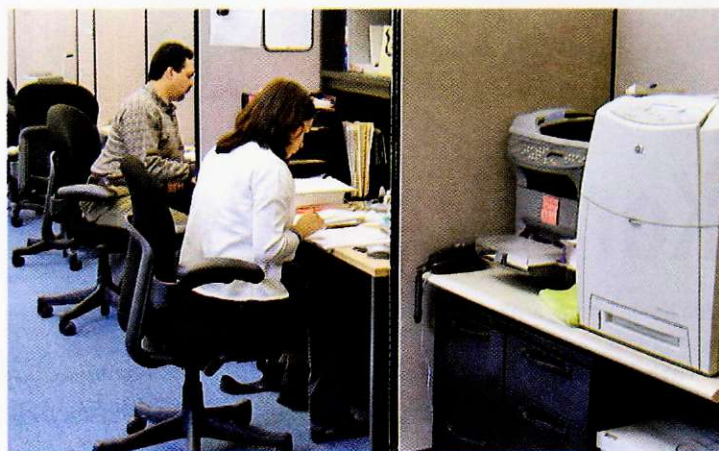
"V naši gostilni je bil zakon pozitivno sprejet, in kot opazamo, ga vsi, predvsem tujci, že dosledno spoštujejo in ni pretiranega negotovanja glede prepovedi kajenja v zaprtih prostorih," nam je dejala Natalija Korošec iz begunjske gostilne Avsenik. Dodajajo pa, da bo verjetno več težav pozimi, saj bo letni vrt pospravljen, kljub temu pa jih veseli, da bodo nekadilci "končno lažje zadihali". Tudi Dejo Potokar iz ljubljanske gostilne Guliver veseli, da je protikadilski zakon končno sprejet tudi pri nas. Po njenem mnenju je prepoved kajenja dobrodošla zlasti takrat, ko so v restavraciji kot gostje skupaj s starši tudi otroci. "Kosilo ali večerja v restavraciji lahko postane prijeten dogodek, le če se domov ne vrneš z obleko, ki smrdi po cigaretinem dimu. Kljub najmodernejšim prezračevalnim sistemom tega včasih gostom žal nismo mogli zagotoviti," dodaja Potokarjeva. Zadovoljni z novim zakonom so tudi v znani ljubljanski gostilni Sokol, nam je zatrdil direktor restavracije Maks Brodar.

Manj navdušeni nad novo ureditvijo so torej v manjših barih, kjer naj bi predvidoma obisk vsaj v prvih mesecih nekoliko upadel. Poleg tega bi bila priprava posebnih kadilnic še zlasti zanje precejšen zalogaj (5 do 6 tisoč evrov). Vendarle izkušnje iz sosednje Italije kažejo, da je obisk v barih v prvih mesecih uveljavitve zakona sicer padel, a je bil kasneje celo večji kot pred uvedbo zakona.

Evropa omejuje kajenje Prepoved kajenja v restavracijah in barih evropske države uvajajo šele dobra tri leta. Prva je tak zakon marca 2004 uvedla Irska, tri mesece kasneje ji je sledila Norveška, v letu 2005 Italija, Malta in Švedska, leto kasneje Škotska, v letu 2007

Mlajši od 18 let tobačnih izdelkov ne bodo smeli ne kupovati ne prodajati.

Tobačni zakon bo dim pregnal tudi iz delovnih prostorov.

V begunjski gostilni Avsenik je zakon pozitivno sprejet.

pa se bosta Sloveniji pridružili še Velika Britanija in Severna Irska. Z nekaj izjemami v zakonodaji so (ali pa bodo v kratkem) podobno ureditev sprejeli še v Franciji, Litvi, Estoniji in na Finskem.

V minulih mesecih so mediji pripravili več anket v zvezi z (ne)naklonjenostjo Slovencev takšni ureditvi. Pri tem je zanimivo, da je bilo v večini, ki je za-

kon podprla, tudi nekaj kadilcev. Morda zato, da bi kateri od njih pod takšnimi zakonskimi predpisi kajenje lažje opustil. Močna javna podpora predlaganemu zakonu kljub negotovanju gostincev in nekaterih drugih interesnih skupin kaže, da njihov glas v javnosti vsaj za zdaj ne bo dovolj močan, da bi dosegel kakšne večje spremembe. ■

Korošice najstarejše neveste

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Koroška regija je prometno težko dostopna in slabo povezana s središčem države, ponaša pa se z najugodnejšo starostno sestavo prebivalstva. Zaradi brezposelnosti in velikega deleža kmečkega prebivalstva se sooča s posebnimi problemi.

Regija z dvanajstimi občinami in 73.905 prebivalci se razteza na 1.041 kvadratnih kilometrih površine, kar pomeni, da se z gostoto nekaj manj kot 71 prebivalcev na kvadratni kilometer uvršča med manj poseljene regije na Slovenskem. V njej živi 3,7 odstotka vsega prebivalstva Slovenije.

Regija gozdnatega hribovja in treh rečnih dolin leži na severu, ob avstrijski meji, prometno je težko dostopna in slabo povezana s središčem države, težka industrija pa je v preteklosti močno zaznamovala kakovost življenjskega okolja v dolinah. Predelovalne dejavnosti in rudarstvo še zmeraj prispevajo največji delež bruto dodane vrednosti v tej regiji. Koroška spada med regije z najugodnejšo starostno sestavo prebivalstva, saj je delež starega prebivalstva tu najnižji v Sloveniji (le 14,3-odstoten), delež mladega

prebivalstva (do 26. leta starosti) pa je nekoliko višji od povprečja. Število prebivalcev kljub temu upada, in sicer zaradi negativnega naravnega prirasta in krajše življenjske dobe. Statistični podatki kažejo, da se ženske v tej regiji najpogostejše odločajo za poroko, saj so neveste ob sklenitvi prve zakonske zveze stare v povprečju 29,6 leta, to je skoraj 3 leta več kot neveste v Zasavski regiji, katere

glede na slovensko povprečje veljajo za najmlajše. Število porok (pa tudi razvez) na tisoč prebivalcev je v tej regiji najnižje v državi. Delež otrok, rojenih zunaj zakonske zveze, je tu največji (68,8 odstoten) oziroma kar dvakrat večji kot v Notranjsko-kraški regiji, ki ima najnižji delež teh otrok. Gospodarji kmetij v Koroški regiji so več kot 6 let mlajši od gospodarjev v Notranjsko-kraški regiji,

čeprav glede na povprečno površino kmetijskih zemljišč v uporabi oboji vodijo največja kmetijska gospodarstva v Sloveniji.

Razvojne težave Gospodarsko najmočnejša občina v tej regiji je mestna občina Slovenj Gradec. Večina regije se zaradi visoke stopnje registrirane brezposelnosti in visokega deleža kmečkega prebivalstva uvršča med območja s

Mestna občina Slovenj Gradec je središče regije.

Letališče postopno pridobiva status javnega letališča.

Statistični podatki

- Površina	1.041
- Štev. prebivalcev	73.905
- Gostota preb.	71
- Število živorojenih	603
- Število umrlih	701
- Naravni prirast	- 98
- Štev. učencev	6.494
- Štev. dijakov	4.071
- Štev. študentov	4.131
- Število diplomantov	520
- od tega: št. specialistov, magistrov in dr. znanosti	28
- Štev. delovno aktivnih preb.	26.368
- Štev. zaposlenih	23.551
- Štev. samozaposlenih	2.817
- Štev. reg. brez.	3.519
- Štev. podjetij	2.772
- Prihodek podjetij	412,4 milijarde tolarjev
- Regionalni BDP	752 milijonov evrov
- Štev. kmetijskih gospodarstev	2.901 ha
- Kmetijska zemljišča v uporabi (ha)	21.576
- Štev. stanovanj	27.507

Opomba: Večina podatkov je za leto 2005, število kmetijskih gospodarstev in BDP pa za leto 2004.

Vir: Statistični urad RS, publikacija Regije v številkah, maj 2007

posebnimi razvojnimi problemi. Že v letu 2006 so na podlagi sprejetega programa avtocest in hitrih cest potekale intenzivne dejavnosti za umestitev hitre ceste – tretje razvojne osi – v prostor. S sprejeto strategijo prostorskega razvoja RS je na relaciji Dravograd–Slovenj Gradec–Velenje–Celje predvidena daljinska železniška povezava mednarodnega pomena, ki je s stališča uspešnega gospodarskega razvoja nujna. V neposredni bližini Slovenj Gradca je tudi letališče, ki počasi pridobiva status javnega letališča. Z zgraditvijo infrastrukture IKT za prenos znanja regija blaži obrobno geo-

grafsko lego in zagotavlja informacijsko povezanost s svetovno mrežno ekonomijo.

Prebivalstvo Na Koroškem je letna stopnja rasti prebivalstva negativna, tujih prebivalcev je manj, in sicer 1,1 odstotka (v državi 2,4), manj jih je samo še v Pomurski regiji. Število živorojenih otrok na tisoč prebivalcev je 8,2 (povprečje je 9,1), umrlih pa je več od povprečja, in sicer 9,5 (v državi 9,4). Visok je delež živorojenih v zunajzakonskih zvezah, in sicer kar 68,8 otroka (slovensko povprečje je 46,7), s tem pa se regija uvršča najvišje med regijami. Umre 5 dojenčkov na tisoč živorojenih (v državi 4,1). Delež gospodinjstev s 7 člani ali več je 1,2 (slovensko povprečje je 1,3), gospodinjstev z vsaj enim otrokom, mlajšim od 15 let, pa je 31,7 (povprečje je 28,9). Enostarševskih gospodinjstev z vsaj enim otrokom, mlajšim od 15 let, je 33 odstotkov (v državi 28,5), kar je največ med regijami. Za Slovence se je v tej regiji opredelilo 97,3 odstotka vseh prebivalcev, kar je bistveno več od slovenskega povprečja, ki znaša 92,3 odstotka, oziroma največ v državi. Za Srbe se je izreklo 0,8 odstotka prebi-

Najstarejše neveste v državi

Vladni resoluciji razvoja do leta 2023 je za Koroško regijo načrtovana zgraditev gospodarskega središča NOORDUNG, ki zajema:

- veliko poslovno-razvojno logistično cono Noordung s centri v Slovenj Gradcu, Dravogradu, Ravnah na Koroškem in v Radljah ob Dravi;
- mrežne regionalne podjetniške inkubatorje in nadaljevanje projekta v tehnološki park Noordung;
- visokošolsko središče v Slovenj Gradcu;
- tehnološki center v poslovni coni Otiški vrh II.

PONUJENE PRILOŽNOSTI V regiji je nujna vzpostavitev vsaj ene velike poslovno-razvojne logistične cone. V sklopu razširjenih con predvidevajo približno 250 hektarjev na območjih občin Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd in Radlje ob Dravi, ki bi izkoriščale lego ob meji, kakor tudi nove povezave v okviru hitre ceste, železniške in tudi letalske povezave za potniški promet ter manjše tovore. Logistična povezava bo idealno urejena, saj bo cona v celoti zgrajena v neposredni bližini nove hitre ceste oziroma tretje razvojne osi. Zaradi tehnološkega podjetniškega inkubatorja bo v regiji dolgoročno razvit tehnološki park Noordung, ki pa bo odvisen od kritične mase znanja oziroma naravoslovno-tehnoloških institucij znanja v regiji. To se navezuje tudi na delovanje visokošolskega središča s sedežem v Slovenj Gradcu in tehnološkoroazvojnega centra na Koroško v poslovni coni Otiški vrh II. Povezovanje vseh nosilcev regionalnega razvoja bo doseženo z vzpostavitvijo ustrezne infrastrukture IKT, katere geografski položaj bo v skladu s podlagami, ki jih je regija pripravila v okviru posebnih pripravljanih programov črpanja sredstev kohezijske politike.

UČINKI PROJEKTA S spodbujanjem graditve in razvoja podjetniškega in inovativnega okolja bo ustvarjenih najmanj tisoč novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. Povečala se bo tudi stopnja izobrazbene strukture s sedanjih 9,7 odstotka višje in visoko izobraženih prebivalcev na 15 odstotkov do leta 2020. Projekt bo pripomogel k prestrukturiranju večjih industrijskih podjetij v regiji.

Vir: Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023, Vlada RS, oktober 2005

Občine, ki sestavljajo Koroško regijo

Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Mislinja, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Slovenj Gradec, Vuzenica.

valcev, za Hrvate 0,9 odstotka, Bošnjakov je 0,3 in muslimanov 0,2 odstotka. Na Koroškem je v vrtcih 55,4 odstotka vseh otrok (slovensko povprečje je 63,6), število učencev na osnovno šolo je 213, kar jih uvršča na tretje mesto med regijami.

Nižji standard Zaposleni v tej regiji prejema le 88 odstotkov povprečne brutoplače v državi. V tej regiji je 55 prejemnikov socialnih pomoči na tisoč prebivalcev, kar je več od povprečja, ki je 50,8 odstotka, 68 odstotkov otrok pa prejema otroški dodatek (v državi 62,7 odstotka); s tem podatkom se regija uvršča na sredino lestvice

med statističnimi regijami. Bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca je bil v letu 2004 10.186 evrov, kar je slabih 78 odstotkov slovenskega povprečja, ki znaša 13.146 evrov. Koroška v državni BDP prispeva 2,9 odstotka. Manjši BDP na prebivalca imajo samo še v Notranjsko-kraški, Zasavski in Pomurski regiji. Po indeksu BDP na prebivalca v standardih kupne moči EU 25 imajo ljudje v Koroški regiji dobrih 60 odstotkov kupne moči (država dobrih 80 odstotkov), indeks Osrednjeslovenske regije pa je na primer 114. Na Koroškem je delež obrtnih podjetij 38,5-odstoten (v državi 36,9) in je med nižjimi v državi. ■

Občani preplačali priključke

Mitja Volčanšek; foto: arhiv Demokracije

Računsko sodišče je prejšnji teden objavilo revizijsko poročilo o nadzoru nad zaračunavanjem dajatev in prispevkov ob priključitvi na javno infrastrukturo omrežje v letu 2005 s strani okoljskega ministrstva.

Občanom so neupravičeno zaračunali več kot dva milijona evrov prispevkov.

Sodišče je ugotovilo številne nepravilnosti in ministrstvu za okolje in prostor v svojem poročilu prisodilo negativno mnenje. Ugotovilo je, da ministrstvo ni učinkovito opravljalo nadzora nad nekaterimi občinami in javnimi podjetji, ki so občanom precej svobodno zaračunavale preveč ali jim nasprotno dodelile olajšave, kar bi lahko ustvarilo podlago za korupcijo. Sodišče je ob tem pregledalo tudi poslovanje šestih občin: Ljubljane, Celja, Brežic, Ajdovščine, Sežane in Jesenic ter šestih izvajalcev javnih pooblastil v teh občinah.

Komunalni prispevek Omenjene občine so leta 2005 po ugotovitvah revizorjev investitorjem neutemeljeno zaračunale skupno 1,69 milijona evrov prispevkov, dodatnih 462.000 evrov pa so občanom prav tako neupravičeno zaračunala revidirana javna podjetja. Še zlasti so kritične občine

Ajdovščina, Brežice in Sežana, zato morajo v 90 dneh pripraviti odzivno poročilo in dokazati, da ne odmerjajo več spornih komunalnih prispevkov. Tudi od omenjenih družb je sodišče zahtevalo odzivno poročilo.

Poglejmo nekoliko natančneje, kaj sodišče očita ministrstvu. V pregledanem obdobju, to je letu 2005, ministrstvo ni opravilo nadzora nad zakonitostjo občinskih odlokov, ki urejajo dajatve in prispevke ob priključitvi na javno infrastrukturo omrežje. Občine so tako v nasprotju z zakonom o stavbnih zemljiščih v osnovi za izračun povprečja stroškov komunalnega opremljanja upoštevale tudi opremljenost s telefonskim in električnim omrežjem.

Ljubljansko podjetje Vodovod-Kanalizacija naj bi bilo neupravičeno zaračunavalo stroške priključitve na javno infrastrukturo.

Nekatere občine pa so investitorjem – občanom zaračunale tudi priključnine, kar je v nasprotju z zakonom o varstvu okolja in o urejanju prostora.

Ministrstvo je odpovedalo tudi pri urejanju prostora in določanju smernic le-tega. Občine tako ob upoštevanju minimalnih ro-

kov, določenih v zakonih o urejanju prostora in o varstvu okolja, v letu 2005 še niso mogle imeti sprejete strategije prostorskega razvoja občine in prostorskega reda občine, na podlagi katerih bi lahko načrtovale razvoj dejavnosti v prostoru in njegovo gospodarno rabo. Zakon o urejanju prostora prav tako ne določa natančno postopka sprejemanja prostorskega akta, so ugotovili revizorji, medtem ko so časovni roki omenjenega zakona in podzakonski akti različno določeni. Bistvena pomanjkljivost sprejetih aktov za odmerjanje komunalnih prispevkov po zakonu o stavbnih zemljiščih pa je bila, »da se postopek odmere prične z vlogo investitorja«. Zaradi tega občine niso mogle pobrati vseh komunalnih prispevkov, ki so bili zakonsko predvideni, če investitor ni podal vloge. Tudi določila zakona o urejanju prostora glede vsebine in pogojev sklepanja urbanistične pogodbe in pogodbe o oddaji graditve objektov in omrežij komunalne infrastrukture so bila precej nenatančna, kar bi omogočilo neenakopravno obravnavo investitorjev. Zakon ne nazadnje

dopušča tudi različne razlage o namenskosti prihodkov od komunalnih prispevkov.

Kljub temu pa ministrstvu ne bo treba pripraviti odzivnega poročila, saj so bile razkrite nepravilnosti in nesmotrnosti medtem odpravljene. Ob tem velja poudariti, da občanom zaradi preplačanih investicij bržkone ne bodo vrnili denarja.

Zavračajo očitke Na objavo revizijskega poročila so se pričakovano odzvali na ministrstvu in v izjavi za javnost sporočili, da so ugotovitve računskega sodišča po njihovo »v celoti neutemeljene in da sodišče pri ocenjevanju ni popolno ugotovilo dejanskega stanja in ni pravilno uporabilo vseh materialnih predpisov«. Tako so morali občinski odloki, sprejeti po 1. januarju 2003, upoštevati 143. člen zakona o urejanju prostora. V skladu s tem členom se komunalni prispevek zaračuna za opremljanje z lokalno komunalno infra-

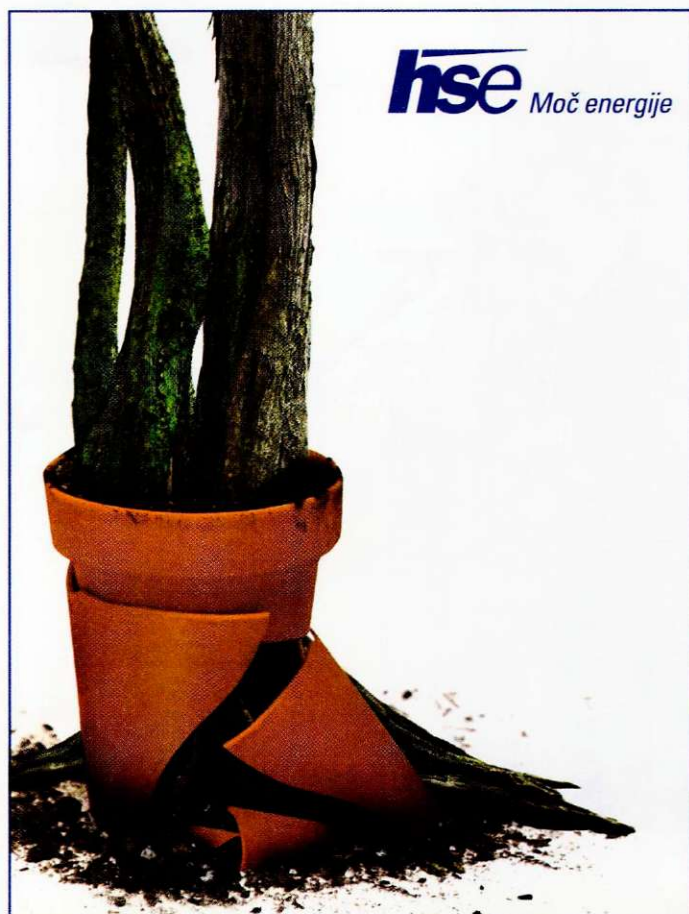
Računsko sodišče je okrcalo tako ministrstvo za okolje kot posamezne občine.

strukturno, zaradi česar občine komunalnega prispevka ne morejo odmeriti za telefonsko in električno omrežje. Luknja, ki je občinam omogočila zaračunavanje stroškov graditve omenjenih omrežij, naj bi se skrivala v energetskega zakonu in zakonu o telekomunikacijah, ki nista bila usklajena z novo zakonodajo. Ministrstvo za okolje in prostor je tovrstno neusklajenost ugotovilo, zato je v svoji uredbi iz oktobra 2004 kot tudi v pred kratkim sprejetem zakonu o prostorskem načrtovanju jasno določilo, za katere objekte in omrežja se lahko zaračunava komunalni prispevek in med te se ne šteje električno in telefonsko omrežje. Na ministrstvu prav tako navajajo, da so nenehno obveščali občine glede zaračunavanja prispevkov. Tako so pripravili več izobraževanj in predstavitev, namenjenih županom in predstavnikom občinskih uprav. Ob teh priložnostih so jih tudi opozorili na nezakonito pobiranje dajatev. Ne glede na vse to pa je minister Janez Podobnik, kot nadalje piše v sporočilu, neposredno po nastopu mandata začel reševati težave, kar se je med drugim odrazilo v sprejetju številnih predpisov na področju javnih služb. Na ministrstvu priznavajo, da je težava v tem, da bi morali v celotni državi pregledati več kot 7.000 občinskih predpisov, kar je tudi razlog, da v razmeroma kratkem obdobju (dobrih dveh letih) Podobnikovega vodenja resorja nepravilnosti ni bilo mogoče v celoti odpraviti.

O morebitnih implikacijah revizije v smislu korupcije smo vprašali tudi pristojne v Komisiji za preprečevanje korupcije. Njen predsednik Drago Kos nam je odgovoril, da za zdaj v zvezi z omenjenim revizijskim poročilom niso dobili nobene prijave. Ker poročila sodišča še niso prejeli (to naj bi se zgodilo še v tem tednu), še ne morejo odgovoriti, ali bo komisija v tej zvezi izdelala in sprejela kakšno načelno mnenje. Če bo prišlo do zavrnitvega razpleta, bomo v Demokraciji o tem poročali. **D**

Janez Podobnik zavrača očitke.

hse Moč energije

Za energijske meje ne obstajajo.

Električna energija povezuje svet. Z njo trgujemo daleč prek meja Slovenije. Z uresničevanjem naše razvojne strategije postajamo pomemben člen elektroenergetske oskrbe na področju Srednje in Jugovzhodne Evrope. Tak položaj nam omogoča dejavnejše sodelovanje pri oblikovanju tujih trgov z električno energijo in doseganje ustrežnejše strukture energetskih virov. S tem zmanjšujemo tveganje za uspeh poslovanja.

Rojake od blizu in daleč je pozdravil predsednik Izseljenskega društva Slovenija v svetu Boštjan Kocmur.

Znova odkrit domači kraj

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven

Zadnjo junijsko soboto je v Škofovih zavodih v Šentvidu pri Ljubljani v organizaciji društva Slovenija v svetu potekal že 14. tabor Slovencev po svetu. Tokrat so se osredinili na vlogo domačega kraja kot povezovalca med Slovenci doma in v tujini.

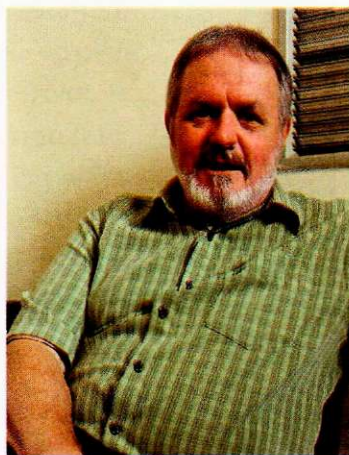
Pravzaprav so že na predvečer tabora v zavodovih prostorih odprli razstavo 15 izseljenskih slikarjev 20. stoletja, katerih dela so bila na ogled tudi vsem udeležencem tabora. Sam slavnostni dogodek se je začel z mašo, ki jo je daroval mariborski pomožni škof Peter Štumpf. Praznično razpoloženje je zasenčila novica o smrti nekdanjega ljubljanskega nadškofa msgr. Alojzija Šuštarja, ki je zadnja leta preživel prav v Zavodu sv. Stanislava. Maša je minila tudi v hvaležnem spominu nanj. Še pred njenim začetkom pa je udeležence iz zamejstva in izseljenstva pred odhodom v Prlekijo pozdravil evropski poslanec Lojze Peterle, redni gost tabora.

Domovina kot vrednota v svoji homiliji je škof Štumpf ugodoma citiral blaženega Antona

Martina Slomška in izpostavil njegovo povabilo, naj ljubimo domovino. Nato je spomnil na več kot tisočletno vez med krščanstvom in slovenstvom, ob tem pa se je tudi kritično dotaknil izgube domovinske zave-

sti med Slovenci. »Človek ima včasih občutek, kot da na tem majhnem koščku zemlje pod Triglavom ne živi več narod, ampak množica razkropljenih ljudi, ki hodijo vsak svojo pot, se izločajo iz igre za svoje ideje in pravice ter

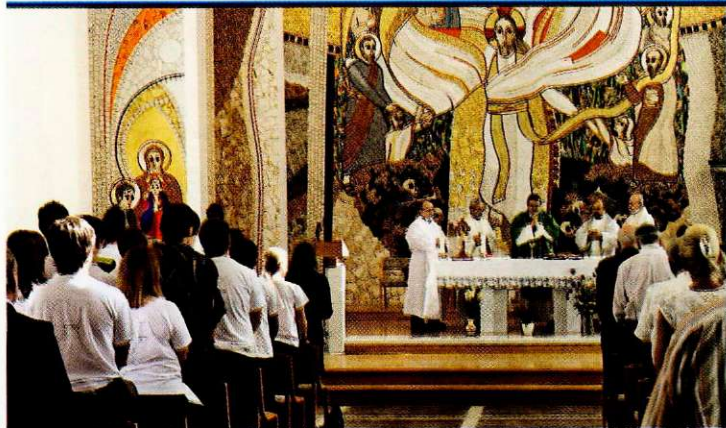
med seboj komunicirajo samo še zaradi pogodb, zaslužka in koristi,« je ugotavljal Štumpf. Prav zato je iskanje korenin in vračanje v domovino po njegovo tesno povezano z vnovičnim iskanjem krščanskih vrednot.

Etnolog dr. Janez Bogataj

Tabor je bil tudi priložnost za prijetno druženje.

Mašo za rojake je daroval mariborski pomožni škof Peter Štumpf.

Poziv slovenskim krajem Poleg številnih rojakov, duhovnikov in laikov, med katerimi so številčno izstopali tisti iz Argentine (med njimi pa mnogi mladi), so tabor s svojo navzočnostjo počastili državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, poslanca Jožef Horvat in Drago Koren (oba NSi), avstrijski veleposlanik, sicer pa koroški Slovenec Valentin Inzko in nekdanji minister za šolstvo Peter Vencelj. Zbrane je najprej nagovoril ta dan precej zasedeni Boštjan Kocmur, predsednik Izseljenskega društva Slovenija v svetu, ki je dogodek organiziralo. V svojem uvodnem pozdravu je razložil, da je namen letošnjega tabora v iskanju novih poti za tesnejše povezovanje med izseljenimi rojaki in matico, pri tem procesu pa lahko lokalne skupnosti – domači kraji – odigrajo zelo pomembno vlogo, kajti »obnovitev stikov in srečanje z rojaki rodnega kraja Slovincem po svetu veliko pomeni in je lahko vir novega navdušenja ter priložnost za nove razvojne možnosti in povezovanja«. Zaradi tega namerava letošnji tabor »še dodatno nagovoriti vse slovenske kraje in njihove prebivalce, da vključijo v program svojih aktivnosti tudi skrb za svoje ljudi, razseljene po svetu«, s čimer bi postali soustvarjalci nacionalne strategije za vključevanje rojakov po svetu v življenje matice. Pri tem je Kocmur še enkrat spomnil na pobudo društva po zbiranju podpisov za spremembo ustave, ki bi omogočila izvolitev izseljenških poslancev v parlament.

Državni sekretar Zorko Pelikan je obnovil zavezo vlade, da pomaga pri repatriaciji rojakov in njihovi čim lažji in čim hitrejši

vključitvi v slovensko okolje. Ob tem ni pozabil omeniti skorajšnje ustanovitve sveta za Slovence po svetu, ki bo deloval kot posvetovalni organ predsednika vlade RS.

Ne samo nostalgija Po plesnem in glasbenem nastopu slovenskih maturantov iz Argentine je bila živahna okrogla miza na temo Naš domači kraj – povezovalac Slovencev doma in po svetu. Dr. Janez Bogataj z etnološkega oddelka Filozofske fakultete v Ljubljani je najprej problematiziral dejstvo, da v Sloveniji še nismo razčistili vprašanja narodove identifikacije (kar se negativno odraža tudi na naših rojaki v zdomstvu), saj smo do zdaj gradili predvsem na stereotipih. V prihodnje bi po njegovo kazalo igrati na karto domačega kraja, saj gre za globoko in obojestransko vez. Ne le da se zdomci živo spominjajo domačega mesta oziroma vasi, tudi v slovenskih krajih je še močan spomin na tiste, ki so odšli. In teh ni bilo malo.

S tem je seveda povezana tudi potreba, da se Slovenci najprej zazremo vase in se dodobra seznanimo z lastno tradicijo, potem bomo to zmožni projicirati tudi navzven. Ob tem je treba razumeti, tako Bogataj, da kulturna dediščina ne pomeni nostalgije, ampak gre za nujen pogoj, ki omogoča ustvarjanje novih vrednot in zavedanje samega sebe. Med drugim je podal nekaj preprostih, a učinkovitih primerov iz tujine o tem, kako te načrte udejanjiti v praksi.

Državnozborski poslanec iz Prekmurja Jožef Horvat je predstavil projekt, ki je vzniknil v Črenšovcih. To je izseljensko središče, ki ga je s pomočjo strokovnjakov postavila na noge lokalna skupnost in utegne postati model za druga to-

Tedenski utrip

POPOLNJEN SVET ZA ZAMEJCE Prejšnjo sredo je bilo formalno sklenjeno udejanjanje Sveta vlade RS za Slovence v zamejstvu. V prostorih ministrstva za šolstvo in šport je ta dan potekala ustanovna seja odbora za kulturo, šolstvo in ohranjanje slovenskega jezika. Gre za zadnjega od treh odborov, ki bodo delovali v

Odbor za kulturo, šolstvo in jezik

sklopu sveta, druga dva sta odbor za statusna in pravna vprašanja ter odbor za gospodarsko sodelovanje. Osrednje vprašanje na seji, ki je potekala v organizaciji ministrstva za šolstvo ter vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, so bila oblika delovanja odbora, seznanili pa so se tudi z resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011 in z izkušnjami svetovalcev za šolstvo Slovencev v zamejstvu pri Zavodu RS za šolstvo. Odbor po besedah ministra Zvera ne bo le črka na papirju, ampak se bo srečeval po potrebi, predvidoma nekajkrat letno. Poleg ministra Milana Zvera in državnega sekretarja Zorka Pelikana so se seje udeležili tudi vodja sektorja za slovenski jezik na ministrstvu za kulturo Janez Dular, vodja parlamentarne komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu Janez Kramberger in predstavniki zamejskih organizacij: iz avstrijske Koroške Vladimir Smrtnik (Enotna lista) in Marjan Sturm (ZSO), iz Italije Drago Štoka (SSO) in Rudi Pavšič (SKGZ) ter Branko Lenart iz Kulturnega društva člen 7 iz avstrijske Štajerske.

VARSTVENI ZAKON PRED VRATI? Čeprav je skepsa tudi tokrat na mestu, kaže, da bo deželni parlament Furlanije – Julijske krajine še pred poletnimi počitnicami vendarle sprejel zakon o varstvu slovenske manjšine. Pristojna komisija parlamenta FJK je namreč pozitivno ocenila zakonski osnutek. Kot opozarjajo predstavniki krovnih slovenskih organizacij, bi zakon opredelil vlogo in potrebe slovenske manjšine ter tako dopolnil državni varstveni zakon. Kljub temu se tudi na deželni ravni slišijo kritični glasovi, češ da prebivalci Rezije in Benečije ne govorijo slovensko, ampak praslovensko narečje, zato na njihovih območjih zakon ne bi smel veljati. Predstavniki društva Edinost Samo Pahor pa opozarja, da v zakonu ni govora o zagotovljenem izvoljenem zastopstvu manjšine v deželnem parlamentu.

Deželni parlament FJK

vrstna središča po Sloveniji. Raziskovalka z Inštituta za slovensko izseljenstvo pri ZRC SAZU dr. Marina Lukšič-Hacin je ugotavljala, kako so se kljub delitvam na »naše« in »njihove« v nekdanji Jugoslaviji spletle večplastne vezi s slovenskimi rojaki v tujini. Sodelovanje je šlo od sindikalne ravni z navezavo na slovenske delavce v tujini do skrbi za učenje slovenskega jezika ter mednarodnega

povezovanja na ravni občin. Tu kljub njeni mestoma spolitizirani vlogi ne smemo pozabiti niti delovanja Slovenske izseljenske matice. Marsikatero dobro prakso iz obdobja nekdanje države bi tako kazalo oživiti.

V razpravi, ki je sledila, se je zvrstilo mnogo konstruktivnih zamisli, prijetno ozračje pa so navzoči po koncu uradnega dela kronali še z neformalnim druženjem. ■

TUJINA

2007

Velika Britanija je znova postala tarča teroristov, ki pa tokrat niso bili uspešni.

Britanski déjà vu

Ana Müllner, foto: Reuters

Trije spodleteli napadi na ozemlju Velike Britanije dokazujejo, da boj proti terorizmu na stari celini še zdaleč ni končan. Varnost Evrope bo ostala negotova, dokler bo potekal t. i. trk civilizacij, ki pa se po mnenju večine šele dobro začneta.

Le tri dni po odstopu Tonyja Blaira s položaja britanskega premierja so Veliko Britanijo pretresli novi poskusi terorističnih napadov, ki pa tokrat k sreči niso imeli krvavega epiloga. Menjavo na političnem vrhu, ki je na Otoku že dolgo veljala za dogodek leta, so zasenčili islamski skrajneži, katerih sporočilo je jasno: terorizem bo še naprej ogrožal Veliko Britanijo, posledično pa se bo stopnjeval tudi boj proti terorizmu ne glede na to, kateri politiki so na oblasti.

prestonico spet izbrali za svojo tarčo. Policija je v petek v središču mesta, blizu Picadilly Circusa, odkrila dva avtomobila, v katerih sta bili doma narejeni eksplozivni napravi s plinskimi bombami, sodčki goriva in žebli. Nedvomno je bil cilj napadalcev smrtonosni napravi sprožiti v zgodnjih jutranjih urah, ko obiskovalci zapuščajo bližnje diskoteke in nočne lokale. Če bi jim uspelo, bi število žrtev lahko preseglo številko izpred dveh let, ko je bilo ubitih 56 ljudi.

Le dan za tem, ko je večina Evrope z Britanci na čelu že bila mnenja, da je najhujše mimo, pa so islamistični skrajneži spet udarili. Tokrat na letališču v Glasgowu, ko sta dva (za zdaj še neznana) moška zapeljala goreč avtomobil v glavni potniški terminal, a sta bila pri tem ranjena le napadalca sama. Slednja naj bi bila po dozdajšnjih informacijah južnoazijskega rodu, njuno preživetje pa bo britanski policiji zagotovo močno pomagalo pri raziskovanju ozadja zarote. V

povezavi s spodletelimi napadi so že aretirali prve osumljence. Ljudje se zdaj sprašujejo, ali se bo tudi tokrat pri preiskavi izkazalo, da so napadalci državljani Velike Britanije.

Vztrajni džihadisti Nedavni dogodki dokazujejo, da je Velika Britanija za islamske teroriste še vedno najbolj zaželena evropska tarča. Islamski teroristi svojo izbiro upravičujejo z dejstvom, da je Velika Britanija najbolj pro-ameriška država v Evropi, kar

Spodletela poskusa Teden dni pred drugo obletnico terorističnih napadov v Londonu so islamski skrajneži britansko

Sporočilo neuspešnih napadov je jasno: terorizem se bo nadaljeval ne glede na to, kdo sedi na premierskem stolčku.

Večina muslimanov v Veliki Britaniji obsoja terorizem pod krinko Islama.

Na Otoku so uvedli stanje najvišje pripravljenosti.

naj bi dokazovala predvsem s svojim sodelovanjem v Iraku. A v ozadju obeh napadov – tistega izpred dveh let in nedavnih – se skriva več dejavnikov, ki so za razumevanje aktualnih dogodkov bistvenega pomena. Mreža skrajnih muslimanskih teroristov je v Veliki Britaniji precej bolj razvejena kot v kateri drugi evropski državi, kar pa so britanske oblasti prepozno dojele. Pri tem ne gre samo za organizacije, kakršna je npr. Al Kaida, temveč predvsem za skupine posameznikov, ki se pod pokroviteljstvom skrajnih verskih učiteljev počasi spreminjajo v džihadiste. Da v nedavne neuspešne poskuse terorističnih napadov ni bila vpletena Al Kaida, je zelo verjetno glede na organiziranost napadov in izbiro sredstev, kljub temu pa so vpleteni nedvomno simpatizerji zloglasne organizacije.

Napadi v Londonu pred dva letoma so bili prvi, ki so jih izvedli britanski državljani neevropskega rodu, rojeni in vzgojeni na Otoku. Šele za tem se je začela gonja proti njihovim učiteljem, ki so sredi britanskih predmestij rekrutirali mlade muslimane in jih s svojimi nauki počasi spreminjali v samomorilске napadalce. Poleg tistih štirih, ki so se 7. julija 2005 razstrelili

na londonskih javnih prevoznih sredstvih, naj bi po podatkih Scotland Yarda še vedno obstajalo najmanj tisoč somišljenikov, ki bi brez večjih zadržkov ponovili scenarij svojih »sošolcev«. Njihova izsleditev pa je za oblasti nemalokrat izredno težavna naloga, saj se večina izmed njih skriva pod krinko običajnih državljanov. S tem seveda mečejo izredno slabo luč na vso muslimansko skupnost, ki večinoma ostro nasprotuje zatekanju k terorizmu pod krinko islama.

Varnost Evrope v nevarnosti

Novi britanski premier Gordon Brown je tako primoran uvrstiti vprašanje varnosti med prednostne naloge svojega političnega programa. In to le nekaj mesecev za tem, ko je njegovemu predhodniku Blairu med nekdanj sovražnima stranema uspelo doseči zgodovinski kompromis na Severnem Irskem, s čimer se je končalo eno najbolj krvavih obdobjev v Veliki Britaniji. Verjetno pa ni naključje, da je do neuspešnih napadov prišlo le nekaj dni za tem, ko je prišlo do velikih menjav v britanskem političnem vrhu. S tem so džihadisti nedvomno pokazali svoje stališče: z napadi bodo nadaljevali ne glede na to, kdo je na oblasti. Hkrati se bo seveda nadaljeval tudi boj proti terorizmu, ki pa še zdaleč ne ostaja le britanska pristojnost. Vsak napad oz. poskus napada na tleh katere koli evropske države je napad na celotno Evropo, česar bi se morali bolj zavedati tako Evropejci kot tudi politiki. T. i. trk civilizacij še naprej ostaja naj-

pomembnejši izziv sodobnega sveta in ena najhujših posledic, ki jih prinaša, je zagotovo stalna grožnja s terorističnimi napadi. Poostreni varnostni ukrepi bodo očitno postali stalnica v zameno za varnost, a kljub temu se bodo skrajneži vedno poskušali prebiti skozi luknje v sistemu. Na

tem mestu je še najprimerneje, da uporabimo besede španskega premierja Joséja Rodrigueza Zapatera, ki je ob bombnih napadih v Madridu dejal: »Če ne drugega, se lahko od islamskih skrajnežev naučimo vsaj tega, kako držati skupaj in se skupaj bojevati za svoje interese.« **D**

Zasenčeni uspehi nemškega predsedovanja

Od nedelje je Evropska unija uradno pod portugalskim predsedovanjem. Lizbona je nasledila Nemčijo, v začetku leta 2008 pa bo predsedovanje prevzela Slovenija, ki bo to nalogo opravljala kot prva izmed novih članic EU. Od nemškega predsedovanja si je marsikdo obetal veliko, predvsem z argumentom, da je večina pomembnejših dogovorov znotraj EU sprejeta v času, ko povezavo vodi katera od t. i. starih članic. Nemška kanclerka Angela Merkel je v preteklem polletju nedvomno dokazala, da spada med največje evropske politike ta hip. Čeprav je bilo sprva nemško predsedovanje deležno nemalo kritik na račun nove evropske ustavne ureditve, se je na koncu izkazalo, da je politični vrh v Berlinu ves čas skrbno pripravljaval rešitev za ustavno krizo evropske sedemindvajsetice. Pred dnevi sprejeta pogodba za rešitev dvakrat zavrnjene skupne ustave sicer ni idealna rešitev, a če do njenega sprejetja ne bi prišlo sedaj, bi EU lahko zabredla v še hujšo (institucionalno) krizo.

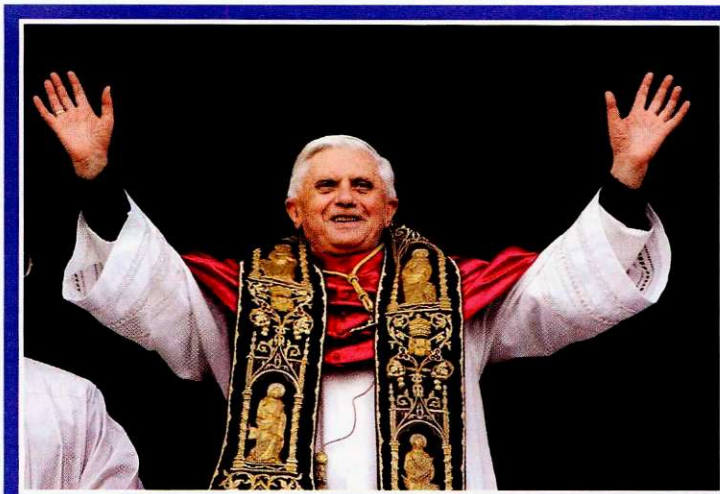

Angela Merkel in Lech Kaczyński

Uspehe nemškega predsedovanja je zagotovo najbolj zasenčila Poljska, ki je pred junijskim vrhom v Berlinu pokazala, da z njo ni šale. Obujanje spominov iz druge svetovne vojne ni pomagalo prav nikomur; Evropa sedaj na Poljsko gleda z novim nezaupanjem (kar utegne Poljski v prihodnje nemalokrat škodovati), poljski politični vrh pod vodstvom bratov Kaczyński pa se je pokazal kot trmast in nepopustljiv pogajalec. Minula polovica leta je bila zaznamovana tudi z novo diplomatsko krizo med EU in Rusijo, katere politika postaja vedno bolj avtoritarna in ni pripravljena izbirati sredstev za dosego svojih ciljev. Dejstvo, da večina evropskih politikov redno popušča pod pritiskom ruskih groženj, zagotovo ni dobra napoved za prihodnje diplomatske pogovore med EU in Rusijo.

Britanski premier Gordon Brown

Spremenjena pravila

Papež Benedikt XVI. je spremenil pravila za izvolitev novega papeža, tako da je sedaj za izvolitev potrebna dvetretjinska večina glasov kardinalov v konklavu. Dvetretjinska večina je bila sicer tradicionalna zahteva pri volitvah papeža, vendar je papež Janez Pavel II. leta 1996 spremenil volilni proces in omogočil izvolitev papeža z absolutno večino, če nobeden izmed kardinalov po več dneh glasovanja ni dobil dvetretjinske večine. Benedikt XVI. je zdaj vrnil v uporabo tradicionalni proces za izvolitev novega papeža, s čimer je dejansko razveljavil reformo več stoletij starega procesa, ki jo je izvedel Janez Pavel II.

Most rekordov Na Kitajskem so dokončali najdaljši most na svetu, dolg 36 kilometrov, ki prečka Vzhodnokitajsko morje. Most Hangzhu iz cementa in jekla je celo presegel rekord podobnega mostu, ki povezuje Bahrajn s Savdsko Arabijo in je dolg 25 kilometrov. Kitajski most je stal okoli 1,5 milijarde dolarjev, od tega so 29 odstotkov kapitala

prispevali zasebniki. Narejen je tako, da lahko kljubuje tajfunom, ki mnogokrat prizadenejo ta del morja na jugu Šanghaja, kot tudi posedanju terena. Za postavitvev mostu, ki je ena najbolj ambicioznih kitajskih stvaritev, so potrebovali tri leta. Konec del so proslavili z razkošnim ognjemetom, s tradicionalnim plesom in z več tisoč povabljenimi.

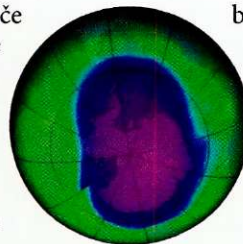
Preimenovanje Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (Unesco) je spremenila ime nacističnega uničevalnega taborišča Auschwitz na seznamu svetovne dediščine. Unesco je ugodil prošnji Poljske, ki je želela, da se v uradnem imenu Auschwitza izrecno omeni dej-

stvo, da je šlo za nemško nacistično taborišče. Novo ime se zato glasi Auschwitz-Birkenau, nemško nacionalsocialistično koncentracijsko in uničevalno taborišče (1940–1945). Taborišče je v drugi svetovni vojni na ozemlju okupirane Poljske ustanovila nacistična nemška vlada, do konca vojne pa je tam po ocenah zgodovinarjev umrlo od 1,1

do 1,5 milijona ljudi, 90 odstotkov od njih je bilo Judov. Zaradi tega je Auschwitz tudi sinonim za holokavst, načrtno uničenje šestih milijonov Judov pod nacistično vladavino v Evropi. Na Unescov seznam je bilo uvrščeno leta 1979.

Spremembe Nedavne poplave v Aziji in Veliki Britaniji ter vročinski valovi v južni Evropi kažejo na to, da se mora svet bolje pripraviti na boj s posledicami podnebnih sprememb. Hudo deževje v Pakistanu, Indiji, na severu Velike Brita-

TUJI TISK

Daily Telegraph

Novi Mozart

Britanski najstnik, ki ga primerjajo z Mozartom in s Chopinom zaradi njegove mladosti in genialnosti, je pred kratkim preživel najstrožje testiranje doslej: dirigiral je orkestru na svetovni premieri svojega prvega baleta, ki

je bila v moskovskem baletnem gledališču Nova opera. Štirinajstletni Alex Prior iz Londona, čudežni otrok klasične glasbe, je v okviru poletnega baletnega festivala predstavil svoj balet z naslovom Mowgli, narejen po motivih dela Rudyarda Kiplinga. Preden se bo začelo mednarodno gostovanje, bodo balet predvajali v Kremlju in Bolšoj teatru. Alexov oče je Anglež, mama pa Rusinja, po njeni strani je potomec Konstantina Stanislavskega, Leva N. Tolstoja in Petra I. Čajkovskega. Na klavir je začel igrati pri treh letih, hitro osvojil igro še na osmih instrumentih ter se naučil peti rusko, italijansko, francosko in latinsko. Naučil se je tudi kompozicije.

Der Spiegel

Vrnite pradedu

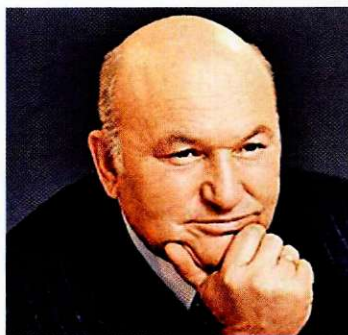
Tajne družbe, mračni obredi, pomembne osebnosti: deda ameriškega predsednika Georgea Busha sumijo, da je v študentskih letih ukradel posmrtno ostanke vojščaka iz plemena Apači in jih skril. Zdaj Indijancev pravnuk

zahteva nazaj ostanke svojega prednika. Dejstvo je, da je predsednik ZDA lani dobil pismo 59-letnega zdravnika Harlyna Geronima iz Nove Mehike, ki ga je pozval, naj mu vrne omenjene ostanke, kot dokaz pa mu je predlagal analizo DNK. Od tod dalje so vse le ugibanja. Podlaga zanje je skrivnostna zgodba, ki si jo pripovedujejo študenti elitne ameriške univerze Yale. Govori se, da je ded Georgea Busha ukradel lobanjo in stegnenico omenjenega apaškega poglavarja za elitno študentsko zvezo Skull and Bones. Težava je v tem, da so vsi člani tega kluba prisegli, da skrivnosti tajnih obredov ne bodo nikoli izdali, saj je njihovo prijateljstvo močnejše od političnih nesoglasij.

nije ter vročinski valovi v Grčiji, Italiji in Romuniji so znak tega, kar bi se lahko dogajalo čedalje pogostejše. Monsunskemu deževju, ki je prizadelo Indijo in Pakistan ter zahtevalo 144 oziroma 242 žlvenj, je sledil še tropski ciklon, ki je na jugozahodu Pakistana terjal najmanj 19 smrtnih žrtev. Medtem so v poplavih v Veliki Britaniji, ki so posledica večdnega deževja, umrli štirje ljudje. Na jugu Evrope vladajo povsem drugačne razmere, saj so ponekod v tork izmerili kar 45 stopinj Celzija. V vročinskem valu, ki je zajel Grčijo, Italijo, Turčijo in Romunijo, je do zdaj umrlo najmanj 46 ljudi. Iz Grčije poročajo, da je vročinski val, ki je zajel državo, najdaljši v zgodovini.

S podobno ekstremnim vremenom se soočajo tudi v Južnoafriški republiki, kjer je večino države pobelil sneg. Ponekod je bila snežna odeja debela deset centimetrov, kar je povzročilo velike težave v prometu, umrla pa je tudi najmanj ena oseba.

Moskovski župan Moskovska mestna skupščina je že petič zapored za župana ruske prestolnice potrdila sedanjega župana Jurija Lužkova, ki Moskvu vodi že 15 let in jo je razvil v eno najbolj cvetočih mest v Evropi. 70-letnega Lužkova je za nov štiriletni mandat po pričakovanjih potrdila mestna skupščina, v kateri ima večino

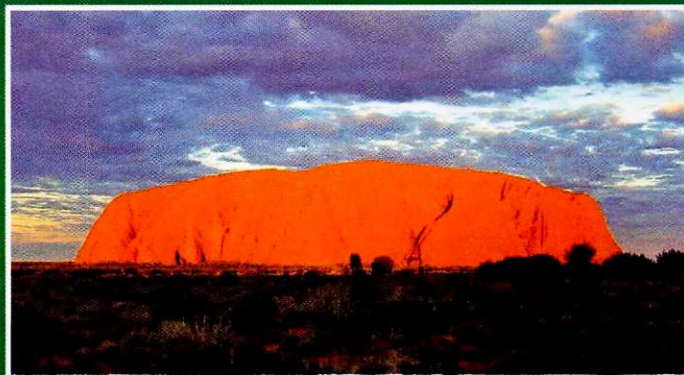
Združena Rusija, ki je naklonjena ruskemu predsedniku Vladimirju Putinu. Ta od leta 2005 imenuje kandidate za župane in vodje regij. Nekateri Lužkova hvalijo, da je Moskvu iz propadajoče sovjetske prestolnice preoblikoval v sodobno velemesto z modernimi lokali, živahnim nočnim življenjem in s povečanim vlaganjem. Kritiki pa med drugim opozarjajo, da mu ni uspelo ohraniti zelenih površin in da ni rešil prometne zmede, središče mesta pa naj bi bil spremenil v enklavo bogatih. Lužkov je del bogate ruske vladajoče elite, njegova soproga Jelena Baturina pa je ena najbogatejših Rusin.

Protestniki Razburjeni mladi Iranci so napadli bencinsko črpalko v Teheranu, potem ko so oblasti napovedale, da bodo začele izvajati drugo stopnjo načrta o omejevanju porabe bencina. V napadu so zažigali avtomobile in črpalke, svoje nezadovoljstvo pa so izražali tudi z glasnimi vzkliki, v katerih

so obsojali iranskega predsednika Mahmuda Ahmadinežada. Iransko ministrstvo za nafto je določilo, da bodo lahko lastniki osebnih avtomobilov, ki uporabljajo samo bencin, po subvencionirani ceni (0,074 evrov za liter) kupili največ sto litrov bencina mesečno, lastniki vozil, ki poleg bencina uporabljajo še zemeljski plin, le 30 litrov, vsi skupaj pa bodo morali vsak dodatni liter goriva plačati po bistveno višji ceni. Iran je dr-

žava, bogata z nafto, in je drugi največji izvoznik črnega zlata, vendar so njegove zmogljivosti za predelavo nafte zelo majhne, tako da mora 50 odstotkov potreb po bencinu pokriti z uvozom.

Aborigine motijo turisti

Avstralski aborigini razmišljajo, da bi turistom prepovedali obisk znamenite vzpetine, ki nosi angleško ime Ayers Rock, aborigini, za katere je to svet kraj, pa jo imenujejo Uluru. Letno ga obišče okoli 500.000 turistov. Tradicionalni lastniki kraja Mutitjulu in vzpetine Uluru so vedno nasprotovali turističnim ogledom kraja, občasno – na primer ob pomembnejših obredih, kot so pogrebi – pa so jih tudi prepovedali. Kljub temu je dobrih 340 metrov visoki Ayers Rock vedno poln radovednežev.

VIR: STA

TUJI TISK

The Times

Pokončna hoja

Naši davni predniki so nehali loviti in nabirati plodove narave in se ustalili 400.000 let prej, kot je veljalo doslej. Skalo človekove evolucije je postavil pod vprašaj nemški arheolog Helmut Ziegert, ki pravi, da je našel dokaze

za to, da je Homo erectus, davni prednik človeka, ki je migriral iz Afrike v Evropo, začel živeti v stalnih naselbinah veliko prej kot pred 10.000 leti. Trenutek, ko so se pojavile naselbine, je eden prelomnih v razvoju človeka. Dokaze za to je mogoče najti v davnih človeških postojankah v Severni in Vzhodni Afriki, v ostankih prebivališč in orodja, ki ga je naredil vzravnani človek za ribolov in razkosavanje mesa. Tisoči nožev, praskal, kamnitih sekir in drugo orodje, ki so jih našli v Budrinni na bregu izginulega jezera Fezzan na jugu Libije in vzdolž reke Awash v Etiopiji, so dokaz za obstoj organiziranih družb.

Mignews

Ulični robot

Po ulicah Perma v Rusiji je začel patroljirati prvi robot policist v Rusiji. Njegova cona je središče mesta, njegova glavna funkcija pa je nevtrarno zapisovati vse prestopke in pozivati meščane k upoštevanju zakonov. Najbolj nena-

vadna lastnost tega robota je, da ne jemlje podkupnin. Ima obliko jajca, ki spominja na raketo, in se premika po štirih kolesih. Narejen je po japonskih načrtih, sestavljeni pa so ga približno eno leto na moskovski Državni tehnični univerzi Bauman. Približna cena robota, ki tehta 250 kilogramov in je visok 180 centimetrov, je okoli 10.000 dolarjev, mestu so ga podarili, po ulicah pa je prvič patroljiral na praznik mesta in mimoidočim večinoma čestital za praznik. Informacije, ki jih bo robot posnel s svojimi petimi kamerami, se bodo shranjevale in jih bo mogoče uporabiti na sodišču. Eden od mogočih načinov uporabe je nadzor premikanja na zelenicah.

INTERVJU

Aleksander Zorn

Državna proslava je nad aktualno politiko

Metod Berlec, foto: Bor Slana

Aleksander Zorn je državni sekretar v kabinetu predsednika vlade. Znan je kot literarni kritik, esejist, publicist in dramaturg. Dolga leta je bil urednik pri Mladinski knjigi. Spada v krog Nove revije. Je član SDS. Znan je po sarkazmu.

Za nami je proslava ob dnevu državnosti, ki je s svojo izvedbo in vsebino naletela na pozitiven odmev. Ste predsednik koordinacijskega odbora za državne proslave. Kaj je po vaše glavni namen takšnih proslav? Kaj želite z njimi sporočiti ljudem?

Odgovor je večplasten. Slovenija je zelo mlada država. Slovenci smo prvič dobili svojo samostojno državo, saj smo bili vedno del večjih državnih tvorb. To pomeni, da je treba državno zavest, državno pripadnost pridobiti in privzgojiti na novo. Namen proslav v prvi vrsti je, da se vendarle vzpostavi normalno domoljubje, ki je pri velikih evropskih narodih samoumevno. Za Angleže, Francoze, Nemce in druge narode je država vrednota. Pri nas so bile nekatere težave, zaradi česar je bilo s tem treba začeti na novo. Hkrati pa imamo tradicijo proslav iz preteklega režima, ki je bil vedno dvopolen. Po eni strani je poudarjal konec vse druge zgodovine razen socialistične. Zgodovina naj ne bi bila več potrebna, ker je dosegla svoj vrh. Slavil se je samo socializem. Po drugi plati pa se je zaradi druge svetovne vojne in zmage stalno proslavljal in slavil praznik kulta mrtvih. Povzdigovali so se zmagovalci in kar naprej so se znova v vseh govorih pobijali poraženci. S pieteto so se slavile partizanske žrtve, kar je prav. Molčalo se je o medvojnih in povojnih umorih, kar ni prav. In ta molk je postajal čedalje glasnejši, kajti sakralne razlike med mrtvimi ni bilo mogoče več ohranjati. Zdaj smo znova slišali za to razliko, in sicer z najvišjega vrha države, češ da je bilo sprejemov za svojce padlih v vojni za Slovenijo že preveč in so zato postali odveč. Tako brutalne izjave še nikoli nisem slišal. Tudi pri tem gre za delitev mrtvih na one, ki so padli na pravi strani, pri partizanih, in manj pomembne, ki so padli petdeset let pozneje za ustanovitev samostojne domovine in vzpostavitev demokracije. Brutalno in nepietetno. Samo predstavljati si je treba, da bi nek-

do iz državnega vrha to zinil za žrtve iz druge svetovne vojne in še prej za žrtve fašizma, da imamo že dovolj teh Bazovic pa Dražgoš in Pohorskega bataljona, pa dobimo odgovor, kaj pomeni zavrnitev sprejema za svojce padlih za domovino, ker je bilo teh sprejemov že dovolj. A naj se vrnem k vprašanju. Z novimi državnimi proslavami v demokratični Sloveniji orjemo ledino. Želimo spodbujati državljanski in nacionalni ponos, veselje in samozavest. Veselje, ne kulta mrtvih.

Kako morajo biti zasnovane državne proslave?

Države proslave morajo biti tudi take, da so gledljive za čim širši krog gledalcev, državljanov in da so ljudje ob njih radostni in državljansko povzdignjeni. To nam uspeva. Zadnjo proslavo je po televiziji gledalo več kot 250.000 gledalcev, kar je več kot katero koli državno proslavo. To pomeni, da delamo v pravi smeri. Državna proslava je poseben gledališki žanr, ki ima svoja pravila in ta intenzivno študiramo. Navsezadnje sem bi sam dolga leta v gledališču dramaturg in poznam te stvari. Naj vam povem, da mi je visok predstavnik SD rekel takole: »Vaša vlada je sicer grozljiva, res pa je, da moji kolegi govorijo: Zorn nas pa je naučil delati proslave.« Sam bom to vzel kot kompliment, vendar obrnil stavek v pravo smer ter dejal, da jih je Zorn lahko naučil delati tako dobre proslave zato, ker je ta vlada tako dobra in razmišlja tako, da omogoča takšne tudi delati. In da parafraziram še en stavek, ki sem mi zdi pomemben in nevzdržen, sproducirali pa so ga zelo stari nasprotniki demokracije: »Strah se plazi po Sloveniji«. Ne plazi se strah po Sloveniji, radost se plazi po Sloveniji, plazi pa se zato, ker si ne upa še čisto na plan, ker jo še vedno težijo stari strahovi, stari pritiski, stari terenski udbovci, saj se še vedno vsak dan odpirajo nova in nova grobišča. Če ta dežela še ni sproščena, potem to ni zaradi svoje preteklosti, ne pa zaradi svoje sedanjosti.

Je bil zato govor predsednika vlade Janeza Janše tako pozitivno naravnán, kar je nekatere zmotilo?

Mislim, da je normalno, če želiš na državni proslavi sporočiti svoje uspehe, ki so evidenti. Navsezadnje gre Sloveniji bolje kot kadarkoli v zgodovini. To kažejo različni kazalniki in povsem logično je, da je državna proslava namenjena tudi temu, da se pove, kaj je bilo narejeno, da se opozori na velike uspehe, ki smo jim priče. Pa saj smo Slovenci dokazali, da smo res izjemno sposobni in odlični. Med vsemi mednarodnimi kolosi, ki nas obdajajo in ki nikoli niso bili blagohotni do nas, nismo samo preživeli, ampak se tudi uveljavili. To je logično poudarjati, če imaš čisto mlado državo, ki ne najde identitete s svojim domoljubjem in državljanskim ponosom, kot je logično, da se ob nekaterih drugih priložnostih, v nekaterih drugih okoljih o določenih stvareh govori kritično. Morda državna proslava ni ravno priložnost, kjer boš ponižal svojo državo s strankarskimi politikantskimi napadi. Zato so primerne druge sredine in drugačne priložnosti. Seveda tudi te morajo biti. Pa saj so, ali ne?

Ob državnih proslavah, še posebej ob vsakoletnih proslavah dneva državnosti praktično že tradicionalno prihaja do različnih zapletov, tudi tokrat je bilo tako. Kako ste sprejeli dejstvo, da je predsednik republike Janez Drnovšek sprva zavrnil vašo prošnjo, da bi govoril na proslavi?

To sem sprejel v skladu z njegovim novim načinom razmišljanja, za katerega mi je dejal, da so stvari, kot so govori, proslave, slavlja, samo povrhnjica, medtem ko se bistvene stvari zavesti dogajajo drugje, se pravi više.

Če vas prav razumem, ste se srečali z njim?

Z njim sem se sešel, potem ko je približno pred letom dni sporočil, da ne želi biti več govornik na državnih proslavah. To se mi je zdelo čudno in hkrati tudi nerodno, ker imamo na državnih proslavah po smiselni pravili odbora za proslave, ki se je večinoma uveljavil v teh šestnajstih letih, samo enega govornika. Hkrati imamo malo formalno razpoložljivih kandidatov: predsednike republike, vlade, državnega zbora, morda državnega sveta. Sicer pa imamo malo vrhunskih govornikov. Vsak izpad je neprijeten in velikanska težava. Naj se ►

► vrnem k bistvu vašega vprašanja. Njegovo pojasnilo, da se mu v življenju zdi kaj pomembnejše, kot pa govori na manifestacijah, sem vzel na znanje. Kot je sam dejal, je to pisanje knjig. Druge stvari so mu postale nekoliko odveč. Ker sem sam po izobrazbi in veliki večini svojega življenja človek literature, to lahko razumem. Nerodne pa so pri tem predsedniške obveznosti.

Kako pa ste v zadnjem hipu sprejeli njegovo željo, da bi vendarle govoril?

Prišlo je do zagate. No, čeprav je pred enim letom dejal, da ne želi govoriti na državnih proslavah, kar sem sporočil članom odbora za proslavo, sem mu marca poslal pismo, naj bo vendarle govornik in naj o tem še enkrat premisli. Odgovor je prišel aprila in je bil odločno negativen. Tako smo izbrali drugega govornika. Te stvari ne potekajo kar tako, ampak je zato potrebna diskretna diplomacija. Tega ne razglajamo na veliko, ne kričimo, ne licitiramo, koga hočemo in koga nečemo. Izbral je bil predsednik vlade, tega pa sem moral kar dolgo in vztrajno nagovarjati, da je sprejel. Imeli smo torej uradnega govornika.

No, v končni fazi ni bilo več mogoče, da bi bil govornik predsednik republike. Drnovšek se je zaradi tega počutil užaljenega in se protestno ni udeležil državne proslave. To je pojasnil z besedami, da se mu ni zdelo primerno, „da bi stal na tej proslavi kot statist in pomagal dajati videz, kako je vse lepo in dobro“.

Najprej je treba reči še nekaj. Če enkrat odbor za državne proslave sprejme govornika, potem ko drugi to odkloni, nima kompetence, da tistega, ki je privolil, odslovi. Odbor za proslave ne more imeti nekih prednostnih listov govornikov, kolikokrat se lahko morebitni govornik premisli in podobno, čeprav

govoril. Ne morem pa pri tej izrazito državni problematiki privoliti v politične igrice, ampak moram vztrajati pri dogovorjeni digniteti dane besede obeh. En predsednik je rekel ne, en predsednik je rekel da. In to je vse.

Nekaj dni kasneje je Drnovšek dodal, da od proslav ljudje nimajo veliko, da nimajo pravega smisla in da so te tako ali tako bolj znak totalitarnih režimov.

Gospod Drnovšek je bil hud. Verjamem. Mora razumeti, da bi, če bi se zgodilo obratno, prav to, kar se mu je zdelo nesprejemljivo, storil tudi zanj. Ali če to povem z zgodbo, da bo bolj jasno: če bi se dogodilo, da bi bil predsednik republike Milan Kučan in bi rekel, da ima že dovolj proslav, ker jih obhaja že petdeset let, predsednik vlade pa bi bil Janez Drnovšek, ki bi rekel, da mora zaradi državljske dolžnosti namesto Kučana govoriti on, tik pred proslavo pa bi se g. Kučan premislil in rekel, da si je pač premislil in bi rad še malo govoril, bi z vso svojo odgovornostjo branil dogovor z Janezom Drnovškom, ki bi dal svojo besedo, da bo govornik in bi za to državljsko obljubo stal. Je zdaj bolj prepričljivo? O vašem vprašanju pa moram reči, da na odboru poznamo evropske proslave, pa ne samo tistih iz totalitarnih režimov, ampak proslave držav z dolgo demokratično tradicijo, ki imajo celo vojaške parade, pa niso zato nič bolj totalitaristične. Številne imajo tako rekoč militantne nastope in hkrati stoletno demokracijo. To govoriti je zato nekoliko nerodno. Res je, da so velike državne proslave tudi lastnost totalitarnih režimov. Tiste proslave, ki se jih je Drnovšek nekoč udeleževal kot predsednik predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije, so bile nekatere res zelo sporne. Samo spomnimo se njegove udeležbe na velikosrbski proslavi na Gazimestanu leta

oziroma ni zaželeno, da govori predsednik republike, ne more šteti za državno proslavo, zato ga na proslavi ni bilo. Na njegovo izjavo ste se javno odzvali.

Moram reči, da me je gospod Kučan, s katerim se vendarle nekoliko pozna, presenetil in močno razjezil. Navsezadnje delam in delamo državne proslave s svojo srčno krvjo in tudi zelo uspešno. Potem pa pride nekdo, ki pravi, da če ni njega tam in predsednika, to sploh ni nobena proslava. V zakonu o državnih praznikih nikjer ne piše, da je državni praznik s proslavo pravi praznik takrat, ko je tam predsednik republike. Ali pa, da je državna proslava tam stoječi predsednik republike ali pa je ni. V tem primeru ne bi imeli samo kulta osebnosti partijskega sekretarja, ampak državnoproslovni kult osebnosti predsednika republike. O predsedniku na državnih proslavah ne piše v slovenski ustavi. In če predsednika republike protestno ni in če protestno ni niti nekdanjega predsednika republike, se pravi dveh predsedniških protestnikov, je država vendarle takšna tvorba, da je nekoliko več in da državno proslavo lahko legitimno in legalno ima.

Milan Kučan je ob tem dejal, da s svojo protestno neudeležbo brani funkcijo predsednika republike.

To se zdi izredno dobro, vendar pa bi se moral pri tem zavedati, da je predsednik republike takšna funkcija in jo mora zasedati takšna oseba, ki ne more kar naprej muhasto spreminjati svojega mnenja. Skratka, moral bi braniti digniteto funkcije predsednika republike in se zavedati, da je treba dano besedo držati in ob tem ne imeti v ozadju še kakšnega političnega namena. Državna proslava je nad aktualno politiko in je namenjena vsem državljanom vseh prepričanj.

Na vaš odziv je Kučan tako mimogrede dejal, da se ne bo odzival na komentarje nekega državnega uradnika.

Moram reči, da sem nad tem zelo začuden. Prvič, nisem državni uradnik, kar pomeni, da ko te vlade ne bo več, ne bom v kleti za kazneni sponk za papir, službo pa bom zaradi sindikata vendarle obdržal, ampak bom kot funkcionar to službo nemudoma izgubil. Tako da se je tukaj zmotil. Drugič, čudim se, da predsednik dolgoletnega režima, v katerem smo vendarle prisegali na enakost in jo sprejeli kot svojo najvišjo vrednoto, zdaj nenadoma govori tako rekoč rojalistično in fevdalno. Kot da nižji državni uradnik ne more ugovarjati višjemu uradniku, sploh pa ne tako visokemu funkcionarju, kot je nekdanji predsednik države Milan Kučan. Navsezadnje je sam najvišji nekdanji uradnik svoje domovine. Zdaj vidim, da gospod Kučan razume argumente nekoliko sektaško. Argumenti nižje sekte ne veljajo za višjo sekto. Sam kot visok nekdanji uradnik bi moral nekoliko bolj blagohotno gledati na malega človeka, hkrati pa

Janez Drnovšek mi je dejal, da so stvari, kot so govori, proslave, slavlja, samo povrhnjica, medtem ko se bistvene stvari zavesti dogajajo drugje, se pravi više.

seveda obstaja natančno določena hierarhija predsednikov. Vendar to pomeni tudi veljavnost in hierarhično kompetentnost izjav teh predsednikov. Zato smo sklenili tisto, kar je najustreznejše, da se oba kabineta pogovorita o nenadni novi situaciji, da bomo lahko spremenili, če bo do spremembe prišlo. No, do tega ni prišlo. Predsednik republike je sporočil, da odstopa od tekme, ker ne želi konfliktnih preprirov, čeprav sam tega nisem tako čutil, ker odbor pri tem nima nikakršne prepirljive vloge. Pa vendarle je to diplomacija, ki je potrebna. Moja odgovornost je, da držim besedo, če nekdo ne želi govoriti, in da držim dano besedo tudi drugemu, če privoli, da bo

1989. Lahko bi se tudi spomnil, da so proslave v totalitarnih režimih povsem drugačne, toliko pa vendarle ni mogel pozabiti svoje preteklosti. Niso sproščene, kot so naše, sodobnih plesov, ki niso vojaškega značaja, ne kažejo z vojaškim postrojem plesalcev, ki so samo plešoč vojaki režima. Naše proslave so polne umetniških nastopov – od panka, džeza, popevk, popa in celo deskarjev. Skratka, kažemo moderno podobo modernega mladega sveta. To pa ni značilnost proslav totalitarnih režimov.

Proslave se iz protesta ni udeležil niti nekdanji predsednik republike Milan Kučan. Dejal je, da dogodka, na katerem ni omogočeno

se vprašati po dejstvih. Ali ta manjši uradnik vendarle ne govori resnice? Poleg tega imam tudi ime in prezirljivost, ki veje iz njegovega odgovora, je samo pomanjkanje kredibilnosti argumentov. Zato se mi nikakor ni stožilo po kompleksih, ko sem ga prebiral.

Je mogoče Drnovškov in Kučanov bojkot državne proslave v kontekstu poskusov, da bi oslabili sedanjo vlado ali jo celo predčasno zrušili? Je ta možnost verjetna?

To je politična ocena, v katero se na tem mestu, ko branim institut državnih proslav, ne bi spuščal. O tem pišejo nekateri mediji. Gospod Kučan je dejal, da protokol nima nikakršne pravice odločati o tem, kdo v primeru predsednikove neudeležbe na proslavi lahko prejme raport poveljujočega častnika častne čete, če za to ni dobil mandata. Vemo, da je predsednik republike vrhovni poveljnik vojske in pregleda častno četo. Ali naj skličemo zato parlament, da odloči, kdo bo pregledal četo? Ali to pomeni, da častne čete ne smemo več imeti, če se kateri od državnih predsednikov ne udeleži državne proslave? Hočem reči, da sta gospod Kučan in morda posredno predsednik republike Drnovšek želela zmanjšati pomen državne proslave tako, da se častna četa sploh ne bi smela udeležiti proslave. Za to pa ni nikakršne pravne in formalne podlage. Če je tako, bi bila to politična zloraba slovesnosti v počastitev državnega praznika, tako da bi se ji načrtno zmanjšal pomen.

Ali ni že po ustavi določeno, da predsednika republike v primeru njegove odsotnosti nadomešča predsednik državnega zbora?

V drugem delu 106. člena čisto natančno piše, da predsednika republike v primeru njegove odsotnosti nadomešča predsednik državnega zbora. To sem si natančno ogledal. In predsednik republike je bil odsoten. Nikjer ne piše, da mora biti v tujini. Lahko je odsoten na mnogo načinov.

Spadate v krog Nove revije. Veliko se govori o tem, kakšne zasluge ima Nova revija pri demokratizaciji in osamosvojitvi. Številni na levi mislijo, da se njen pomen precenjuje.

Stvari je treba postaviti na pravo mesto. Mnogo jih je zaslužnih, da se je trdi socializem rahljal in da je prišlo do razsutja totalitarne države. Mnoge plasti in mnogi fenomeni so bili glede tega zelo pomembni dejavniki. Omenjata se na primer Mladina pa pankovstvo, ki imata tudi pomembno protestno noto. Poudarjajo se razna civilna gibanja, ki so odigrala svojo vlogo. Vsa ta protestna gibanja pa od Nove revije loči to, da so gibanja samo kritizirala obstoječe stanje, Nova revija pa je postavila koncept slovenske družbe, zasnovala nov slovenski nacionalni program. Nekaj je protestirati proti stanju, drugo pa je hkrati postaviti nov koncept razvoja slovenskega naroda v prihodnje.

Bilo bi izredno neodgovorno, nedržavotvorno rušiti to vlado brez volitev pred predsedovanjem Evropski uniji.

Povedati, v katero smer naj v prihodnje gre Slovenija, da se bo lahko suvereno postavila na noge. To sta dve povsem različni zadevi. Kričati na ulicah in pisati duhovite diverzije v revijah je pomembno, brez tega se tiranije ne da razgrajevati, še pomembnejše pa je postaviti koncept, kako se iz kriznega obdobja in totalitarne družbe izviti.

Veliko se govori o domnevnem pritisku sedanje vlade na medije. Ali kot državni sekretar v kabinetu predsednika vlade izvajate pritisk na medije? Ali kličete na uredništva in diktirate, kaj morajo objaviti?

Ne kličem na uredništva. V svoji pisarni se glasno jezim, ko berem časopise, ali pa se glasno krohotam, ko berem Mladino. Priznam. To je moj pritisk na medije. Ostaja znotraj moje pisarne. Razen če ga ni kdaj posnela kakšna Sova in ga potem pokazala gospodu Ropu.

Kako vidite slovenski politični prostor?

Precej zakompliciran je. Najbrž imava premalo časa, da bi ga vsaj približno orisal. Levičar se navidez spreminja, ob čemer se nekdanja LDS prerazporeja po vseh drugih strankah tako imenovane levice. Končno se kaže, da je liberalna demokracija tisto, kar bi od vsega začetka morala biti – desničarska stranka. To je bila vedno stranka denarja, stranka denarne elite, kontinuitete. In če je nekaj kontinuiteta, je absolutno konservativno. Se pravi, da je pri nas že samo po sebi levo in desno v strankarskem življenju pomešano, na kar sem v svojih knjigah in številnih člankih vedno opozarjal. Govoriti o tem, da se danes levičar preusmerja, je morda nekoliko nerodno. Pravilneje bi bilo

reči, da levičar končno razpada na finančno desnico, hkrati pa se eldesovski funkcionarji in visoki predstavniki pošiljajo v druge stranke. Najbrž zato, da bo nekoč vsa postkomunistična levičarska in liberalnodesničarska družina, ki je iz nje zrastle, pokrita z novim klobukom.

Kako pa gledate na etiketiranje vlade kot desničarske in konservativne?

To je podobno kot z levico. Če govorimo o SDS, ki mi je med strankami najbližje, bi po evropskih kriterijih zanj težko rekli, da je klasična desničarska stranka. Ali da je klasična desničarska tudi vlada. Sploh zato, ker so bili v zadnjem času sprejeti številni zakoni, ki so predvsem v korist malega človeka. V bistvu prihaja do zanimivega paradoksa, da je tako imenovana desnica bolj naklonjena revnejšim slojem prebivalstva, da so njeni ukrepi usmerjeni k temu, da se razlike med ljudmi zmanjšajo. Ravno obratno torej, kot želijo nekateri prikazati.

Leve stranke pa naj bi bile hkrati liberalistične. Če se spomnimo, da je bil liberalizem v preteklosti najhujši sovražnik komunizma in da je bila socialdemokracija najhujši tekmelec komunizmu, zaradi česar so komunisti z njo tako močno obračunavali, potem vemo, da so se ostanki partije in socialistične zveze nenadoma spremenili v svoje nasprotnike in sovražnike. To je komično in žalostno, slovenski politični prostor pa bo še dolgo puščalo v skrajnih paradoksih in težavah.

Pričakujete, da bo vlada ponovila mandat?

Upam, kajti zrušiti vlado brez volitev, kot lahko zdaj beremo po medijih, s kakšno »konstruktivno« nezaupnico pomeni, da se volitev bojiš. Hkrati je vlada močno zaposlena s pripravami na predsedovanje Evropski uniji. Ker so te priprave izredno naporne in dolgotrajne, se mi zdi povsem neodgovorno poskušati destabilizirati vlado pred predsedovanjem. To je povsem v slogu nekdanjega režima, kjer ni bila pomembna država, ampak partija. Bilo bi izredno neodgovorno, nedržavotvorno rušiti vlado brez volitev pred predsedovanjem. Zdi pa se mi, da zaradi uspehov, ki jih nedvomno ta vlada ima, prihaja do vseh teh težav. Če bi bila slaba, bi jo nemara pustili še leto in pol pri miru, da se na tako imenovani levi v miru preuredijo. Ker pa ima za seboj že velike in merljive uspehe, je postala nevarna in se njen mandat lahko ponovi. Bolje Sloveniji še nikoli ni šlo. Pa čeprav so nekateri na moč žalostni, ker niso več sproščeni in nimajo svojih osemdesetih let, ko so bili ljubljenci ljudstva z mandatom za vekomaj, brez nevšečnih volitev. ■

»Šmarješka republika«

2. del

V. M., foto: arhiv Demokracije

Prejšnji teden smo pisali o zločinih partizanov na območju Šmarjete in Bele Cerkve leta 1942, kar je povzročilo med prebivalstvom hud strah in iz njega izhajajočo potrebo ljudi po obrambi – sebe in vasi – pred tem nasiljem.

Zgodovinar dr. Stane Granda, urednik zbornika *Šmarjeta in Bela Cerkev skozi stoletja* ter domačin iz Šmarjete, je v svojem obširnem prispevku v zborniku o komunistično-partizanskem početju leta 1942 v Šmarjeti med drugim zapisal: »To je bil čas, ko je bilo območje Bele Cerkve, Šmarjete, Trebelnega in dolgo časa tudi Škocjana svobodno ozemlje. Partizanska vojska je v teh krajih organizirala svojo oblast. Ustanovila je krajevne odbore OF in si s tem zagotovila preskrbo s hrano.

Umori in ropi Proti koncu junija, še bolj pa julija 1942, so partizani začeli izvajati svojo

revolucijo. V okviru vaških NO odborov so ustanovili revolucionarna sodišča in s tem v zvezi tudi represivne organe. Le-ti so v nočnih urah hodili po vaseh, aretirali posameznike in jih vodili v grad Klevevž na zaslišanje. Nekaj aretirancev so v Klevevžu po zaslišanjih zadržali zaprtih in jih nato justificirali, druge pa so po tednu dni zasliševanj spustili domov. Strogo so jim zabičali, da ne smejo nikjer povedati, kaj se je dogajalo v Klevevžu, koga so tam videli in da morajo obvezno sodelovati z organizacijo OF. In res so ti ljudje v svojih okoljih tiho in vneto sodelovali pri zbiranju hrane za partizansko vojsko. Zbrano hrano so v nočnih urah

z vozovi dostavljali na določen kraj. Aretirance, ki so jih obsodili na smrt, pa so revolucionarji pobili največkrat s poljedelskim orodjem in jih plitvo zakopali na raznih mestih v okolici Klevevža. Iz naše fare so bili tedaj pokončani: Jože Ajdnik (posestnikov sin iz Bele Cerkve), Polde Klobučar (referent Vzajemne zavarovalnice, doma z Vinjega Vrha), Franc Gričar (nekdanji policist, prav tako z Vinjega Vrha), Franc Furlan (upokojeni orožnik iz Dolenjega Kronovega), njegova noseča žena Marija Furlan in njun 15-letni sin Marjan Furlan (dijak meščanske šole). V oktobru 1942 pa so odvedli v gozdove in tam ubili še Avgušтина Ajdnika, brata

prej navedenega Jožeta Ajdnika, Avguštin je bil priženjen pri Lindičevih na Građenjih in je bil oče treh otrok. Za nameček so pri tej hiši neko noč po umoru pobrali še njegovo doto, njegove obleke, precej hrane, vola, prašiča in voz.

Klado in nakovalo Že proti koncu julija se je vest o teh pobojih hitro razširila. Neki borec – partizan – se je tiste dni hvalil, da opravlja pomembno funkcijo, 'da preizkuša narod'; prav on je odvedel nekaj ljudi na tisto zaslišanje v Klevevž. V ljudi se je naselil strah. Nihče ni vedel, kdo bo naslednji na vrsti, in nikogar ni bilo, ki bi se temu uprl. O kakih vaških stražarjih ali kakem

Bela Cerkev

gibanju bele garde tedaj pri nas še nihče ni ničesar vedel.

Ljudje so se po drugi strani bali tudi okupatorjev, kajti ti so v velikih trumah prišli v tisto vas, kjer so partizani slučajno naleteli na Italijane in nanje sprožili nekaj strelcev. Za povračilo so vas požgali, ljudi izgnali, moške pa odgnali v internacijo. Tako se je zgodilo npr. v Mačkovcu pri Novem mestu junija 1942.

Sredi avgusta 1942 se je med ljudmi začelo šušljati, da se zbirajo neki moške in fantje, ki se hočejo upreti partizanom. Ne dolgo za tem, bilo je na zadnjo nedeljo v avgustu, so iz Kronovega proti Beli Cerkvi s streljanjem v zrak prihrumeli neki vojaki. Bili so Slovenci, ki so na glavah nosili baretko, verjetno brez oznak. Za nekaj ur so se zabarikadirali v vasi in sredi popoldneva nadaljevali svoj pohod proti Šmarjeti in Mokronogu. .../

Napad na Belo Cerkev Partizanska svoboda je trajala še nekaj tednov, nato pa so se proti koncu septembra 1942 iz Šmarjete usuli

italijanski vojaki kot del zapoznele roške ofenzive. Italijani so tedaj po njivah in domovih pobrali mnogo moških in jih začasno zaprli v 'dvorano' v Beli Cerkvi. Tu so jih prebirali dan ali dva, nato pa so večino odpeljali v internacijo. Partizanov tedaj ni bilo blizu in z njihove strani na Italijane ni padel niti en strel. .../

Proti koncu maja ali že v začetku junija 1943 je prišla v Belo Cerkev večja enota legionarjev /vaških stražarjev/. .../ V začetku avgusta je na območje Šmarjete prišlo nekaj partizanskih brigad in v Beli Cerkvi so lahko zaslutili, da se pripravlja napad nanje. To je postalo očitno, ko so partizani na prvo soboto 8. avgusta 1943 zjutraj med mašo poskusno z mitraljezi spustili s pobočja Vinjega Vrha nekaj rafalov na legionarsko postajo. Legionarji so trojno odgovorili, vendar je v desetih minutah streljanje utihnilo. To je bil samo uvod za resnejši napad, bilo pa je dovolj, da so se ljudje po maši z velikim strahom vračali na svoje domove. ▶

Partizani so med svojim napadom avgusta 1943 zažgali cerkev v Beli Cerkvi.

Požgano cerkev so dolgo obnavljali.

► **Zažig cerkve** Svoj pravi napad so partizani izvedli naslednji dan. Že zvečer so v tišini zasedli svoje borbene položaje okrog vasi in čakali na signal. Najprej se je slišalo bolj oddaljeno streljanje, to je bil napad na legio-

narje v Dragi. Kmalu zatem se je začelo streljanje na glavnem bojišču okrog Bele Cerkev. Pokalo je celo noč. V Dragi je streljanje kmalu prenehalo, ker so partizani kaj hitro ugotovili, da v bunkerju ni več legionarjev. Le-ti so

ga tik pred napadom zapustili in se skrivaj premaknili v Belo Cerkev. Partizani so se v Dragi nato lotili požiganja mostu čez Krko, a pri tem niso bili uspešni.

Medtem je boj okrog Bele Cerkev postajal vse silovitejši. Kdaj pa kdaj je med truščem nastal kratek premor in tedaj se je slišalo vpitje, vendar se besedila ni dalo razumeti. Malo pozneje so se v boj vključili tudi topovi, najprej partizanski, nato pa še italijanski iz Novega me-

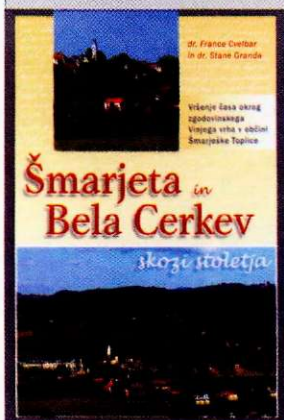
sta. Partizanski top je streljal s pobočja Vinjega Vrha na župnišče in zvonik cerkve. Ena od teh granat je zažgala streho zvonika. Že med streljanjem s topom je zagorelo gospodarsko poslopje tik ob žici in od tega ognja so se cilji po vasi bolje videli. Zvonik je gorel od vrha navzdol kot sveča in v zgodnjih jutranjih urah je dosegel streho cerkve. Eksplozije italijanskih granat iz Novega mesta so delale velik trušč, k sreči pa so padale le po

Zbornik o Šmarjeti in Beli Cerkvi

Domoznansko društvo Šmarjeta in založba Goga iz Novega mesta sta spomladi izdala zbornik *Šmarjeta in Bela Cerkev skozi stoletja*, ki sta ga uredila dr. France Cvelbar in dr. Stane Granda. Obsežen (447 strani) in bogato ilustriran zbornik prinaša zelo kakovostne prispevke, ki izjemno podrobno in na zanimiv način odkrivajo bogato zgodovino tega območja. Najprej prof. Jože Perše piše o geografskih in geoloških značilnosti območja. Bogato arheološko

zgodovino prikaže dr. Anja Dular. Najobširnejši je prispevek zgodovinarja in urednika zbornika dr. Staneta Grande. V njem zanimivo piše o zgodovini Šmarjete in Bele Cerkev od pozne antike in srednjega veka naprej in vse do obdobja po drugi svetovni vojni. Na koncu prispevka prikaže zgodovino in usodo gradov ter bogastvo tukajšnjega območja: cviček. O Beli Cerkvi med drugo svetovno vojno piše Ivan Kaplan. Marinka Dražumerič je podrobno prikazala umetnostne spomenike v obeh župnijah: pet cerkev v župniji Bela Cerkev in devet cerkev v župniji Šmarjeta.

O prebivalstvu, gospodarstvu in kulturi pišejo dr. France Cvelbar, dr. Stane Granda in prof. Jože Perše. Pomembne Šmarječane je prikazala Jožica Dolenšek, štiri iz Bele Cerkev pa dr. Marij Maver, Ivan Kaplan in dr. Stane Granda. Sledita dva bloka s prikazom žrtev prve in druge svetovne vojne: za Šmarjeto ga je pripravil Peter Repovž, za Belo Cerkev pa Ivan Kaplan. Na koncu so dodani še mladostni utrinki iz vojnih let 1941–1945, ki jih je napisal dr. France Cvelbar. Zbornik je lepo oblikovan, pisanje je ves čas razumljivo in odkrito in se ne izogiba, kot je to še vedno v navadi v mnogih podobnih zbornikih, ki izhajajo v zadnjih letih, odkritemu pisanju o vojni in revoluciji, ki je povzročila toliko gorka in žrtev ter močno zaznamovala tudi današnji čas v Sloveniji. Obema urednikoma in vsem avtorjem lahko samo čestitamo.

Spominske plošče v Beli Cerkvi

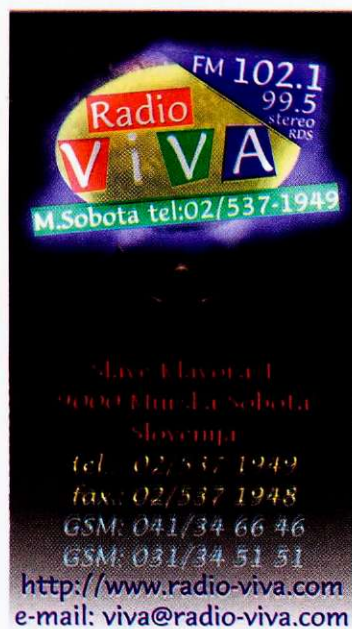

Mesnica v Šmarjeti, kjer so imeli zaprte domobrance, preden so jih ubili.

travnikih med Belo Cerkvijo in Družinsko vasjo.

Partizansko uničevanje V zgodnjem jutru se je v ognju razplamtel tudi streha cerkve. Združeni sij obeh požarov je pošastno odganjal visoko v nebo in rdeče osvetljeval velik oblak črnega dima. V tem trušču se je samo župnik Jože Strah lotil reševanja najpomembnejših predmetov iz goreče cerkve. Kaj posebnega pa niti on sam ni mogel storiti, kajti okrog njega so žvižgale smrtonosne krogle. K sreči je ob nastopu jutranje zore streljanje okrog vasi nenadoma ponehalo, partizani pa so se začeli organizirano umikati. Kake četrt ure pozneje so prenehali z ognjem tudi legionarji, italijanski topovi pa so bobneli vsaj še pol ure. Ljudje so se šele zdaj pridružili župniku pri gašenju cerkve. Ognjeni zubli so v koru že požirali orgle, se širili pod obokom cerkvene ladje ter lizali vrhove že počrnelih oltarjev. Kljub vročini, ki se je razvila v goreči cerkvi, so jih s skrajnimi naporji rešili. Pogasili so tudi tri goreče klopi v ladji cerkve. Na koru so se orgle, klopi in ograja spremenile v pepel. Razžarjeni zvonovi so popadali na strop nad korom. Na njih so izgorevali ostanki tramov.

V spopadu ni bilo niti smrtnih žrtev niti zmagovalca, ki bi se znesel nad premagancem, kot se je to zgodilo ob partizanskih zmagah na Ajdovcu, Suhorju ali na gradu Dob. .../

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M. Sobota tel: 02/537-1949
Slovenj Gradec
tel.: 02/537-1949
fax: 02/537-1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Častitljiva starost V novembru 1943 je prišla v Belo Cerkev zopet enota legionarjev, ki pa so se pred tem preimenovali v domobranci. Bili so še v civilnih oblekah, toda puške so imeli krajše, boljše od prejšnjih, dolgih francoskih. Najprej so si izkopali obrambne jarkove in bunkerje, zazidali nekatera okna na šoli, v dvorani in na župnišču ter popravili bodečo žico okrog svojih okopov. Ko je bilo to gotovo, so se lotili pokrivanja strehe na cerkvi, kasneje pa tudi obnove in pokrivanja zvonika. Tako je na pomlad 1944 cerkev imela novo streho in razmočeni zidovi so se začeli sušiti. «To je nekaj odlomkov iz obširnega in zelo pošteno napisanega prispevka zgodovinarja dr. Staneta Grande.

Naj pri tem omenimo, da ima cerkev v Beli Cerkvii izjemno zgodovino. Župnija Bela Cerkev je namreč ena najstarejših na Dolenjskem, saj je nastala že v zadnji četrtini 11. stoletja (omenja se v listini iz leta 1074), kot piše v zborniku umetnostna zgodovinarja Marinka Dražumerič.

Mačkov članek Kot zanimivost naj omenimo, da sta urednika »prezra« izjemno dobro napisan prispevek Janka Mačka v reviji *Zaveza* (št. 32, marec 1999), v katerem so veliko podrobneje in popolno opisani ključni dogodki v letu 1942 v Beli Cerkvii in Šmarjeti, ki se v zborniku sicer omenjajo, vendar veliko skromneje kot v Mačkovem prispevku. Če bi Mačkov prispevek – naj poudarimo, da Janko Maček že sedemnajst let v reviji *Zaveza* objavlja izjemne prispevke, v katerih tako kot nihče drug pri nas razkriva dogajanje na začetku druge svetovne vojne v Sloveniji – ponatisnila v zborniku, bi ga ta bistveno obogatila, vendar domnevamo, da si tega nista upala, saj je prispevek dobesedno nabit s pretresljivo resnico, ki je domačini, potencialni kupci zbornika, domnevno ne bi prenesli.

Kljub temu je treba poudariti, da je zbornik *Šmarjeta in Bela Cerkev skozi stoletja* izjemno kakovosten, saj v njem izvrstni avtorji prikažejo pravo zakladnico bogate zgodovine tega območja. ■

Revolucija v Beli Cerkvii

Furlanovi na spominski plošči v Beli Cerkvii

28. srečanje Prijateljev Radia Ognjišče

ob 800-letnici rojstva sv. Elizabete
v nedeljo, 8. julija 2007,
v Slovenj Gradcu

ob 10h sv. maša škofa Petra Štumpfa, po njej veselo druženje

**Srečamo se
v Slovenj Gradcu!**

Vabljeni!

RADIO OGNJIŠČE

Don Pierino in otroci ljubezni

Peter Avsenik, foto: arhiv Zavoda Pelikan – Karitas

Nenadejana izkušnja, ki je italijanskega duhovnika don Pierina spodbudila k ustanovitvi komun, je spremenila življenje mnogim, ki so v želji po rešitvi iz pekla mamil poiskali pomoč v teh skupnostih.

Don Pierino Gelmini je bil rojen leta 1925 v Pozzuolu Martesani v Milanu v Italiji. Že pri štiriindvajsetih je bil posvečen v duhovnika, nato je nekaj let služboval kot župnik, kasneje pa je bil premeščen v Rim, kjer je bil sekretar kanclerja Rimske cerkve na vatikanskem ministrstvu. Prav v teh letih se mu je zgodilo nekaj, kar je spremenilo njegove življenjske navade in je bilo povod za kasnejšo ustanovitve Skupnosti Srečanje. Na trgu Navona je namreč leta 1963 srečal nekega narkomana, kateri ga je prosil za pomoč. Tujec z imenom Alfred je zavrnil denar in zdravniško oskrbo, ki mu jo je ponudil don Pierino, ter ga prosil za »pravo pomoč«. Visoki cerkveni predstavnik ga je peljal k sebi domov, čeprav problematike zasvojenosti z mamili ni poznal, in mu po svojih močeh pomagal. Don Pierino se je kasneje v želji po ustanovitvi skupnosti srečeval z mnogimi težavami in nezaupanjem s strani svojih nadrejenih pa tudi s strani policije. Kljub temu je v Amelii leta 1979 vendarle nastal prvi center Skupnosti Srečanje – Mulino Silla. Do konca minulega stoletja se je skupnost močno razširila po svetu, saj je bilo leta 2000 že okoli dvesto centrov.

Za danes že 82-letnega don Pierina pravijo, da energijo, ki jo že štirideset let deli med mlade, črpa iz svoje globoke vere. Sam pa pravi, da ta izhaja iz njegove rane mladosti, saj je bil deležen stroge krščanske vzgoje. Kljub temu ali pa prav zato je na svoje starše ponosen, saj meni, da sta mu bila tako oče kot mati vzor v trdnosti, poštenosti, delavnosti, skromnosti in usmiljenju do po-

*Don Pierino Gelmini,
ustanovitelj Skupnosti Srečanje*

moči potrebnih. Iskreni družinski odnosi, ki so jih sooblikovali njegovi bratje in sestre, so tudi vodilo v njegovi skupnosti. Čeprav v njej ni odločilnega pomena metoda dela, ampak ljubezen do sočloveka, je ena bistvenih postavk, na podlagi katere deluje, posameznikova odgovornost. Don Pierino zaupa v »svoje« fan- te in dekleta, ima jih za »otroke ljubezni«. Prav tako kot sta vanj zaupala njegova oče in mati, ki sta ga tudi na poti ustanavljanja skupnosti vzpodbujala in mu stala ob strani.

Dolina upanja Začetki uradnega vodenja skupnosti segajo v leto 1979. Skupaj s petimi fanti se je tedaj don Pierino vselil v star, napol porušen mlin v tako imenovani Dolini čarovnic in v izjemno skromnih razmerah – ob pomanjkanju hrane in v neznosnih bivalnih razmerah – poskušal ustvariti temeljne pogoje za delo z mladimi. Zaradi uspehov svojih »gojencev« je sčasoma začel uživati večje zaupanje zainteresirane javnosti in bil deležen tudi večjih sredstev za organizirano delovanje. Tako je danes Mulino Silla moderen kompleks z mnogimi delavnicami in dvoranami, šolo (kjer je mogoče doseči osnovno- in srednješolsko izobrazbo), gradijo tudi bolnišnico. Na kraju, ki se je iz Doline čarovnic prei-

strstva za delo, družino in socialne zadeve ustanovljen Zavod Pelikan Karitas in sicer z namenom razvijanja socialno-varstvenih programov. V okviru Skupnosti Srečanje, ki je bila eden od teh programov, so v Sloveniji do danes zrastle centri v Kostanjevici pri Novi Gorici, na Čadrgu nad Tolminom, v Vremskem Britofu pri Divači, Sveti Trojici pri Lenartu in Kobiljah v Prekmurju ter ženska komuna na Razborju nad Sevnico. Za koordinacijo skrbi strokovni delavec Zvone Horvat Žnidaršič, sodelujejo tudi številni prostovoljci, predvsem duhovniki. Še vedno je z delom in s Skupnostjo Srečanje povezan duhovnik Franc Prelc, ki je tudi glavni predstavnik don Pierina v Sloveniji.

Osebna odgovornost Kot pravi- jo v slovenski Skupnosti Srečanje, terapevtske skupnosti temeljijo na dveh ugotovitvah. Temeljni problem niso mamila kot taka, ampak življenjska usmeritev človeka, ki je zapadel v zasvojenost. "Današnji način življenja mlademu človeku ne daje jasnih usmeritev, jasnih norm, vrednot, ampak ga pušča brez osnov za lastno osebno življenje," menijo v Skupnosti Srečanje. Prav zato skupnost pomaga odkriti človekovo osebnost, nove navade in nove vrednote. "Podal se boš na pot, kjer boš glavni pobudnik ti sam," v sku-

Deset načel Skupnosti Srečanje

1. Pravičnost in poštenost.
2. Odgovornost in žrtvovanje (kar delaš, delaš za svoje dobro).
3. Ljubezen in (velika) pozornost odgovornega.
4. Delaj, kakor da bi bil tisto, kar želiš biti.
5. Kdor ne dela, naj ne je.
6. Kolikor boš dal, toliko boš prejel.
7. Imej zaupanje v svojo skupino in tistega, ki se ukvarja s teboj.
8. Bolj išči in se trudi, da boš ti razumel druge, kakor pa to, da bodo drugi razumeli tebe.
9. Bolje dajati kakor prejemati.
10. Ne moreš napredovati, če ne vključiš v svoj napredek drugih.

Povzeto iz: Don Pierino Gelmini: Tako preprosto

Mulino Silla v Dolini upanja – prvi center skupnosti Srečanje

Slovenski center v Vremskem Britofu pri Divači

Don Pierino: Nič ne pomeni to, kar boš obljubil ali zapisal, pomembno je samo to, kar boš storil.

menoval v Dolino upanja, je tudi okrog trideset hišic, vsaka od teh pa ponuja možnost bivanja šestim fantom. Poleg Mulina Sille je v Italiji do danes zrastle še 165 centrov, več kot 40 jih je tudi drugod po Evropi in svetu (v Franciji, Švici, Franciji, na Tajskem ...), od tega šest v Sloveniji.

S programom pomoči zasvojenim in njihovim svojcem je pri nas leta 1992 začela Karitas. Pri tem je slovenski ustanovi že od njenih začetkov pomagal don Pierino, prvi voditelj slovenske Skupnosti Srečanje pa je bil Franc Prelc. Pet let kasneje je bil na pobudo mini-

pnosti nagovarjajo posameznike. Natančnejša načela, ki temeljijo na osebni odgovornosti, je don Pierino zapisal tudi v knjigi navodil in nasvetov za člane skupnosti z naslovom Tako preprosto.

Sicer pa so navodila za mlade, ki želijo pot iz pekla mamil najti v Skupnosti Srečanje, precej stroga in morda tudi zato tako uspešna, saj po besedah strokovne voditeljice programa pomoči zasvojenim in njihovim svojcem v Zavodu Pelikan Karitas Helene Potočnik kar štiri petine udeležencev po opravljenem triletnem programu "uspe-

šno kljubuje pastem življenja". V teku programa so popolnoma prepovedana vsakršna mamila, tablete in denar. Dvakrat tedensko je mogoče popiti kozarček vina in kavo. Če je le mogoče, se je treba odreči tudi tobaku, sicer pa je dovoljena količina največ 10 cigaret na dan. "Nikakršnega nasilja, nobenih prenapetosti, nobenih izjem, nikakršnega izoliranja! Nikoli sam, nikoli v majhnih skupinah," je še zapisano v temeljnih in neizpodbitnih zahtevah za člane Skupnosti Srečanje.

V okviru Zavoda Pelikan Karitas so oblikovane tudi skupine

za svojce tistih, ki so v programu. Ker je problem zasvojenosti problem cele družine, se pod vodstvom terapevta srečujejo tudi starši, si izmenjujejo svoje boleče izkušnje in pridobivajo nove vzorce ravnanja in komuniciranja s svojimi otroki. Pelikan Karitas vzporedno organizira tudi individualno svetovalno obravnavo za zasvojence, ki v komuno ne želijo vstopiti. Poteka več mesecev enkrat tedensko. Nekateri posamezniki se po končanih pripravah vključijo v eno od don Pierinovihih komun, katerih terapevtski program traja od 25 do ▶

V luči pozitivnih vrednot

Pogovarjali smo se s Heleno Potočnik, strokovno voditeljico programa pomoči zasvojenim in njihovim svojcem v Zavodu Pelikan Karitas.

Lahko opredelite bistvene poudarke in načela Skupnosti Srečanje?

Že od samega nastanka je ključno življenje v skupnosti, kjer ljudje s podobnimi izkušnjami in preteklostjo kot ogledalo drug drugemu odpirajo pot k spreminjanju samega sebe in iskrenemu medsebojnemu srečevanju. Pomembno je, da človek postavi svoje življenje na trdne temelje in vzpostavi ravnotežje, kar omogoča skupnost s svojimi jasnimi pravili in načeli, zato je potrebna medsebojna pomoč. Don Pierino kot ustanovitelj poudarja pomembnost »hoditi skupaj«, kar je sam tudi na začetku storil ob srečanju z Alfredom, narkomanom, ki ga je vzel pod svojo streho in se skupaj z njim odpravil na pot. Spoprijemanje z življenjem dan za dnem z jasnimi cilji in s programom ter aktivna udeležba vsakega člana so bistveni elementi dela in nalog v Skupnosti Srečanje. Vsak ima svojo odgovornost, kar je bistvena razlika od prejšnjega načina življenja.

Se način dela z leti spreminja?

Način dela se z leti bistveno ne spreminja, več pa je sodelovanja z družinami in s svojci, čedalje več je zahtevnejših problemov, ki samo zasvojenost tudi spremljajo oziroma so vzrok, zakaj človek posega po drogi.

Kako se sodelavci Srečanja usposabljujejo za delo z odvisniki in ali je odvisnost od drog v Sloveniji velik problem?

Sodelavci in zaposleni v Zavodu Pelikan Karitas, ki je v Sloveniji zadolžen za koordinacijo in spremljanje članov v Skupnosti Srečanje pa tudi za priprave pred vstopom v skupnost, so ljudje z osebno izkušnjo zasvojenosti oziroma z izobrazbo socialne, teološke, pedagoške, sociološke smeri. Velik poudarek je tudi na širini in celostnem pogledu na problematiko zasvojenosti.

Problematika zasvojenosti je navzoča skozi vso zgodovino, ker gre tu vedno za človeka in njegov pogled na svet, druge in sebe, za razreševanje življenjskih situacij in soočanje s problemi, ki jih življenje prinese. Res pa je, da je zaradi večje dostopnosti do najrazličnejših sredstev tudi družbeni odnos do omamljanja in zasvojenosti nasploh

bolj liberalen in popustljiv. V zadnjem času je čedalje več kombiniranih oblik zasvojenosti, prehodov iz ene v drugo ter ne kemičnih zasvojenosti, kot so igre na srečo, motnje hranjenja, spolna zasvojenost, ki so prav tako zelo škodljive in zajemajo vsaj enega člana družine. Zato se število odvisnikov vsak dan povečuje, vedno gre tu tudi za dinamiko in problematiko odnosov in življenjskih okoliščin, v katerih posameznik živi. Zelo težko gledamo torej samo na določeno število narkomanov in na podatek, koliko jih je v posameznem letu več, če se zavedamo dejstva, da je to celostni problem človeka in njegove čedalje večje razklanosti, ki se prenaša v naslednje rodove.

Kakšni so rezultati, koliko ozdravljenih pride iz komun?

Pri reševanju problematike zasvojenosti težko govorimo o dokončnih rezultatih, ker gre vedno za vseživljenjski proces in boj, ki zajema vse plasti človekovega bivanja v družini in družbi. Po končanem triletnem programu v terapevtski skupnosti se življenje v družbi šele začne. Največji pokazatelj uspešnosti so posamezniki, ki si uredijo osebno življenje in so uspešni pri doseganju zastavljenih ciljev, predvsem pa zanj ceniti življenje in njegovo bogastvo. Približno 80 odstotkov tistih, ki končajo celotni program, je usposobljenih, da kljubujejo vsem pastem življenja, živijo odgovorno in jim je izkušnja zasvojenosti kot odskočna deska za osebno rast.

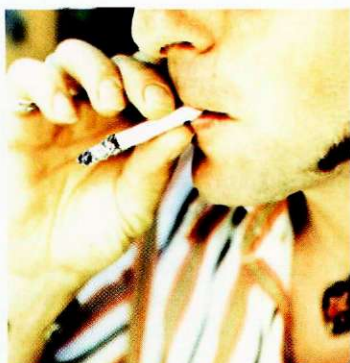
Kakšni so načrti zavoda za prihodnost?

Načrti Zavoda Pelikan Karitas ter programa za pomoč zasvojenim in njihovim svojcem so predvsem v celostnem odgovarjanju na problematiko zasvojenosti in medčloveških odnosov, kar se kaže predvsem v čedalje večji kompleksnosti reševanja tovrstnih stisk. Temeljno vodilo bo še vedno program Skupnosti Srečanje, ki res celostno nagovarja človeka, iskale pa se bodo tudi nove oblike nagovarjanja posameznika in družin, da se odločijo za korenit korak k spremembi svojega načina življenja, kar vključuje tudi preventivo in osmišljanje človekovega bivanja v luči pozitivnih vrednot.

► 36 mesecev. Za koordinacijo dela v šestih slovenskih centrih ter za spremljanje razvoja udeležencev in reševanje problemov skrbi Zavod Pelikan Karitas.

“Pomembno je, kar boš storil”

Kot don Pierino piše v sklepnih mislih svoje knjižice Tako preprosto, je najdragocenejša stvar, ki jo človek mora imeti, pogum.

Alfred je prosil za “pravo pomoč”.

”Ne glede na še tako črne in temne okoliščine – če imaš pogum, lahko premagaš vsako oviro,” je prepričan don Pierino. Nadaljuje, da je treba v kar največji meri izkoristiti svoje kvalitete, da vsakdo lahko izpolni življenjsko poslanstvo vsak dan, ki ga preživi, in da prav vsak lahko “živi v potrpežljivosti, v ljubeznivosti, v milosti in v čistosti, dokler sonce ne zaide”. Podobno je v svoji izpovedi v pismih bralcev v časniku Večer nedavno zapisal tudi eden tistih, ki so se s pomočjo Skupnosti Srečanje uspešno rešili iz brezna mamil: “Tako gre iz dneva v dan, postajaš močnejši in obenem svobodnejši, naučiš se tistega, o čemer niti sanjal nisi. In potem jutro, nove misli, novo upanje, nov zalet,” zapiše in sklene z mislijo don Pierina: »Nič ne pomeni to, kar boš obljubil ali zapisal, pomembno je samo to, kar boš storil.«

Skupnost Srečanje deluje v okviru Zavoda Karitas Pelikan.

Radio Krka
106.6 MHz

PO VSTOPNICO NA PETROL!

Za kulturne, športne, zabavne in druge
družabne prireditve.

- **Rolling Stones**

Ponedeljek, 9. 7., Budva

- **Metalcamp 07**

Ponedeljek, 16. 7., Tolmin

- **Festival Ljubljana 2007**

– festivalsko poletje – vse
prireditve

- **Robert Plant**

Ponedeljek, 23. 7., Koper

- **Siddharta&Dan D**

Torek, 24. 7., Koper

- **Paul Dianno**

Petek, 27. 7., Bled

- **Terrafolk**

Nedelja, 29. 7., Otočec

- **Metal mania open air**

Petek, 10. 8., Komen

- **Samoregggaestan**

Četrtek, 16. 8., Slovenska Bistrica

- **Arsen Dedič**

Nedelja, 2. 9., Otočec

Piran

Petra Janša, foto: STO/ J. Skok, B. Bajželj, A. Fevžer

Staro pristaniško mesto Piran leži na koncu Piranskega polotoka, ki se postopoma zožuje med Strunjanskim in Piranskim zalivom. Polotok se konča z **rtom Madona**, s katerim se končajo Šavrinska brda, ki se dvigujejo na polotoku z Moštro do 90 metrov visoko. Mesto je ohranilo **srednjeveško zasnovo z ozkimi ulicami in tesno strnjenimi hišami**, ki se od obalne ravnice stopničasto dvigajo proti vrhu slemena in dajejo celotnemu okolju značilen mediteranski značaj.

Kot ladijski svetilnik Prvi zapisi o Piranu segajo v predrimsko obdobje. Starejši znanstveniki podpirajo domnevo, da je utegnil nastati iz keltske besede bior-dun, ki naj bi pomenila kraj na griču, mlajša generacija pa ga razlaga z **grško besedo pyr - ogenj**, češ da je bilo prvotno naselje predvsem svetilnik za ladje, ki so plule v bližnjo grško kolonijo Aegido na območju današnjega Kopra.

V srednjeveško mestece na skrajnem zahodnem rtu Slovenske Istre so se prvi prebivalci naselili že sredi 5. stoletja, v 13. stoletju pa so ga osvojili **Benečani** in tedaj se je začel razcvet tega starega mesteca. Največ o njem povesta **mestni arhiv**, ki je med najbogatejšimi v Sloveniji, z dragoceno zbirko dokumentov od 12. stoletja dalje in **mestni muzej**, ki se ponaša z dragocenimi arheološkimi, etnografskimi, zgodovinskimi in umetniškimi deli. Piran je kljub svoji burni zgodovini ohranil svoj slikoviti značaj. Skozi stoletja so se Pirančani preživljali predvsem z ribištvo, obrtništvom in s trgovino. Sol, vino, olje, ribe so samo nekatere od dobrin, s katerimi so trgovali.

Piransko obzidje Najstarejše mestno jedro je bilo obzidano najbrž že v 7. stoletju. Razdeljeno je bilo na **četrti**, ki so se imenovala **po mestnih vratih**: Miljska, Stolna, Osrednja in Poljska. Obzidje se je z razvojem mesta premikalo proti jugovzhodu in sproti vključevalo posamezne nove četrti, ki so nastajale zunaj njega. Del obzidja, ki je obdajalo najstarejši del mesta na območju rta (prvo obzidje), se v svojem poteku ni spreminjalo, treba ga je bilo le večkrat temeljito obnavljati. V končni fazi širitve, v začetku 16. stoletja, je t. i. tretje obzidje zaobjelo celoten polotok. V vmesnem času je nastalo drugo obzidje, ki je vključevalo tudi četrto Marčano. Njegov ostanek so ohranjena prva **Rašporska vrata**. Največji del ohranjenega obzidja sodi v čas od začetka 15. do sredine 16. stoletja in je postalo sestavni del srednjeveške mestne strukture. Izjemno zgodovinsko vrednost ima njegov najboljšežnji ohranjeni ostanek na pobočju Mogorona, s katerim se zgodovinsko mestno jedro končuje.

Obzidje je bilo dokončno zgrajeno v letih 1470 do 1534 in je imelo **osem obrambnih stolpov**. Zunanja

Piranski polotok

stran obzidja kaže tipično obrambno zasnovo z rahlo poševnim nagibom. Odlikuje ga tudi izjemna višina. Pred nekaj leti so bili obnovljeni posamezni deli stolpov in povezovalna stopnišča, tako da je dostop mogoč tudi za obiskovalce.

Obzidje je nastajalo postopno, večji del pa prav takrat, ko se je spremenil način bojevanja zaradi uporabe smodnika, kar je zahtevalo nov način mestne obrambe. Po svojih oblikah se je prilagajalo srednjeveškemu načinu vojskovanja.

Do danes se je ohranilo sedem mestnih vrat, nekdanjih vhodov skozi obzidje v mesto.

Sv. Jurij, zavetnik Pirana Piran se ponaša s številnimi cerkvami. V nekaterih obdobjih jih je bilo v mestu več kot dvajset. Piranski cerkveni kompleks s **stolno cerkvijo sv. Jurija** dominira na slemenu griča nad mestom. Na zahodni strani stoji dvoranska cerkev, sledita samostojno stoječa zvonik in baptisterij. Starejša razporeditev, v 11. stoletju ali najkasneje v začetku 12. stoletja, je bila:

krstilnica, zvonik in cerkev. Staro krstilnico in zvonik so podrli, ker so stavbi prestavili na trdnjše temelje. Sedanja cerkev je baročna, podaljšana in dvignjena dvorana, v dimenzijah prave stolnice. Nasledila je starejšo, verjetno romansko predhodnico, ki je delno ohranjena v proporcijah prezbiterja. Izjemno je zahodno pilastro pročelje, zidano ob razširjeni ladji v letih 1602–1637. Stavbenik je bil Bonfanto Torre iz Benetk.

Novi zvonik je okoli leta 1608 postavil Giacomo di Nodari iz Kopra. Njegov vzor je bil stolp sv. Marka v Benetkah s podobno členitvijo pročelij in s štiristrano piramido na vrhu.

Cerkev ima z arheološkimi raziskavami izpričano kontinuirano stavbno zgodovino od rimskega obdobja, zgodnjekrščanskih ostalin (sponka s pavom) do adaptacij v 19. stoletju. Obnovili so prezbitrij in arheološko raziskali del ladje, ki je prostor pravokotnega tlorisa z ravnimi, kasetiranim stropom. Uredili so opremo pevskega kora in orgle. Sedaj obnavljajo zunanje zidove, tlake in izbrane slike. V prezbiteriju visita veliki platni Angela de Costerja: Maša v Bolseni in Sv. Jurij, zavetnik Pirana z mestno veduto (1706). Ob bogatih slikah in oltarni opremi izstopa razkošna baročna skulptura z zavetnikom cerkve. Pritrjena je na konzoli nasproti stranskega vhoda (G. M. Gasparini, 1677). Restavrirajo stropne poslikave in urejajo zidove ladje.

Župnijska cerkev je redno odprta. Obhod okoli stavb je zaradi pogreznosti dotrajanosti zidov ob obali delno zaprt.

Giuseppe Tartini Giuseppe Tartini se je 8. aprila 1692 rodil v Piranu. Oče Gian Antonio je bil florentinskega rodu in je prišel v Piran najverjetneje zaradi trgovanja. Kasneje se je zaposlil kot javni pisar za odkup soli. Mati Caterina Zangrando je bila potomka ene najstarejših plemiških družin v Piranu. Oče je želel, da bi se Giuseppe posvetil duhovniškemu poklicu, a sina je nemirna narava gnala drugam. Odpravil se je na študij prava na Univerzo v Padovi. Po nevspe-

nostih zaradi poroke s škofovo nečakinjo je moral Padovo zapustiti. Zatekel se je v Assisi, kjer je v tamkajšnjem samostanu intenzivno študiral violino in temelje kompozicije. V tem času se je ukvarjal tudi z raziskovanjem akustičnih zakonitosti.

Leta 1721 so ga povabili za prvega violinista in koncertnega mojstra v stolnici sv. Antona v Padovi. Imenovan je bil brez poprejšnje avdicije, kar priča o velikem slovesu, ki ga je užival kot virtuoz. Leta 1728 je ustanovil slovito violinsko šolo La scuola delle nazioni. Učenci so vanjo prihajali z raznih koncev Evrope, zato se je Tartinija prijel vzdevek **il maestro delle nazioni**, glasbeni mojster narodov. Umrl je leta 1770 v Padovi, kjer je tudi pokopan. Zapustil je obse-

Beneška hiša

žen opus: okoli 130 koncertov, prek 170 sonat za violino itd. Pisal je predvsem za violino.

»Casa Pizagura« Stavba spada med najstarejše hiše v tržnem stavbnem plašču. Mestne listine iz leta 1384 jo omenjajo kot gotško stavbo »Casa Pizagrua«, a kasneje so njeno zunanost predelali v neoklasicističnem slogu. V njej je bil **rojen Giuseppe Tartini**. Nazadnje je bila prenovljena v letih 1985–1991; med prenovitvenimi deli so v njej odkrili zanimive stenske poslikave. V hiši je sedež Skupnosti Italijanov in je namenjena kulturnim prireditvam, razstavam in različnim umetniškim delavnicam. V prvem nadstropju je urejena Tartinijeva spominska soba s predmeti, ki jih je umetnik zapustil družini Tartini. Najzanimivejši eksponati so: posmrtna maska, mojstrova violina, črtalnik, bakrorez z upodobitvijo Tartinijevih sanj in Tartinijev portret v olju. Med rokopisnim gradivom je najbolj zanimivo pismo slavni violinistki, Tartinijevi učenki Maddaleni Lombardini, v katerem razlaga pravila lokovne tehnike.

Stolna cerkev sv. Jurija

Tartinijev spomenik (delo kiparja Antonia dal Zotta) in njegova rojstna hiša

Stare piranske hiše

Minoritski samostan sv. Frančiška

Druga Rašporska vrata

V Piranskem Akvariju

Videnje

1.

Založba Nova revija

V zbirki *Hieron* je založba Nova revija izdala prevod obsežnega dela (778 strani) znanega nemškega teologa in religiologa Ernesta Benza *Videnje*. Delo velja za eno najpomembnejših znanstvenih monografij o religioznih videnjih. Benzov pristop je fenomenološki in interdisciplinaren. Videnja znamenitih vizionarjev, od apostola Pavla in Frančiška Asiškega prek Terezije Avilske in Janeza od Križa do Emanuela Swedenborga in sadhuja Singha ter drugih novoveških vidcev, obravnava s fenomenološko redukcijo in se pri tem vzdrži dokončne sodbe o njihovem »ontološkem statusu«, kot je na zavihku knjige zapisal dr. Marko Uršič, po drugi strani pa s trdnim prepričanjem misleca in religiologa, da so videnja nedvomno dragocena in avtentična pričevanja o navzočnosti »transcendence in imanenci«, ne pa samo bolezenski prividi. Interdisciplinarnost Benzovega pristopa bralcu približa problematiko videnj iz različnih zornih kotov: psihološkega, medicinskega, zgodovinskega, religiološkega in duhovnega. Delo ima enciklopedično razsežnost, saj razvije celotno ikonografijo videnj ter vizionarske vsebine poveže z bibličnimi in drugimi svetimi izročili. Čeprav je njegova monografija izšla že leta 1969, velja za klasično religiološko delo našega časa, zato s stališča religiološke znanosti ni prav nič zastarela. Nasprotno, zdi se, da šele danes, v obdobju pojavljanja »virtualne resničnosti« na eni strani in iskanja »nove duhovnosti« na drugi, postaja nadvse dragocena analiza preteklih vizionarskih izkušenj.

Čez goro k očetu

Založba Karantanija

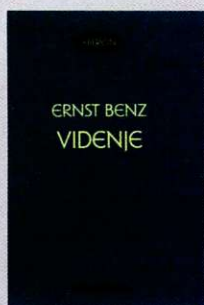
Pripoved Prežihovega Voranca, vtkana v popis *Gospodstvo polje*, je bila prvič natisnjena v knjigi leta 1961 z naslovom *Čez goro k očetu*. Gre za resnično in v srce segajočo kratko povest o tem, kako se je mati s hčerkama v mrzli decembrski noči leta 1932 med gorskima gmotama Olševe in Pece odpravila v Železno Kaplo, da bi se tam po dveh letih srečali z možem in očetom Lovrom Kuharjem. Štirinajst ur je trajalo trpljenje, vendar zaman. Nekaj pred tem je Voranca aretirala policija.

Jagababa

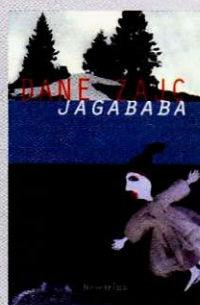
2.

Študentska založba

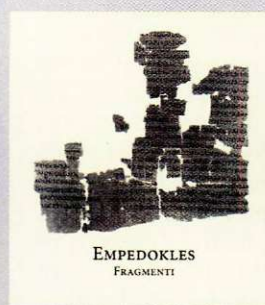
V zbirki *Beletrina* je izšlo eno zadnjih del našega znamenitega pesnika Daneta Zajca. *Jagababa* je poezija v dramski obliki, ki pred nami razpira vmesni prostor med življenjem in smrtjo, med dogajanjem in fantazmo, med prividom in resničnostjo pesniške besede. Glavna

1.

2.

3.

4.

oseba *Jagababe* je smrt sama v obliki Dekelce, ki vstopa v blodnjavi in temačni svet krivde in obračuna, ki se odvija v besedah, spominih in blodnjah oglarja Gregorja, še enega v vrsti upodobitev lika pesnika v Zajčevi dramatik. *Jagababa* je besedilo o prehodu v prostor, kjer so na videz trde zakonitosti tukajšnjosti razveljavljene. Če je večni ideal literature zajeti neulovljivo, potem je v tem velikem dramskem tekstu, v svoji pesniški oporoki Danetu Zajcu (umrl je leta 2005, *Jagababa* pa je napisal eno leto pred tem) uspelo pričarati koherentni prostor, kamor besede običajno ne morejo. *Jagababa* je tekst s hrbtni strani našega bivanja. Mojstrovina kot vse Zajčevu pesništvo in dramatika. Dodana je še poezija *Ibrzniki* in *Kaj se po svetu godi*. Knjiga je vzorno opremljena s tremi spremnimi besedili.

Slovani kot vojaki

Založba Jutro

Kdaj se začne zapisovati zgodovina Slovanov? Kako je mogoče, da šele okoli leta 900 pride do prvih pravih zapisov, in še to samo pri nekaterih slovanskih narodih? Takšna in podobna vprašanja postavlja in poskuša nanje odgovoriti Matjaž Anžur v knjigi *Vojaška zgodovina bodočih Slovanov*. Avtor se je odločil, da bo verjel Herodotu in njegovim zapisom o največjem ljudstvu Skolotov na svetu. Ti so po Herodotovih besedah živeli prav na ozemljih današnjih Slovanov, vendar jih pod tem imenom Herodot še ne pozna. Imenuje jih Skiti. Ta ljudstva stopijo na prizorišče zgodovine z imenom Slovani šele tisoč let pozneje, in še to le del teh plemen, tista v Panoniji. Zato se v naslovu knjige omenjajo »bodoči Slovani«.

Empedokles

3.

Založba Kud Logos

Grški filozof, pesnik, politik in zdravnik Empedokles (ok. 490–430 pred Kr.) je bil vsestranski učenjak, a žal je od njegovih spisov ostalo le 350 verzov pesmi *O naravi* in sto verzov pesnitve *Očiščenje*. Živel je v grškem mestu Akragas

na jugu Sicilije, goreče zagovarjal demokracijo, ponudil so mu tudi prestol kralja, kar je zavrnil, ob zmagi nasprotnikov pa je moral v izgnanstvo, kjer je umrl. Ohranjeni Empedoklesovi fragmenti so dali preučevalcem veliko dela, saj jih je težko sestaviti v sklenjene celote. Nekaj fragmentov so odkrili celo leta 1905, ko so v Berlinu na dražbi prodali sedem papirusov z literarno vsebino. Zdaj smo Empedoklejevo ostalino pod značilnim naslovom *Fragmenti* dobili v celoti v slovenskem prevodu, ki ga je opravil Jan Ciglencik, tudi pisec obširne spremne besede.

Koktajli

Založba Mladinska knjiga

Pravo barsko ozračje doma, med lastnimi štirimi stenami? Nič lažjega: s pravnimi sestavinami, nekaj kozarci in ustreznimi recepti bo šlo stresanje samo od sebe. Barski profesionalci, priročnik *Koktajli* sta napisala Helmut Adam in Jens Hasebein, so zbrali prvovrstne recepte najbolj priljubljenih barov z vsega sveta. Od klasičnega aperitiva, sadnih tropskih napitkov do povsem novih stvaritev. Ne potrebujemo veliko: z nasveti za osnovno zalogo alkoholnih pijač, kozarcev in barskega pribora lahko takoj začnemo. Napitke preprosto pripravimo po navodilih male šole mešanja in se tako zlahka, korak za korakom, naučimo vseh zvijač profesionalcev.

Beograd in Novi Sad

4.

Založba Mladinska knjiga

Nostalgiji starejših generacij in navdušenju mladit, ki na primer za novo leto kar romajo na beograjske ulice, streže vodnik po prestolnici Srbije, za nameček pa so dodane še vse pomembne informacije o Novem Sadu; napisal ga je Dubravko Kolendić. Zbirka *Na poti!*, ki je na slovenskem trgu že znana in uveljavljena, za posamezno mesto prinaša vse relevantne informacije; od znamenitosti, prenočitvenih objektov, restavracij in drugih lokalov do vremena, osnovnih izrazov, prevoznih možnosti, zemljevidov mest itd.

S Primorskimi do novega kolesa!

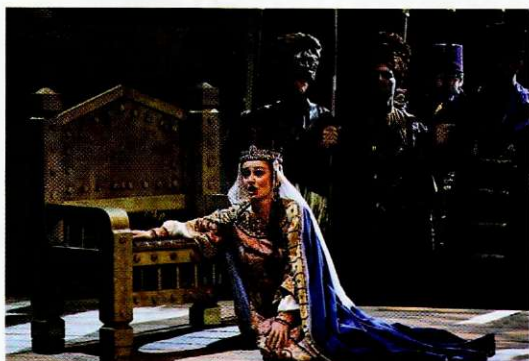
Sodelujte v veliki nagradni igri.

Več v vašem izvodu in na spletni strani
www.primorske.si

primorske novice
60 let

Knez Igor

Igorjeva žena Jaroslavna

Polovski plesi

Knez Igor v Križankah

Lucija Horvat, foto: Bor Slana

Opera Aleksandra Borodina Knez Igor, ki je 2. julija odprla Festival Ljubljana, je nastala v koprodukciji Opere in baleta SNG Maribor ter Opere in baleta SNG Ljubljana.

Sodelovala sta še Opera in balet Narodnega akademskega gledališča Taras Ševčenko iz Kijeva ter Narodna opera in balet iz Sofije. Tri simfonije, dva godalna kvarteta in opera Knez Igor so temeljna dela ruske glasbe izpod peresa skladatelja Aleksandra Borodina. Knez Igor je obveljal za eno najlepših romantičnih oper skladatelja, ki je bil vse življenje razpet med note in kemijske elemente, zato je do

svoje smrti ni utegnil dokončati. Bil je namreč kemik, ugleden profesor in družbeni delavec ter zato izjemno zaposlen. Dokončno sta opero napisala in oblikovala Nikolaj Rimski-Korsakov in Aleksander Glazunov. Ker je od 6.890 taktov, ki jih je napisal Borodin, nedotaknjenih ostala manj kot ena šestina, končna različica opere dopušča različne režijske pristope. Še vedno pa je najpogostejše izvajana klasična redakcija Rimske-

ga-Korsakova in Glazunova, ki je doživela premiero 23. oktobra 1890 v Sankt Peterburgu.

Lepši konec Tokratni režiser Plamen Kartaloff je konec opere spremenil, ker meni, da opera tudi danes nosi pomembno sporočilo občinstvu. Tako se, namesto da bi knez Igor pobegnil Polovcem in nadaljeval boj proti njim, sprti ljudstvu med seboj spravita. Znameniti polovski

plesi, ki se sicer izvajajo v drugem dejanju, so tokrat predstavljeni na koncu opere kot krona zmage miru. V imenu harmonije narave in življenja prevlada ljubezen nad sovraštvom in maščevalnostjo, ki vodita k uničenju. Borodin je najprej napisal parodistični operetni pasticcio v petih slikah Bogatyri, potem je sodeloval pri nedokončanem skupnem projektu »mogočne peterice« – pri baletu Mlada, kjer je napisal finale, nazadnje pa je začel pisati opero Knez Igor, za katero je dolgo iskal snov, ki bi bila primerna za veliko delo. Na koncu je libreto za opero nastal po scenariju na podlagi staroruskega epa o pohodu kneza Igorja Svjatoslaviča proti Polovcem v 12. stoletju, ki ga je Borodinu predložil Vladimir Vasiljevič Stasov. V zgodbi, ki prikazuje večni boj med evropsko in azijsko civilizacijo na ruskih tleh, se prepletata ruska ljudska glasbena tradicija in eksotični orientalski prizori.

Umetniška ekipa V ustvarjalni in umetniški ekipi Kneza Igorja, ki je uspešno premiero in vrsto ponovitev doživel v SNG Maribor, je pravi slovanski konglomerat. Bolgari: režiser Planem Kartaloff, scenograf Boris Stojnov in kostumografka Cvetanka Petkova Stojnova; Poljakinja koreografinja Anna Kristof; Ukrajinci: dirigent Vladimir Kožuhar in pevci Vladimir Openjko, Irina Dac, Pavlo Prijmak; Slovenci: režiser Aleksander Spasić, glavne vloge pa so peli tudi solisti ljubljanske SNG Opere: Marko Kobal v vlogi Igorja Svjatoslaviča, Galja Gorčeva v vlogi Jaroslavne, Robert Vrčon v vlogi kneza Vladimirja in drugi. Ob opernih zborih ne smemo pozabiti na baletne plesalce Iuliana Ermalaia in Sorine Dimache, ki sta v polovskih plesih odplesala Kana in Favoritko. Pred premiero v Mariboru so pri nas Kneza Igorja nazadnje uprizorili leta 1980 v Ljubljani, kjer je dirigiral V. Kobler, tri glavne vloge pa so oblikovali Stane Koritnik kot knez Igor, Zlata Ognjanović kot Jaroslavna in Jurij Reja kot Vladimir. **D**

Slovenski pesniki v Maizu

V Hišo umetnikov Edenkobon v Nemčiji je 27. junija na enotedensko pesniško-prevajalsko delavnico odpotovalo šest slovenskih pesnic in pesnikov: Barbara Korun, Milan Dekleva, Esad Babačić, Aleš Šteger, Lucija Stupica in Venko Taufer ter prevajalka Urška P. Černe. Delavnica je potekala v sklopu projekta Poezija sosedov, ki je sestavljen še iz številnih literarnih branj. Slovenski pesniki in pesnici so prevajalki Černetovi v grob prevod v začetku leta poslali po 15 pesmi. Šest nemških pesnic in pesnikov – Raoul Schrott, Hans Thill, Steffen Jacobs, Michael Busemeier, Marion Poschmann in Vesna Lubina – pa bo ustvarilo prepesnitve. Udeleženci delavnice sledijo načelu, da mora prepesnitev pogosto zapustiti dobesednost prevoda, kajti ta še ne rodi poezije. Javni predstavitvi izidov delavnice sta bili 1. julija v Edenkobnu in 2. julija na radijski oddaji Kultur im Foyer postaje Suedwestrundfunk v Mainz. Pri obeh nastopih je sodelovalo vseh 12 pesnic in pesnikov, Urška P. Černe pa je predstavila

Panorama Edenkobna

poetike. Prevajalsko srečanje sta vodila organizacijski vodja projekta Poezija sosedov in vodja umetniške hiše Edenkobon Ingo Wilhelm ter pesnik Hans Thill, vodja založbe Der Wunderhorn iz Heidelberga, ki je bil umetniški vodja projekta. Založba bo prihodnje leto izdala knjigo prevodov, ki bodo narejeni v umetniški hiši Edenkobon. Knjižna publikacija bo leta 2008 predstavljena na turneji po nemških mestih. Že leta 1988 so se v Hiši umetnikov Edenkobon na jugu pokrajine Pfälško ugledni evropski pesniki sešli z nemški kolegi in s skupnimi močmi prepesnili svoja besedila v nemščino. Odtlej je v Edenkobnu ustvarjalo že skoraj sto petdeset pesnikov in pesnic v osemnajstih jezikih. L.H.

Gotika v Ljubljani

Potujoča razstava gotske arhitekture GOTHICmed se bo po predstavitvah v Valencii, Lizboni in Palermu ustavila v ljubljanskem hotelu Mons. Razstava je svojo pot začela januarja letos. Poleg makete cerkve sv. Ruperta iz Šentruperta na Dolenjskem obsega še devet maket sakralnih in posvetnih objektov ter gotskih detajlov iz Portugalske, Italije, Grčije in Španije. Po Ljubljani bo postavitev gostovala v Atenah, nato pa se bo pod okriljem španskega inštituta Cervantes selila še drugod po svetu. V sklopu mednarodnega projekta GOTHICmed je na svetovnem spletu najprej zaživel portal, posvečen sredozemski gotiki. Portal www.gothicmed.org obiskovalce seznanja z razvojem gotske arhitekturne dediščine na območju Sredozemlja, na njem pa so v besedi in sliki predstavljeni najpomembnejši spomeniki iz državnih partneric projekta. Postavitve

Cerkev sv. Ruperta na Dolenjskem

spremlja bogata grafična, tekstovna in slikovna predstavitev obdobja gotike in spomenikov posameznih držav. Projekt GOTHICmed sofinancira evropski program Kultura 2000 in traja tri leta – od novembra 2004 do novembra 2007. Skupna vrednost projekta je okrog milijon evrov. Vodilni partner v njem je oddelek za kulturo pri vladi Valencije. Slovenska partnerja v projektu sta Mednarodni inštitut za turizem v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije. V Monsu bodo razstavo odprli 5. julija ob 18. uri, na ogled bo do 3. avgusta. L.H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 5. 7. 2007

20.00 Ljubljanski grad:
Maraca's Otrá Vision (Kuba),
New York Salsa All Stars (ZDA)
– džez

21.00 Cerkev sv. Jakoba:
Večer z Lorenzi – klasična glasba

21.00 Križanke: A. Borodin: Knez Igor
– opera

PETEK, 6. 7. 2007

19.30 Ljubljanski grad:
Kristina Bitenc, vokal, in Matevž Kajdiž,
vokal – klasična glasba

20.00 Križanke: Lenine (Brazilija),
Yerba Buena (ZDA) – džez. Brazilski
kitarist in pevec Osvaldo Lenine Macedo
Pimente je eden v Evropi manj znanih
vrhunskih izvajalcev brazilske popularne
glasbe.

SOBOTA, 7. 7. 2007

17.00 Hiša eksperimentov:
Malovelikologija – znanstvena
dogodivščina

NEDELJA, 8. 7. 2007

15.00 Tehnični muzej stavljenja:
Prikaz ročnega stavljenja

18.30 Ljubljanski grad:
Mestno gledališče lutk Reka (Hrvaška):
Kokoška Kokone – lutkovna predstava

PONEDELJEK, 9. 7. 2007

21.00 Cankarjev dom: Litovska
državna opera in balet: Valkira (Richard
Wagner) – opera. V Wagnerjevi Valkiri,
najbolj »uporniški« med štirimi operami
gigantskega cikla Prstan Nibelungov,
se poganski svet germanskih bogov in
junakov v Wagnerjevi režiji (mojster je
sam pisal librete za svoja dela) zavozla v
tragičen in usoden splet dogodkov.

21.10 Kinodvor: Predmestje

TOREK, 10. 7. 2007

21.00 Križanke: Glasba iz Umazanega
plesa (Velika Britanija) – muzikal.
Leta 1987 je režiser Emile Ardolino po
scenariju Eleanor Bergstein posnel plesni
in glasbeni film Umazani ples (Dirty
Dancing) z Jennifer Grey in Patrickom
Swayzejem v glavnih vlogah. Eleanor
Bergstein, ki je zgodbo priredila tudi
za odrske deske, zapleta ni bistveno
spreminjala.

21.10 Kinodvor: Odgrobadogroba

SREDA, 11. 7. 2007

21.10 Kinodvor: Šelestenje

21.00 Cankarjev dom: Litovska državna
opera in balet: Saloma (Richard Strauss)
– opera. Svetopisemska zgodba o lepi
plesalki, zaradi katere je kralj Herod dal
pogubiti svetega moža Janeza Krstnika,
je od nekdaj vznemirjala slikarje, kiparje
in pisatelje.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Domovina junakov

Monika Maljevič

Skupina vojakov se po vrnitvi iz Iraka poskuša prilagoditi vsakdanjemu življenju, toda fizične in duševne rane jih postavijo pred velike preizkušnje.

Vojaškega zdravnika Willa mučijo podobe vojakov, ki mu jih ni uspelo rešiti, medtem ko na globoko nerazumevanje naleti tudi pri odrasčajočem sinu. Mlada vojakinja Vanessa poskuša kljub izgubi roke znova najti prostor in razumevanje v svoji družini, vojak Tommy pa ne more preboleti izgube najboljšega prijatelja. A nepredvidljiva usoda znova združi s tragičnimi izkušnjami zaznamovane vojake.

Domovina junakov je zgodba o štirih ameriških vojaki, ki se jim končuje službovanje v Iraku. Kmalu po tem, ko izvejo, da se bo njihova enota vrnila domov, se odpravijo na zadnjo humanitarno nalogo, in sicer morajo pospremiti konvoj z zdravili. Enota pade v zasedo in utрпи hude izgube. Ko se vrnejo v Združene države, v civilno življenje, se morajo spopasti s spomini iz mučne preteklosti. To je njihova zgodba. Film o upanju in

Home of the Brave

Režija: Irwin Winkler

Scenarij: Mark Friedman po zgodbi Irwina Winklerja

Igrajo: Samuel L. Jackson, Jessica Biel, Brian Presley, Christina Ricci, 50 Cent, Chad Michael Murray, Joyce M. Cameron, Victoria Rowell

Premiera: 5. 7. 2007

Distribucija: Fivia

vznemirljivi vojni drami se zelo različna skupina vojakov narodne garde vrne v mesto Spokane v državi Washington, potem ko so v Iraku padli v zasedo, ki jim povsem spremeni življenje.

Film iskreno in do potankosti obdela eno najpomembnejših, vendar še dokaj prikritih tem v Ameriki: ne toliko vojnih, ampak bolj osebne izkušnje hrabrih mladih fantov in deklet, ki se v njej bojujejo. Čeprav se je iz vojne vrnilo že 150 tisoč veteranov, so vse do zdaj njihove nepozabne in ganljive zgodbe ostale skrite očem javnosti.

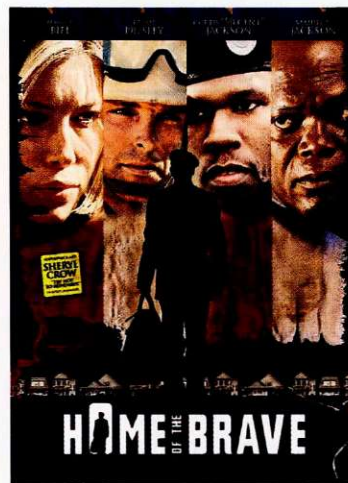
odpravili v vojno. Zgodba se začne v jugovzhodnem Iraku, kjer je enota narodne garde prejela novico o demobilizaciji – končno se bodo vrnil v varno zavetje Spokanea. Toda ko odidejo na zadnjo humanitarno nalogo v sosednje mesto, se začne pravi pekel. Skupina pade v zasedo in sledi divji boj, iz katerega nihče od njih ne pride nepoškodovan.

V Spokaneu vojaki še vedno niso prišli k sebi zaradi zasede. Preganjajo jih lastni demoni, vsakdanje ameriško življenje pa jim je čedalje bolj tuje. Doktor Will Marsh (Samuel L. Jackson), heroj, ki jih je v Iraku veliko rešil, se poskuša vrniti v običajno družinsko življenje, toda kmalu spozna, da ga strahote vojne še vedno razjedajo. Nekoč izjemno samozavestna Vanessa Price (Jessica Biel) se vrne z rehabilitacije in je postavljena pred največji izziv v svojem življenju: kako biti mati samohranilka z eno roko. Vojak Timmy Yates (Brian Presley) se vrne domov brez svojega najboljšega prijatelja Jordana (Chad Michael Murray), Jamal Aiken (Curtis »50 Cent« Jackson) pa spozna, da ga je kratka, a smrtonosna bitka spremenila v zver.

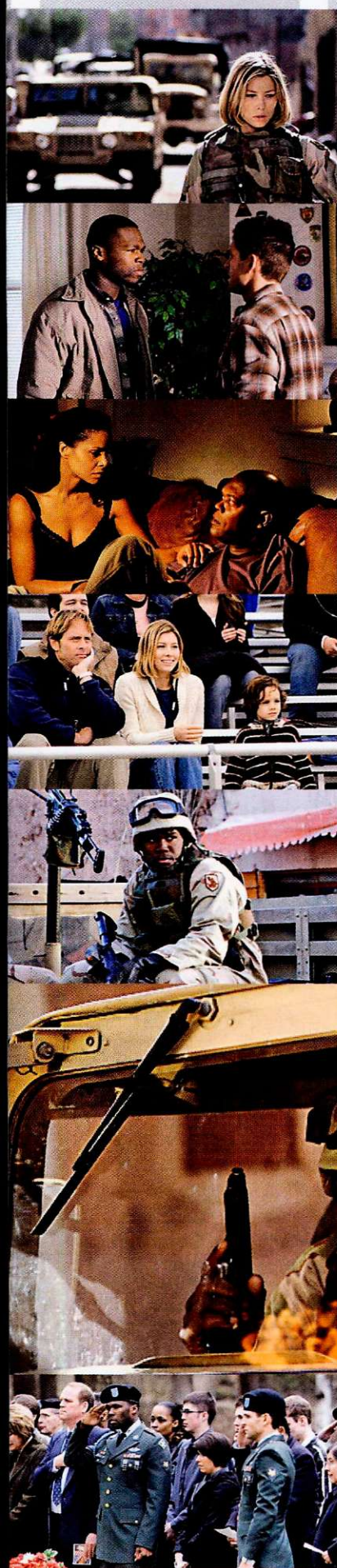
Zamisel za film je Winkler dobil, ko je prebral članek o neverjetnih izkušnjah po vrnitvi veteranov iraške vojne. Ker je vedel, da se o tej temi premalo oziroma skoraj nič ne govori, je hotel to spremeniti. ■

pogumu ter vplivu vojne na posameznika in ljudi okoli njega.

Resnično ozadje zgodbe Domovina junakov je prvi veliki film, ki govori o vrnitvi ameriških vojakov iz iraške vojne. V tej

Winklerjev film razbija tabu in gledalce popelje na dramatično pot štirih vojakov, ki vsak zase bijejo trdo bitko s seboj. Poskušajo se spet približati svojim bližnjim, prijateljem in življenju, ki so ga pustili za sabo, ko so se

FILMSKE USPEŠNICE ZA BRALCE 7 DNI

DVD-film Morilec

ČZP Večer, d.d., 2504 MB

Nevarni morilec. Neutrudni policaj. 10.000 krogel.

Jeffrey je Morilec, neusmiljeni ubijalec, ki ga je mafija najela za zadnji posel. Lee je neutrudni policaj, čigar naloga je za vsako ceno ustaviti Morilca. Dva sovražnika veže čudna in močna vez, ki zamegli mejo med dobrim in zlim. Ko Jeffreyja v krvavem obračunu mafija pusti na cedilu, Lee končno najde njegovo sled v cerkvi, Jeffreyjeva prelepa ljubica pa umre v navzkrižnem ognju.

Sreda, 11. julij
za 4,15 EUR ob nakupu tednika 7dni

V zbirki desetih filmskih uspešnic so še:

Stekli psi (23. 5.)✓, Pršut, pršut (30. 5.)✓, Kaznilnica odrešitve (6. 6.)✓, Loči me in zapelji (13. 6.)✓, Mesto na obali (20. 6.)✓, Mali Buda (27. 6.)✓, Kaj ženske ljubijo (4. 7.)✓, Piano (18. 7.), Vse za sina (25. 7.).

Naročniki tednika 7 dni ali Večera si lahko DVD-je zagotovite z naročilom po telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500, e-pošti: knjiga@vecer.com, spletni trgovini www.vecer.com/trgovina ali po pošti na naslov: ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo po položnicah za 7 dni ali Večer. Zaloge so omejene.

7dni

Svežina in privlačnost

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Hyundai coupe 2,0 CVVT FX premium

Pogosto spreminjanje podobe Hyundaijevega kupeja prav nič ne zmanjša njegove privlačnosti. V segmentu, kjer je zelo pomembna tudi cena, skoraj ne bi imel prave konkurence, če ne bi evropski izdelovalci iz petvrtnih kombi-muzin izpeljevali še takšne s trojimi vrati in jim nadevali oznake

'coupe'. Športnost v takšnih primerih seveda ni na prvem mestu. Pomembnejši je videz.

Privlačen videz Za novi oziroma prenovljeni coupe nikakor ne moremo reči, da ni privlačen. Morda je malo manj ekstravaganten kot nekoč, a zato toliko bolj agresiven in zrel. Spredaj ga po zaslugi zašiljenih luči marsikdo rad primerja z viperjem, zadaj je zaradi dveh narazen postavljenih izpušnih cevi videti, kot je dejal nekdo, kot ferrari, bočna linija pa ne skriva podobnosti s prejšnjo generacijo, na kateri tako ali tako sloni, saj

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	HYUNDAI COUPE 2,0 CVVT
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1975
moč v kW (KM) pri vrt./min	105 (143) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	186 pri 4500
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4395 x 1760 x 1330
medosna razdalja v mm	2530
prtljažnik v litrih	312-418
masa praznega vozila v kg	1387
največja hitrost v km/h	208
pospešek 0-100 km/h v s	9,3
poraba (po normah EU) v l/100 km	10,9/6,4/8,0
poraba na testu v l/100 km	11,0
cena vozila v EUR	20.460

ne gre za popolnoma nov model. No, še vedno je vsakomur hitro jasno, da gre 'le' za hyundai, vendar zna pustiti vtis. Tako kot zelo privlačna notranjost. Kombinacija barv je zelo posrečena, sploh rdeče usnje na sedežih in vrtnih oblogah. Svetleča plastika ni videti cenena, čeprav bi bila izbira materialov lahko še malce kvalitetnejša, ker je celota sicer dobro sestavljena. Nova je za znamko že kar značilna modra osvetlitev merilnikov in armaturne plošče. Na slednji so ohranili analogne merilnike, ki nimajo nobene praktične funkcije, saj navor med pospeševanjem verjetno nikogar ne zanima (itak je takrat vedno največji, če želite, da se avtomobil konkretno premakne), trenutna poraba pa bi bila lahko vključena v potovalni računalnik, ki prikazuje le doseg s trenutno količino goriva v tanku. Pa še pogled je treba odmikati s ceste, če želite videti, kaj se z njimi dogaja. Pač, nekaj šteje tudi (kratka) tradicija in nekaj veselja je treba pustiti sopotnikom. Jasno je,

da kljub zasnovi 2+2 odraslim zadaj ne bo prav nič udobno, ampak takšni kupeji so mišljeni le za dva in njima je kabina coupeja pisana na kožo. Povsem dovolj prostora in udobja torej ter še vedno dovolj velik prtljajnik, da tudi daljše poti ne bodo logistični podvig.

Udobna notranjost Voznik ima glede na zasnovo vozila (nizko sedenje, široki stebrički, visok zadek) kar dober razgled na zunanji svet in tudi namestitvi za volanom ni kaj očitati. Počutje je dejansko športno, malo manj pa same vozne lastnosti. Volan na primer je športno trd, a mu manjka več občutka za filigransko natančnost. Podvožje je športno trdo, pa vseeno preveč vzdolžno niha in se bočno nagiba. Vendar je opaziti

napredek s prejšnjo generacijo, ker temu coupeju nos ne sili več tako očitno naravnost, hitrosti pa so lahko v ovinkih čisto spodobne. Seveda gre zasluga tudi 17-palčnim gumam, ki so pri tem paketu opreme serijske. Morda vas bo še najmanj navdušil pogonski sklop, čeprav takšnemu hyundaiju kar ustreza. Dvolitrski bencinski agregat ima sodobno prilagodljivo krmiljenje ventilov, vendar premalo športne lastnosti. Vrtljaji padajo prepočasi, hkrati pa vozniku daje vtis, da jih nima preveč rad. Vendar ga je prav proti rdečemu polju treba priganjati, če so želje po zmogljivostih večje, saj moči ni na pretek. So pa inženirji znali ustvariti dovolj privlačen globok zvok v kabini pri nizkih vrtljajih. S hitrostjo hrup kar precej naraste, zato bi zelo prav prišla šesta prestava v petstopenjskem menjalniku, ki se zdi danes že kar zastarel v takšnem tipu avtomobila. Verjetno bi bila tudi poraba malce nižja, saj s povprečno enajstimi litri na sto kilometrov nikakor ni majhna, vendar tudi ne kritično velika; če je voznik manj zahteven, bo dovolj devet litrov.

Veliko za malo Korejci so vedno znali ponuditi bogat paket za ugodno ceno, kar na srečo še vedno velja. Privlačno oblikovani coupe je dejansko videti dražji, v resnici pa celo z uspešnim oblaginjenjem, 17-palčnimi platišči, klimatsko napravo, štiriimi zračnimi vrečami, ESP in dvolitrskim motorjem komaj preseže mejo 20 tisoč evrov, česar pri konkurenci ne boste našli. Niti z lučjo pri belem dnevu ne. **D**

Novici

CADILLAC, CORVETTE & HUMMER Tri ameriške znamke so končno tudi uradno zapeljale na slovenske ceste. Uradna prodaja se sicer začne septembra, ko je predvideno odprtje salona pri Šempetru, vendar si tudi do takrat že lahko omislite katero od vozil iz zanimive ponudbe. Na primer corvette Z06 s 505 KM za okoli 98.000 evrov. Novi zastopnik bo hitro razvejal servisno mrežo in svojim kupcem ponudil kakovostne storitve. Cadillac ima sedaj že precej bogato ponudbo modelov, od malega BLS prek večjega CTS, ki bo jeseni povsem nov, do velikega STS, 'križanca' SRX, luksuznega SUV-vozila escalade in športnega XLR. Corvette je na voljo v dveh različicah, s 6- oziroma 7-litrskim motorjem, legenda hummer pa je v tem trenutku na voljo le s 3,7-litrskim bencinskim motorjem in osnovno ceno 42.190 EUR. Kmalu pripelje še dizelska različica, pri cadillacih pa bo na voljo tudi štirikolesni pogon.

JEEP WRANGLER Še ena ameriška legenda je prispela na domači teren: wrangler, ki ima svoje korenine že v leta 1941 ustvarjenem willysu MB. Tudi tokrat nadgrajuje osnovo z novo platformo, s svežim dizajnom, z izboljšanimi cestnimi in terenskimi lastnostmi, prostornejšo in udobnejšo kabino, z novima motorjema ter večjo mero varnosti. Tokrat je na voljo v dveh različicah, s tremi vrati meri v dolžino 4,22 m, s petimi pa 4,75 metra. Zopet sta na voljo dva tipa strehe, platnena ali tridelnost odstranljiva trdna, vrata in vetrobransko okno je mogoče sneti. Prvič pa je v wranglerju na voljo dizelski motor, ki ima tokrat 2,8 litra delovne prostornine in 130 kW (177 KM), šeststopenjski ročni ali petstopenjski samodejni menjalnik ter povprečno porabi 9,9 litra. 3,8-litrski bencinski V6 bo na voljo le po naročilu, ker uvoznik pričakuje večino povpraševanja po prvem. Paketi opreme so trije, osnovna cena za trivratni model znaša 26.999 evrov, petvratni unlimited pa je 3.000 evrov dražji. Pri nas naj bi jih do konca leta prodali 40.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odpri:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

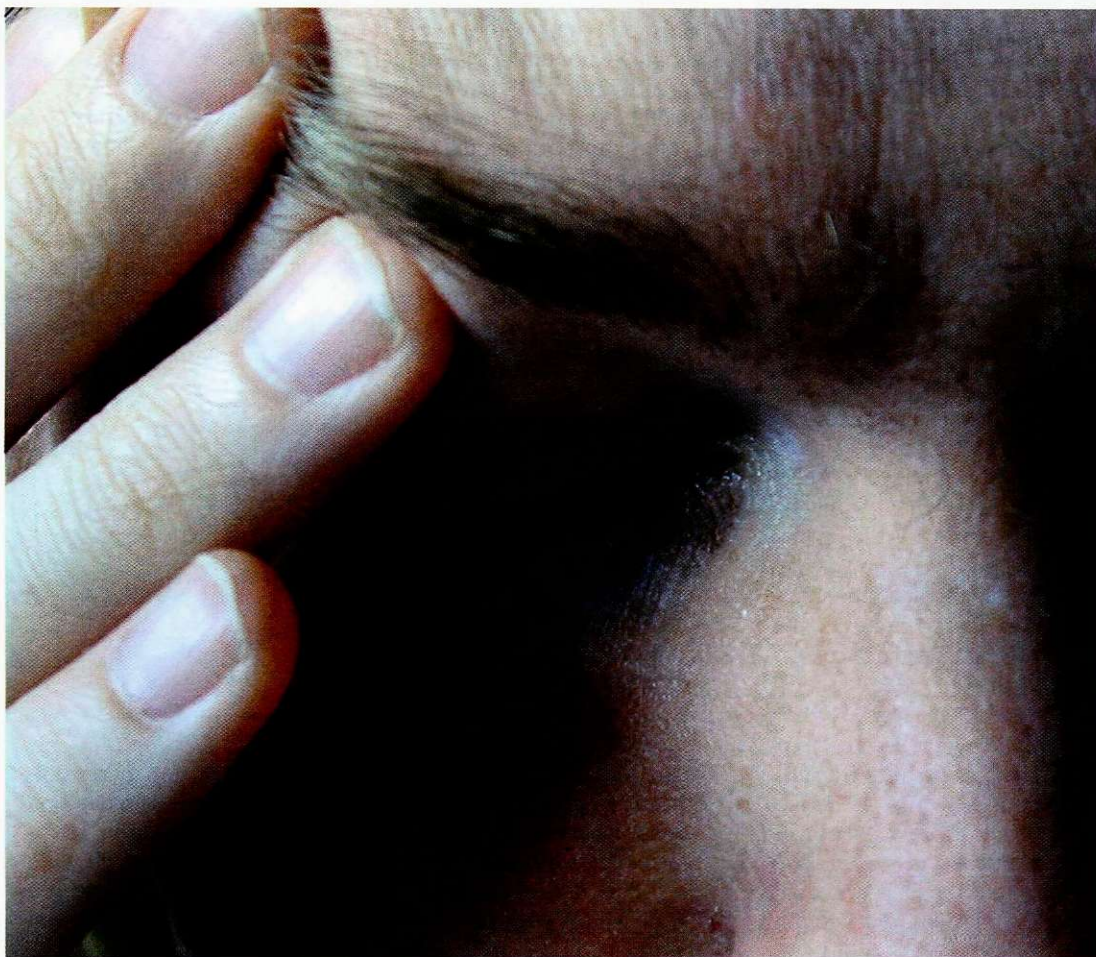
Odpri:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Glavobol: neprijetna nadloga

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Malo je ljudi, ki jih v življenju nikoli ne boli glava. Glavobolom so zelo podvrženi prebivalci velikih mest. Stres, onesnažen zrak in nenehno hitenje – vse to vodi k pojavu nenehnih glavobolov, včasih tako močnih, da mora človek na bolniško.

Joj, kako boli glava!

Kadar pogosto boli glava, si človek zlahka začne predstavljati, da je resno bolan, da ima možgansko oteklinno ali anevrizmo možganskega ožilja. Na srečo so takšne bolezni precej redke. Kljub temu pa je vzrok za glavobol treba ugotoviti! Glavobol ni diagnoza, ampak simptom ali klic organizma na pomoč. Vzrok zanj je lahko migrena, distonija vegetativnega ožilja, zastrupitev organizma in možganske poškodbe. Različne skupine pacientov imajo lahko različne vzroke za glavobol. Otroke lahko boli

glava zaradi preutrujenosti ali distonije vegetativnega ožilja, moške pa zaradi prehude napetosti ali naprežanja. Ženske boli glava zaradi migrene, PMS ali distonije vegetativnega ožilja. Starejši ljudje pogosteje trpijo zaradi glavobolov, ki so pogojeni z žilnimi motnjami, arteriosklerozo možganov ali vensko-žilnimi motnjami. Mnogi imajo glavobole zaradi ostohondroze vratnega dela hrbtenice. Včasih se tudi zgodi, da je za glavobol več vzrokov skupaj, poleti pa lahko boli glava zaradi predolgega zadrževanja na soncu.

Simptomatsko zdravljenje Na žalost je odnos do zdravljenja kroničnega glavobola pogosto nepravilen: ko dobimo zagotovilo zdravnika, da nas ne pesti nobena usodna bolezen, se začnemo zdraviti simptomatsko in jemljemo le tablete proti bolečinam. Vsi, ki trpijo zaradi pogostih glavobolov, bi se morali, preden vzamejo naslednjo tableto proti bolečinam, zamisliti nad tem, kakšne posledice ima lahko redno jemanje analgetikov. Poleg tega imajo analgetiki le kratkotrajen učinek in ne zdravijo glavobola, telo pa se nanje navadi in zato ni-

majo več takšnega učinka kot na začetku. Nenadzorovano jemanje analgetikov lahko povzroči nove glavobole, ki nastanejo, če je človek že preveč navajen na analgetike. Prav zaradi teh vzrokov je treba sprejeti drugačne oblike lajšanja in zdravljenja glavobolov, predvsem refleksoterapijo, aromaterapijo z uporabo eteričnih olj in dišečih zelišč ter masažo. Pri zdravljenju migrene pride v poštev tudi psihoterapija ali pogovor s psihologom.

Migrena To je bolezen, ki jo le malokdo jemlje resno, saj zaradi nje nikoli nihče ne umre, poleg tega pa migrena prej ali slej med 40. in 60. letom starosti postopoma izgine. Najverjetneje si je ime za to vrsto glavobola izmislil veliki Hipokrates v 5. stoletju pred Kr. in je zvenelo nekoliko drugače: hemikrania, kar pomeni pol glave. Pomen je tudi danes enak: pri najbolj značilnem napadu migrene boli samo polovica glave. Migreno za šalo imenujejo tudi bolezen velikih ljudi, saj so zaradi nje trpeli mnogi znameniti možje: Julij Cezar, Calvin, Linné, Pascal, Beethoven, Darwin, Marx, Nobel, Heine, Wagner, Chopin, Čajkovski, Nietzsche, Freud in drugi. Nekoč, ko vzroki glavobolov niso bili še raziskani, so imenovali migrena vse ponavljajoče se napade glavobola, ki so se pojavili le v eni polovici glave. Staro ime se je ohranilo, le da danes poznamo veliko različnih tipov migrene, od katerih se vsaka zdravi po svoje. Prava migrena je skrajno zapletena bolezen in je pravzaprav zelo redka. Diagnozo lahko s pomočjo podrobnega opazovanja zgodovine obolenja, nevroloških in elektrofizioloških preiskav, stanja ožilja in lobanjskega pritiska postavi samo specialist.

Proti običajnemu glavobolu lahko pomaga aromaterapija in masaža.

Nepravilno dihanje Nekateri menijo, da je eden od vzrokov za glavobol pri migreni lahko nepravilno dihanje. Če raje dihate s polnimi prsmi in pri tem širite ramena in trup, se boste prej ali slej srečali z napadi glavobolov. V zadnjih letih so mnogi zdravniki prišli do skupne ugotovitve: prevelik dotok kisika v kri pri globokem vdihu in prisiljeno izločanje ogljikove kisline pri močnem izdihu ne povzroči vedno zadostnega nasičenja organov s kisikom. Zdi se, da gre za očiten absurd: čim več je kisika v krvi, tem več bi ga moralo priti v celice možganov, srca, mišičevja. Toda vse poteka drugače zaradi pomanjkljave ogljikove kisline, ki jo potrebujejo celice za izmenjavo kisika, saj se prav ogljikova kislina pri nepravilnem dihanju zelo hitro izgublja. Princip delovanja te sheme je naslednji: hemoglobin v krvi ne da svojega kisika, če v tkivih ni dovolj ogljikove kisi-

ne. Tkivo tako ne dobi dovolj kisika, to pa najprej začutijo celice možganov, kar se izrazi z bolečino, migreno.

Dihajte pravilno Ker se možgansko tkivo duši, se spremeni tonus ožilja, izločati se začnejo številni hormoni, ki povzročijo motnjo v mikrocirkulaciji: bledico in otečenost kože na obrazu in močnejši pulz na tisti strani, kjer glava boli. Mnogi ljudje so že davno povezali zadušljive prostore z glavobolom: ker so se ustrašili pomanjkanja kisika, so začeli dihati globlje in hitreje, toda rezultat je bil zaradi prej opisanih vzrokov prav nasproten. Pri pospešenem dihanju so izgubljali ogljikovo kislino in fizično občutili pomanjkanje kisika. Takšna situacija se pogosto konča z nezvestjo. Pri pravilnem dihanju se ne preveč globok vdih izvaja s trupom na 1 ali 2 takta, dolg izdih pa traja pet do šest taktov. Takšen način dihanja omogoča normalno izmenjavo plinov in ohranja potrebno koncentracijo ogljikove kisline v tkivih. Pri tem ves napor prenaša trebušna prepona ali dihalna mišica. Da bi se izognili glavobolom, ki jih povzroča nepravilno dihanje, se trudite dihati mirno.

Napad migrene Drug pomemben vzrok za pojav migrenskega glavobola je premajhna osnovna raven endomorfina, kar močno znižuje prag prehajanja impulzov bolečine in človek občuti najmanjše spremembe pritiska kot mučno bolečino. Migreno lahko izzovejo tudi burne čustvene

Na kratko

ZDRAVLJENJE OSTEOPOROZE Slovenskim bolnicam z osteoporozo je sedaj na voljo nova oblika zdravila ibandronat, ki sodi med biofosfonate, za zdravljenje pomenopavne osteoporozo, ki ga dobivajo v obliki kratke intravenske injekcije vsake 3 mesece, torej samo 4-krat na leto. Ibandronat v obliki intravenske injekcije lahko predpiše splošni zdravnik. Bolnica gre lahko po 15 do 30-sekundni aplikaciji takoj domov, saj posebna oskrba ni potrebna. Ibandronat je bil prvič predstavljen slovenskim zdravnikom in bolnicam z osteoporozo lani v obliki prve enkratmesečne tablete. Z njim se danes zdravi že skoraj vsaka peta slovenska bolnica s pomenopavno osteoporozo. Ker veliko bolnic težko jemlje ali sploh ne prenaša oralnih bisfosfonatov v obliki tablet, je zdravilo v obliki kratke, četrtnetne injekcije dobrodošla možnost. Injekcija je primerna za bolnice z gastrointestinalnimi težavami, za tiste,

Le ena injekcija na tri mesece.

ki ne morejo same skrbeti za redno in pravilno jemanje tablet, za bolnice, ki jemljejo veliko količino različnih zdravil, in druge. Biofosfonati v obliki tablet so najpogostejše predpisana zdravila za osteoporozo. Tuje raziskave kažejo, da bolnice zaradi zapletenega režima jemanja tablet, saj morajo na tešče z velikim kozarcem vode po zaužitju ostati v pokončnem položaju in tešče še vsaj 30 do 60 minut, in morebitne neprijetne slabosti zdravljenje opuščajo. Izsledki slovenske raziskave, ki jo je opravila Katedra za družinsko medicino Medicinske fakultete v Ljubljani kažejo, da približno 4 od 10 slovenskih bolnic z osteoporozo zdravljenje s biofosfonatom, ki se jemlje v obliki tablet enkrat na teden, opustijo že v prvem letu zdravljenja. Tako je zdravljenje osteoporozo seveda neuspešno in bolnica ni varna pred zlomi tako, kot če bi redno in pravilno jemala predpisano zdravilo. Glede na to, da so biofosfonati učinkovita zdravila, si farmacevtske družbe prizadevajo pripraviti zdravilo v taki obliki, ki se jemlje čimbolj redko. Tako ibandronat v obliki enkratmesečne tablete ali intravenske injekcije štirikrat na leto ponuja primerno terapevtsko izbiro za številne bolnice in jim olajša jemanje zdravila ter zagotavlja, da bolnica dobi potreben odmerek, s tem pa dolgoročno izboljša rezultat zdravljenja. Zdravilo ibandronat z enkratmesečnim odmerjanjem je bilo registrirano v državah EU septembra 2005, v obliki injekcije 4-krat letno pa marca 2006. Varnost, učinkovitost in prenosljivost ibandronata so preučevali v številnih kliničnih študijah, ki so vključevale prek 11.000 bolnikov. L. H.

Alfred Nobel je trpel zaradi migrene.

reakcije ter čezmerne psihične in fizične obremenitve, vendar v večini primerov šele, ko kritična situacija mine, zato je pošteno rečeno, da se migrena pojavlja v času brezdelja in dolgočasje. Zatorej je kakršno koli opravilo najboljšo zdravilo proti migreni, pri kateri se bolečina lokalizira v desni ali v levi polovici glave, za očmi ali na vrhu glave. Bolečina

je utripajoča in se občuti kot občutek bolečega stiskanja in razpiranja. V veliko primerih migreno spremljata slabost in bruhanje, ki ne prinese olajšanja. Zelo pogosto so tudi solzenje iz enega očesa in motnje vida: bolnik vidi svetleče bliske, ognjene krogle, razvedene in obarvane obrise predmetov. Najpogostejše se migrena razvije ponoči, proti jutru. **D**

Peklenska preizkušnja

Kristijan Stranščak, foto: slovenska ekipa RAAM

Race Across America (RAAM) je kolesarska dirka skoraj fanatičnih skrajnežev. Gre za maraton v dolžini okrog 5.000 kilometrov, kolesarji dnevno vozijo tudi več kot 22 ur, počivajo pa le približno dve uri. Slovenci tukaj pišemo zgodovino.

Trikratni zmagovalec RAAM Jure Robič

Vsako mesto je dobro za kratek počitek.

RAAM je kolesarska dirka, ki poteka od zahodne do vzhodne obale ZDA. Gre za izjemno zahteven maraton, ki zahteva tudi izredno vzdržljivost in pripravljenost. Kolesarska tortura poteka tako rekoč v eni sami potezi, v slogu »počivaj, kadar moreš in hočeš«, kolesarji kolesarijo devet desetih časa, le eno počivajo. Po presoji komisije svetovno znanih strokovnjakov gre za najtežjo, najnapornejšo in najbolj ekstremno kolesarsko športno preizkušnjo na svetu. Kolesarji startajo v San Diegu (zahodna obala ZDA), nato kolesarijo čez štirinajstih ameriških zveznih držav, čez puščavo, nepregledne ravnine in skozi mno-

ge gorske predele. Višinska razlika je prek 33.000 metrov, najvišja nadmorska višina pa je približno 3.300 metrov. Najdaljši nepretrgani vzpon je dolg 58 kilometrov.

Na cilj v Atlantic Cityju (vzhodna obala ZDA) pridejo približno po desetih, enajstih dneh, najboljši pa celo dan ali dva prej. Sama dolžina in posledično trasa dirke

se iz leta v leto spreminja, vendar se vedno giblje okrog številke 5.000 km oziroma 3.000 milj.

Nekaj o zgodovini Najdaljša proga je bila leta 1983, potekala pa je od Sante Monice (Kalifornija) do 3.170 milj oddaljenega Atlantic Cityja. Zmagal je Lon Haldeman s povprečno hitrostjo 22,61 km/h. Najboljši povprečni čas vseh dosedanjih nastopov na dirki ima Wolfgang Fasching (Avstrija), ki je do letos zbral osem nastopov, znaša pa 8 dni, 20 ur in 32 minut. Rekord proge je leta 1992 postavil Rob Kish s časom 8 dni, 3 ure in 11 minut, prevozil pa jo je s povprečno hitrostjo 24 km/h. Zanimivo je, da je leta 1990 Michael Secrest samostojno, zunaj uradne dirke, vozil na progi in postavil neuradno najboljši izid. Progo je prevozil v času 7 dni, 23 ur in 16 minut s povprečno hitrostjo 24,53 km/h. Proga je bila dolga 2.915 milj oz. 4.691 kilometrov. Največja časovna razlika med prvim in drugim na dirki (Penseyres-Haldeman) je leta 1996 znašala 22 ur in 15 minut, najmanjša pa leta 1999 (Fasching-Chew) – samo 77 minut. Do sedaj so na dirki nastopili štirje Slovenci, in sicer Jure Robič, Uroš Stoklas, Marko Baloh in Fredi Virag, prvi sloven-

Fredi Virag in Uroš Stoklas sta v tekmovanju dvojic zasedla tretje mesto.

ski kolesar, ki je uspešno končal to najtežjo kolesarsko preizkušnjo na svetu.

Slovenci pišemo zgodovino

Na letošnjem RAAM so nastopili trije slovenski ekstremni kolesarji, Fredi Virag, Uroš Stoklas in Jure Robič. Fredi Virag iz Idrije in kegljaški reprezentant Uroš Stoklas (Virag/Stoklas Team) sta nastopila v tekmovalnem dvojic in zasedla odlično tretje mesto. Za letošnjo progo od vzhodne obale ZDA (Oceanside) do zahodne obale ZDA (Atlantic City) sta porabila 8 dni, 7 ur in 2 minuti. Za zmagovalci (Team IWC Schaffhausen) sta zaostala približno 36 ur, za drugouvrščeno ekipo (Team R.A.C.E.) pa le slabi dve uri in pol.

Povsem svoja zgodba je Jure Robič, ki je letos na tej preizkušnji zmagal že tretjič. S tem se je izenačil z legendarnim domačinom Robom Kischem in Avstrijcem Wolfgangom Faschingom. Leta 2003 je bil drugi, zmagal pa je že v letih 2004 in 2005, lani pa je zaradi bolezni odstopil, kar kaže, kako nepredvidljiva je lahko taka preizkušnja. Letošnje preizkušnje se je udeležil tudi Wolfgang Fasching, ki je napovedoval svojo četrto zmago, kar je Robiča še spodbudilo. Tako Robič kot Wolfgang sta že pred začetkom napovedala, da je to njun zadnji RAAM, vendar je Robič po prihodu v Slovenijo pustil odprto možnost za naskok na četrto zmago, s katero bi postal prvi, ki bi mu uspelo na tej preizkušnji zmagati štirikrat.

Zmorejo samo najodločnejši

Na taki preizkušnji odpove vsa

človeška logika. Tu gre za moč duha in ne toliko za moč mišic. Ko telo ne zmore več, tekmovalca žene naprej le čista volja in vsi, ki so kdaj delali z Juretom, pravijo, da je prav to njegova prednost in da verjetno v tem nima konkurence. Najboljši kolesarijo po 22 ur dnevno, nato sestopijo s kolesa, na hitro zaužijejo recimo porcijo testenin, se odpravijo pod prho in čim prej k spanju. Tako spanje je lahko vse prej kot počitek, saj marsikoga tlačijo mora, dirko preživlja v sanjah ... Med spanjem zdravnik oskrbi rane in poskrbi za regeneracijo. Drugi člani ekipe pregledajo kolo in poskrbijo za logistiko. Po slabih dveh urah spanja (postanek ne sme biti daljši od dveh ur) na primer Jure popije kavo, zmeče vase porcijo testenin ali riža in spet kolesari, kolesari ... Med dolgim kolesarjenjem je treba zelo paziti na zadostno količino zaužitih kalorij (hrane), vitaminov, aminokislin, soli in vsega, kar telo med napornim porabi. Napačna prehrana ali samo malo prepozno zaužitje potrebnih kalorij lahko pripelje do krize, ki lahko traja tudi več ur ali ves dan in tako uniči vso pridelano prednost oziroma poveča zaostanek ali povzroči celo odstop. Jure Robič v celem dnevu zaužije od 12.000 do 14.000 kalorij, da ne bi prišlo do napak pri prehrani, pa skrbi njegova ekipa.

Precej ekstremnih kolesarjev, ki so se preizkusili na RAAM, se je preizkusilo tudi v drugih ekstremnih športnih panogah, a najlepše je »torturo« te preizkušnje pred leti opisal kolesar z besedami: »Ko misliš, da si že videl vse, moraš priti na RAAM!« **D**

V Polhovem Gradcu se je končalo 17. državno prvenstvo v cestnem kolesarstvu. Državni prvak je postal **TADEJ VALJAVEC**, ki je 127,4 kilometra dolgo preizkušnjo končal sekundo pred Tomažem Nostom in Matejem Gnezdom.

FERRARI je na 8. dirki formule 1 dosegel dvojno zmago. Na preizkušnji za VN Francije v Magny Coursu je bil najhitrejši Kimi Räikkönen pred Felipejem Massom. Tretji je bil vodilni v skupnem seštevku Lewis Hamilton (McLaren-Mercedes).

Himne

Esad Babačić

Prehod iz New Yorka v Nemčijo je bil precej neprijeten, saj sem se moral soočiti s časovno razliko, zaradi katere se še po nekaj dneh nisem dobro naspal.

Seveda so bili za to krivi tudi neverjetno prijazni organizatorji iz Edenkobna. Vinorodni okoliš v bližini francoske meje je zares nekaj izjemnega in človek si ne more kaj, da ne bi hodil med vinskimi trtami, brez bojazni, da bi ga kakšen lokalni kmet napadel z vilami ali prestrašil s kakšnim opozorilnim strelom. Med dolgimi sprehodi s pisateljskimi kolegi smo odkrili novo slovensko besedo za stezice med trtami, ki jim po novem pravimo »medbrazdja«, tako da smo tudi po tej strani storili nekaj za bogatenje slovenskega jezika. Še enkrat smo se prepričali, da smo lahko ponosni na našega filozofa Slavojja Žižka, ki ga tudi tu zelo dobro poznajo. Malce se je zataknilo pri športu, ki med nemškimi literati ni preveč priljubljen. Pri tej temi se sem se moral opreti na prijaznost Prešernovega nagrajenca Milana Dekleve, s katerim sva si na spletu ogledala nekaj delčkov tekme med Argentino in ZDA. Še posebej vesela sva bila zmage »gaučov« in trojčka Hernnana Crespa, ki mu nova frizura zelo pristoji. Sploh vlada tu nekakšen konsenz, da se navija za Argentino, tako da je v obtoku nekaj novih majic z grbom argentinske nogometne federacije z dvema zvezdicama na vrhu. Pri večerji se zadeva za šport ni dosti popravila, zato smo prešli na himne. Zame je eden največjih medijskih dogodkov sploh predvajanje italijanske himne na svetovnih prvenstvih v nogometu. Ves tisti špagetarski šmek, ovit v takte na trenutke igrive, pa vendarle slovesne italijanske himne. In potem si zamislim vse tiste Italijane, ki trepetajo pred malimi zasloni, medtem ko gledajo svoje ljubljence s svetlečimi se frizurami, kako se, zazrti nekam v daljavo, koncentrirajo na tekmo. Ko smo iskali, katera himna ponudi toliko estetskih užitkov kot prav italijanska, smo se spomnili angleške, katere skladatelj je pravzaprav Nemec. Tudi angleška himna je takšna, da se navijači »Albiona« ob poslušanju nekaterih njenih delov prav gotovo počutijo, kot da bodo z lahkoto premagali vse, ki se jim bodo postavili po robu. In seveda je z njimi res tako, samo da se potem navadno ustavijo nekeje v četrtfinalu. Ta čas imajo težave tudi z uvrstitvijo na evropsko prvenstvo, na katerem bo precej močna konkurenca. Seveda bi bil brez njih pogled na najboljše evropske reprezentance precej žalosten tako zaradi reprezentance kot tudi zaradi njenih navijačev, ki so morda celo najboljši v Evropi.

Mati na zatožni klopi

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Začelo se je sojenje materi, ki je obtožena, da je s strelom iz neposredne bližine umorila svojo hčer. Po več kot štirih letih od dogodka se je na ljubljanskem okrožnem sodišču začelo sojenje za umor, ki je dodobra razburkal slovensko javnost.

Na zatožno klop je sedla mati, ki ji obtožnica očita, da je s strelom v glavo umorila svojo lastno hčerko. Kaznivo dejanje se je zgodilo 7. februarja 2003 v hiši Jalševčevih na Logu pri Brezovici. V tem navadno mirnem naselju je usodnega dne tedaj 21-letna hčerka Uršula v domači kuhinji pomivala posodo. Približno deset minut do 19. ure je spokojnost večera presekala strel. Uršulo je iz neposredne bližine, razdalja naj bi bila celo manj kot pol metra, nekdo ustrelil v glavo. Krogla je dekletu prebila desno ličnico in izstopila na drugi strani glave. Poškodbe so bile tako hude, da je bilo nesrečno dekle praktično takoj mrtvo. Na zvok strela naj

bi se bila najprej odzvala mati, ki trdi, da sploh ni vedela, da gre za strel, zdelo naj bi se ji bolj, da je razneslo katerega od električnih aparatov v hiši. Tako naj bi bila brez zle slutnje stopila v kuhinjo in našla na tleh ležečo hčerko, kateri je iz rane vrela kri. Mati naj bi bila mislila, da se je hčerka poškodovala kako drugače, da je padla in se udarila, zato je poskušala, kot zatrjuje, kri ustaviti s krpo. Šele kasneje je v oken-

skem steklu videla luknjo, ki jo je povzročila krogla.

Orožja niso našli Prav ta luknja je dala precej dela preiskovalcem. Sprva so menili, da je strel prišel od zunaj, in so iskali kroglo po hiši. Ker je niso našli, so začeli preiskovati, kdo bi se lahko v hiši pritihotapil Uršuli čisto blizu in jo ustrelil. Ljudski glas je tako povedal, da bi lahko bil morilec kdo od domačih. Razmere v sicer mirni družini menda niso bile tako idilične, kot se je kazalo navzven. Domači, še posebej mati Dragica, naj bi bili močno verni, Uršula pa se je zaljubila v fanta iz Primorske in se menda želela preseliti k njemu. Ljudje pravijo, da je mati ostro nasprotovala skupnemu življenju zaljubljenecv pred poroko, zato je posegla po orožju. A prav neokatehumenska skupnost, ki ji pripadata zakonca

Jalševac, poudarja predvsem svetost življenja. Poleg tega Dragica orožja ni vajena, vprašanje pa je tudi, kje naj bi ga bila dobila. Policisti orožja niso nikoli našli, prav tako ne krogle, zato je še vedno uganka, kakšnega tipa in kalibra je bilo morilsko orodje.

Tožilstvo je ne glede na nekaj pomislekov mnenja, da je morilka žrtvina mati, ker naj bi bili na njenem prstu našli sled smodnika. Zato je bila lani vložena obtožnica zaradi umora, sojenje pa se je začelo pred nekaj dnevi. Videti pa je, da sojenja ne bo kmalu konec, saj bodo od srede julija do srede avgusta sodne počitnice in zato večina zaposlenih na dopustu. V času počitnic obravnavajo le prednostne zadeve, se pravi tiste, ko so osumljenci v priporu, Dragica pa se brani s prostosti. Sojenje se bo nadaljevalo v začetku septembra. **D**

Mati je po mnenju tožilstva umorila lastno hčer.

Po cesti in po gozdu

Pobesnelega mladeniča iz Idrije so kar štiri patrulje lovile malo po cesti, malo pa tudi po gozdu.

Da po cestah v naši domovini divjajo včasih pravi norci, čivkajo že vrabci na strehi. A vendar so nekateri teh bedakov prav vredni omembe. Eden takšnih je 24-letnik iz Idrije, ki je pred dnevi divjal po kraških cestah.

Idrijčan, ki je mimogrede vozil golf s kranjskimi registrskimi tablicami, je na relaciji od Kozine proti Primorski začel nevarno prehitovati pred seboj vozeči avtomobil. Voznik tega avtomobila je ročno zgrabil za mobilni telefon in o norcu obvestil policiste. Le-ti so se hitro odzvali in pri odcepju za Socerb poskušali ustaviti besnega voznika. Slednji je seveda ignoriral vse znake za ustavljanje in je zapeljal v »nebranjeno« odcep na stransko cesto, potem pa oddivjal po stari magistrali Koper-Kozina. Policijska patru-

lja se je pognala za njim, klici o podivjanem vozniku pa so na lov spravili še nekaj drugih patrulj, menda so sodelovale štiri.

Besneža nikakor niso mogli ustaviti, zato so mu pri Črnotičih postavili zasedo s stingerjem. Le-ta je uspešno ustavil norca, ki pa je, potem ko je vozilo zatajilo, pobegnil v bližnji gozd. Policisti so se seveda pognali za njim, na pomoč jim je prišel še kolega s službenim psom in končno jim je uspelo voznika ujeti in obvladati. Lov je trajal skoraj dve uri, v njem pa so uporabili tudi termovizijo. Pri Idrijčanu so našli manjšo količino marihuane (morda je bil to vzrok njegovega divjanja). Sodnik mu je za prometne prekrške izrekel za dva tisočaka globe, čaka pa ga še nekaj neprijetnih srečanj na sodišču. B. S.

ZMEDENI BRITANEC Prebivalci Velike Britanije ponosno poudarjajo, da na njihovem Otoku tako imenovani kontinentanci ne znajo obvladovati niti najosnovnejših cestnih pravil. Recimo vožnje po levi strani vozišča, ki naj bi bila edina pravilna. Trmasti kontinentanci na svojih cestah še vedno vztrajajo pri svojem načinu, in kadar se Britanec spravi na celinske ceste ali kontinentalec na britanske, nastane zmeda. Pred dnevi je v Prekmurju Britanec povzročil prometno nesrečo. Resnici na ljubo ga je poleg prometnih razlik nekoliko zmedel tudi alkohol, kajti v napravo ga je nadihal dober promil. V nesreči tujec ni bil ranjen, laže pa sta bila ranjena voznik in sopotnica v nasproti vožečem vozilu.

KOVINA IZGINJA Barvaste kovine gredo še vedno za med in najrazličnejši lopovi jih kradejo, kjer se le da. Iz skladišč, tovarn, odnašajo hišne žlebove, niti kapele in pokopališča jim niso sveti. Zadnje dni so se lotili le skladišč. V Medvodah so tako ponoči vlomili v skladiščne prostore podjetja in nakradli kup medenastih izdelkov, vrednih celih petinšestdeset tisočakov! Precej skromnejši so bili lopovi v Celju, saj so odnesli le za štiri tisočake blaga. Močni fantje so vlomili v zabojnik in iz njega odnesli nekaj polizdelkov, poleg tega pa še okoli štiristo kilogramov neobdelanega aluminija.

Ugrabljenega umorili

V Zagrebu so ugrabili sina slovenskega podjetnika in zanj zahtevali odkupnino, a so mladeniča že prej umorili.

Slovenci do sedaj nismo bili vajeni ugrabitev družinskih članov bogatašev, od katerih potem ugrabitelji zahtevajo polne torbe denarja. Doživeli pa smo nekaj ugrabitev bogatašev, večinoma ljudi, ki jim sumljivi posli niso bili tuji in so poslovni partnerji na tak način poravnali medsebojne dolgove. Pred leti je kriminalna združba, katere večji del zdaj sedi za zapahi, ugrabljala slovenske podjetnike in zanje zahtevala odkupnino. Ugrabili so tri, enemu je uspelo pobegniti, dva pa so zločinci, ker niso dobili denarja, utopili v Savi.

V Zagrebu pa so pred dnevi zločinci, menda pripadniki albanske mafije, ugrabili 21-letnega Jureta Bajdo iz Ljubljane. Mladenčev oče Iztok je namreč eden najpomembnejših ljudi v Petrolu in zlikovci so od njega

zahtevali dvesto tisoč evrov za izpustitev njegovega sina. Oče sprva ni želel plačati. Menil naj bi bil, da je sin, ki je od bogatega očeta večkrat izvil kakšen denar, ugrabitev zrežiral sam. Po nekaj dneh je nato v sodelovanju s policijo le poslal odkupnino in hrvaškimi kriminalisti je uspelo zlikovce prijeti. Žal pa je bilo za ugrabljenega Jureta prepozno. Ugrabitelji so ga medtem že umorili in zakopali v bližini Siska.

Ugrabitelje so pripeljali pred sodnika in ta je zanje odredil pripor. Čaka jih najvišja kazen na Hrvaškem, štirideset let zapora. Mimogrede, prijetim zločincem ugrabitve niso »specialnost«, njihova glavna »poslovna dejavnost« je tihotapljenje mamil, nekatere med njimi zaradi tega išče tudi slovensko pravosodje. B. S.

ELECTROPROM
Že 40 let z vami!

EVJ ELECTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagorju 22
 1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
 trgovina EVJ Center Kisovec
 03-56-71-234
 trgovina EVJ Trbovlje
 05-90-23-203
 storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

<http://etv.elektroprom.si>
 komerciala:
 03-56-57-150
 uredništvo:
 03-56-57-177

107.8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Vabilo na tradicionalni, 13. spominski gorniški tabor dr. Henrika Tume in letni tabor SDS

Slovenska demokratska stranka tudi letos v sodelovanju s Slovenskim gorniškim klubom Skala pripravlja tradicionalni spominski gorniški tabor dr. Henrika Tume in letni tabor SDS.

13. tabor bo od 27. julija do 5. avgusta 2007 v Lepeni. Vsak dan bodo na

njem potekale številne družabne in športne aktivnosti. Udeležijo se jih lahko vsi člani, simpatizerji in prijatelji stranke. Hkrati je to srečanje priložnost za pogovore s predstavniki stranke in vlade o aktualnem političnem dogajanju. Svoje delovanje bodo predstavili tudi Ženski odbor SDS, Slovenska demokratska mladina in Klub seniorjev in seniork, ki so pripravili različne zanimive aktivnosti.

Veseli bomo, če se nam boste pridružili tudi letos.

Dušan Strnad, glavni tajnik SDS

LETNI TABOR SDS – LEPENA 2007 27. julij – 5. avgust 2007

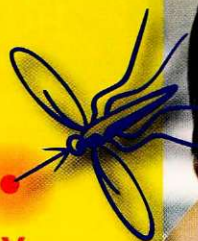
Datum	Dejavnost	Primernost
Pe., 27. 7.	Ureditve tabora in večer ob tabornem ognju Zapojmo skupaj (v večernih urah)	Za vse
So., 28. 7.	Uradno odprtje tabora (v dopoldanskih urah)	Za vse
Ne., 29. 7.	Loška Koritnica Slikovita in veličastna dolina med Mangartom, Jalovcem in Loško steno Po večerji predavanje ob diapozitivih JEMEN, kjer tudi orožje utihne, ko popoldne odrasli žvečijo kat (socialna droga); z besedo in sliko bosta ta svet predstavila dr. Angelca Žerovnik in dr. Marko Žerovnik	Za vse Za vse
Po., 30. 7.	Travnik (2256m) Po brezpotjih Zlatorogovega kraljestva Dan z Ženskim odborom SDS	Za gornike z dobro kondicijo Za vse
To., 31. 7.	Plezanje na balvanih v Trenti ali na plezališču pri Paverju v Trenti V premagovanju vertikale	Za alpiniste, plezalce, tiste, ki bi radi poskusili, in gledalce
Sr., 1. 8.	Tradicionalna tura na Škrlatico (2740 m) iz Vrat – odhod izpred Aljaževega doma ob 5. uri Kraljica med slovenskimi gorami Filmski večer	Za izkušene gornike z dobro kondicijo Za vse
Če., 2. 8.	Svinjak (1653 m) Bovški Matterhorn Srečanje s Klubom seniork in seniorjev SDS	Za gornike z dobro kondicijo Za vse
Pe., 3. 8.	Rafting po Soči Pridite, veselo bo! Večer s SDM	Za vse, ki znajo plavati Za vse
So., 4. 8.	Tura na Triglav (2864 m) iz različnih smeri SDS na vrhu	Za gornike z dobro kondicijo
Ne., 5. 8.	Zaključek tabora, odhod domov	

Vsi odhodi so iz tabora v Lepeni, po poprejšnji napovedi se bo mogoče priključiti tudi od drugod.

Kontaktna oseba za prijave in informacije je GAŠPR PREDALIČ na e-naslovu: gaspr.predalic@sds.si oz. na GSM: 040 464 060.

Z NAMI BO VARNEJE, A NE POZABITE SKRBE TI ZA LASTNO VARNOST!

Vas je pičilo, da bi odpotovali v tujino?

Sklenite zavarovanje z medicinsko
asistenco v tujini Vzajemna**Tujina**,
ter brezskrbno uživajte na
počitnicah.

Vas je pičilo v tujini?

Za ublažitev posledic pikov insektov
skleniteljem zavarovanja podarjamo*
Hansaplast® izdelek, ki pomirja
nadležno srbenje.

* Velja za sklenitve do 31. 8. 2007 v poslovalnicah Vzajemne,
preko www.vzajemna.si in na brezplačni telefonski številki
080 20 60. Količina izdelkov je omejena.

Brezskrbno v tujini

Zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini vam omogoča:

- ✓ osebna, družinska in skupinska zavarovanja,
- ✓ ugodne zavarovalne premije,
- ✓ organizacijo zdravniške pomoči,
- ✓ 24-urno pomoč,
- ✓ mrežo izvajalcev po vsem svetu,
- ✓ dodatna kritja za svoje,
- ✓ pravno pomoč.

Zavarovanje lahko sklenete na vseh
poslovalnicah Vzajemne, pooblaščenih
turističnih agencijah ali preprosto preko
spletne strani www.vzajemna.si in na
ostalih lokacijah.

www.vzajemna.si

VZAJEMNA

Jaz zate, ti zame.

Vzajemna, d.d., Vojkova 2, 1000 Ljubljana

NAJBOLJŠI GLASBENI MIKS ZA VSO SLOVENIJO

Dajte radio
na glas ob 7:07

102.4, 103.7 RADIO CENTER

WWW.RADIOCENTER.SI

Kruto razočaranje

Magični gledalec

Voditelj Studia City Marcel Štefančič je bil kruto razočaran, saj ni dobil potrdila, da bi afera Sova lahko kako bremenila Janeza Janšo.

o Sloveniji zadnje čase straši afera, imenovana Sova. Nekdanji predsednik vlade in nekdanji predsednik nekoč najmočnejše stranke v državi Anton Rop je prostodušno priznal, da je slovenska obveščevalna služba prisluškovala tedanjemu vodji opozicije in predsedniku Slovenske demokratske stranke Janezu Janši ter tedanjemu predsedniku hrvaške vlade Ivu Sanaderju. Politika naj bi se bila, prosto po Ropu, dogovarjala, da bosta po potrebi inscenirala napetosti v Piranskem zalivu za doseg svojih političnih ciljev.

Zadeva je seveda postala škandal prve vrste. Vsi so si namreč enotni v mnenju, da obveščevalne službe neke države prisluškujejo pomembnim politikom druge države, pa naj bo ta še tako prijateljska. A predsedniki oziroma nekdanji predsedniki, ki po službeni dolžnosti dobijo zapise takšnih prisluhov, tega niti po naključju ne priznajo. Očitno je to mogoče le v Sloveniji.

Janša je seveda zanikal, da bi se s Sanaderjem kadar koli pogovarjala o ustvarjanju umetne napetosti v Piranskem zalivu zaradi svojih političnih ciljev. Šel je celo korak dlje. Nekdanjemu predsedniku vlade Antonu Ropu je zagrozil s tožbo na ljubljanskem

sodišču. To sicer razumljivo potezo pa so že izkoristili nekateri Janševi nasprotniki, ki poskušajo zdaj zagnati vik in krik, da poskuša predsednik vlade popolnoma onemogočiti vsakršno opozicijo. Diktatura prihaja! Prosto po Milanu Kučanu: Najprej diskvalifikacija, nato likvidacija. Zadeva je seveda dovolj sočna, da se je je v svoji oddaji Studio city lotil tudi Marcel Štefančič mlajši. Seveda se je stvar lotil iz svojega zornega kota. Zanj namreč ni sporno, da je sploh kdo prisluškoval predsedniku sosednje države in tedanjemu vodji opozicije, zanimalo ga je predvsem, ali bi lahko ta zadeva bremenila Janšo.

Najbolj je Štefančiču v njegovih namenih »zabijal kajlo« prav povabljeni gost dr. Rajko Pirnat, pravni strokovnjak in nekdanji minister za pravosodje. Po Pirnatovem mnenju sploh ni pomembno, kdo je prisluškoval in komu je prisluškoval, doma ali v tujini, pomembno je, kako je prisluškovalec dobil nalog oziroma kdo ga je pooblastil za prisluškovanje. Skratka, Pirnatovi odgovori so kruto razočarali Štefančiča, saj po njih ni bilo nič takšnega, »kar bi bremenilo Janšo«.

Po tem razočaranju si seveda Štefančič ni mogel kaj, da se ne bi še (ha, ha) malo pošalil. Vprašal je namreč, ali bo po vsej tej aferi Sova še lahko vzletela in pristajala na Pučniku, kar je aluzija na novo poimenovanje ljubljanskega letališča. Prav na dr. Jožetu Pučniku je Sova oziroma njena predhodnica Udba delala še vse kaj drugega, kot pristajala po njem. Med drugim ga je za dolga leta poslala za rešetke in mu še pozneje dodobra grenila življenje. Na to malenkost je seveda Štefančič pozabil. S svojo »šalo«, ki je bila zunaj vsakršnega konteksta oddaje, pa je pokazal, da se zvesto drži vnaprej narejenega scenarija, za katerega seveda ni nujno, da ga je napisal sam. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Bik
21.4.-21.5.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Rak
22.6.-21.7.

Lev
22.7.-21.8.

Devica
22.8.-21.9.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Škorpion
23.10.-21.11.

Strelec
22.11.-20.12.

Kozorog
21.12.-19.1.

Vodnar
20.1.-18.2.

Ribi
19.2.-20.3.

Vaše neuničljive zaloge navdušenja in energije bodo v tem tednu nekoliko izčrpane. Vzemite si čas in si je znova naberte. Sveža moč vam bo dala polet konec tedna, ki se vam nikakor ne bo zdel preveč naporen. Poiščite si dobro družbo.

Če boste zagledali nekoga ali nekaj, kar si že dolgo želite, kar pogumno naprej. Zgubiti tako nimate nič. V četrtek in petek bo najboljši čas za nove možnosti. Dogovorite se s prijatelji, da vam bodo popazili na stanovanje, dokler vas ne bo v njem.

Ne kopljite po mestu, ki vas še vedno boli in vas draži. Samo tako boste končno prišli k sebi in postali spet po starem dobre volje. Zaradi osebne stvari se boste neprijetno počutili v četrtek, do petka zvečer pa boste že dobre volje.

Vaša mehka, občutljivejša plat bo ta teden nekoliko na udaru, ker vas bodo poskušali izzvati, da bi začeli po nepotrebnem kričati. Uspelo se vam bo zadržati, četudi boste zaradi tega doma bolj sitni kot ne. Pojdite v naravo.

Zvezde vam bodo poslale zlato priložnost za delo, in ne da bi oklevali, se je boste oprijeli. Družinske zadeve bodo teklo po načrtih, priprave na dopust pa tudi. Veliko vam bo pomenila pohvala človeka, od katerega je niste niti v sanjah pričakovali.

Držite svoj zdrav skepticizem na normalni ravni, in če nimate povedati česa pozitivnega, raje ne odpirajte ust. Imeli boste zanimive ambicije, ki vam bodo odprle nova vrata v življenju, a šele ko boste končali že začete posle.

Še ta teden se trudite izpolniti neko obljubo – vsi navzoči bodo neizmerno hvaležni. Ker niste tip, da bi poslušali hvalospeve, se boste raje umaknili. Konec tedna bo minil v znamenju sentimentalnosti ob gledanju priljubljenih nadaljevanke.

Če imate občutek, da vas ljudje opazujejo, je to morda zato, ker ste videti odlično. Mogoče vam bo oseba, ki je zelo pomembna za vas, prinesla nekaj novic, ki jih pričakujete. Bodite sproščeni in se ne razburjajte za vsako malenkost.

Teden začnite tako kot navadno, z dobro pripravljenim načrtom. Poiščite si miren kotiček za svoje delo in se ukvarjajte s tem, kar ste si zadali. Petek bo nekoliko naporen, ker se bodo nekateri jezili na vas zaradi zaostankov.

Prijatelj ali partner vam bo v veliko pomoč, zato pazite, da mu boste tako hvaležni, kot morate biti. Ker imate za seboj nekaj težkih trenutkov, pazite, da bodo besede, ki jih boste izrekli, korektne. Vprašajte se, kakšen je vaš cilj v partnerskem odnosu.

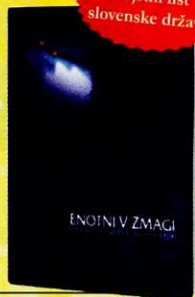
Imeli boste občutek, da ste nekomu na poti in da se vas hoče znebiti. Najprej ugotovite, kdo je to, in se potem lotite akcije. Človeku dopovejte, da mu niste na poti in da vas lahko pusti pri miru. Doma se lotite pospravljanja.

Prepričajte se, ali res delate vse tako, kot je treba. Prav mogoče je, da ima prav nekdo drug in ne vi. Za konec tedna si poiščite zamenjavo za neko delo in se odpravite na lepše. Dobro se boste odpočili in pripravili na napore naslednjega tedna.

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

**Rojstni list
slovenske države**

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)

Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)

Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	GRŠKI FILOZOF IZ STARIGE	STRANSKI ZGORNJI DEL TRUPA	NAPAD NA ZNANO OSEBO	NEOMEJENO TRAJANJE	DEMOKRACIJA
MOŠKI, KI GARA						ROBERT ALTMAN
ORAČ (ZASTARELO)						
MENICA, NA KATERO SE PREJME ZNESEK						
PRIPADNIK JUDOVŠKE LOČINE					IME VEČ REK V ANGLIJI	ZADNJE PREDIVO
NIKOLA TESLA			POJEM KIT. RELIGIJE STRAŽARNICA			
JOKAVEC (REDKO)						
PRIP. ZA POMETANJE						
				ZNAK ZA NEON ROBERT REDFORD		
					MESTO V STAREM EGIPTU	NARDINO OLJE
		VRANJI SAMEC ENQTA ZA MOČ TOKA				
				MIHA AVANZO NEM. PEDAGOG (WILHELM)		
IZDELOVALEC OMAR						
RADKO POLIC			MADŽARSKO MESTO			
UPTON SINCLAIR			OSEBNI ZAIMEK			
						DEMOKRACIJA

TLAKAR, RENATA, IKAROS,
SAMO, PR, CI, PONJAVA,
PASAT, SENAR, AL, ANANA,
TOUR, KNA, SAMARKAND,
OKI, ATANAS, BM, LAN,
DOR, ORAL, AM, EMIL,
KOZARČEK, NITA, ARKADA,
ŽA, AJATOLA, ELKAR,
ANANAS, OKNO

1. nagrada:	ANA DUH Ljubljanska 82, 1230 Domžale
2. nagrada:	JOŽE JEGLIČ Medveščkova 10, 1133 Ljubljana
3. nagrada:	BREDA PERKO Pod vrbami 55, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

3. nagrada: knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 12. 7. 2007
pošlite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **2.7.1961** je svet presenetila novica, da je naredil samomor pisatelj Ernest Hemingway. Rekel je: »Mladost imamo, da delamo neumnosti, starost pa, da jih obžalujemo.«

➤ **2.7.1991** sta prišla v Ljubljano novoizvoljeni predsednik predsedstva SFRJ Stipe Mesić in član predsedstva Vasil Tupurkovski. Slovensko vodstvo sta poskušala prepričati, naj ne vztraja pri plebiscitnih odločitvah za vsako ceno.

➤ **2.7.1991** so na skupni seji vseh treh zborov slovenske skupščine sprejeli Deklaracijo o suverenosti Republike Slovenije.

➤ **3.7.1928** so se v trgovinah v ZDA pojavili prvi televizorji.

➤ **3.7.1991** je bilo s posredovanjem ES doseženo premirje v vojni za Slovenijo. Iz Beograda je proti Sloveniji odpeljala oklepna gardna enota, a se je med potjo ustavila. Na sestanku visokih uradnikov OVSE so predlagali ustanovitev mednarodne konference o Jugoslaviji.

➤ **4.7.1783** se je rodil južnoameriški narodni junak Simon Bolivar.

➤ **4.7.1848** je začel v Ljubljani izhajati prvi slovenski politični list Slovenija.

➤ **5.7.1811** je kongres zastopnikov 7 venezuelskih provinc v Caracasu razglasil neodvisnost Venezuele. Kongres se je sešel na predlog Simona Bolivarja in Francisca de Mirande.

➤ **5.7.1843** so začele v Ljubljani izhajati Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice.

➤ **5.7.1943** je prišlo pri Kursku v SZ do največje tankovske bitke vseh časov.

➤ **5.7.1991** je slovenska vlada imenovala posebno komisijo za ugotovitev vojne škode. Gmotna škoda, ki je prizadela slovensko gospodarstvo, je po prvih ocenah komisije znašala 2,714 milijarde dolarjev.

➤ **5.7.1992** je umrl Astor Piazzolla, argentinski skladatelj, ki je ustvaril novi tango.

➤ **6.7.1845** se je v Zavrhu pod Šmarno goro rodil Jakob Aljaž.

➤ **6.7.1854** je spor ob vprašanju suženjstva v ZDA pripeljal do ustanovitve nove stranke. Nasprotniki suženjstva so si nadeli ime republikanci.

➤ **6.7.1973** so ameriški potapljači 16 morskih milj od andaluzijske obale našli ostanke Atlantide.

➤ **7.7.1887** se je rodil eden največjih slikarjev Marc Chagall.

➤ **7.7.1991** je bila sprejeta Brionska deklaracija, s katero je bil sprejet trimesečni moratorij na kakršne koli poteze v zvezi z osamosvajanjem Slovenije.

➤ **8.7.1809** se je rodil hrvaški književnik in pobudnik ilirizma Ljudevit Gaj. Njegovo pisavo gajico so po končani abecedni vojni začeli sprejemati tudi Slovenci.

POGLED NAZAJ (OD 2. 7. DO 9. 7.)

Louis Armstrong

Ameriški džezovski trobentač in pevec Louis Daniel Armstrong, imenovan Satchmo, se je rodil **4. julija 1900** v New Orleansu. V zgodovini džeza je ena najslavnejših osebnosti. Glasbeno kariero je začel v obdobju t. i. New Orleans jazz, nadaljeval s swingom in nazadnje združil značilnosti obeh smeri v dixieland jazz.

Že kot otrok je poslušal pihalne orkestre in spoznal začetnike džeza. Kasneje je igral trobento na ladjah na Misisipiju. Leta 1922 pa ga je K. Oliver angažiral za drugega trobentača v svojem čikaškem orkestru Oliver's Creole Jazz Band. Kmalu je presegel raven orkestrskega igranja in ustanovil lastni skupini Hot Five in Hot Seven, v katerih je kot solist lahko razvil vso nadarjenost. Že takrat je pokazal odlike svojega sloga: značilen ton trobente, izjemno melodično bogastvo in ritmično zasnovano improviziranje, ki se je kasneje razvilo v swing. Velja za enega najboljših trobentačev v zgodovini džeza in poleg C. Parkerja in D. Ellingtona za najvidnejšega predstavnika klasičnega obdobja te glasbene zvrsti.

Srbsko vprašanje

V Srbiji je bil na začetku vojne politični položaj precej nejasen. Tudi vodstvo osvobodilnega gibanja, ki je moralo Srbijo zapustiti konec leta 1941, je poskušalo tam znova okrepiti svoj položaj. V takih okoliščinah je Tito v dveh pismih **5. julija 1944** seznanil Stalina in sovjetskega zunanjega ministra Molotova s svojim predlogom rešitve, zlasti rešitve srbskega vprašanja, »ki je za zelo pomembno, ker je od tega odvisen končni uspeh pri oblikovanju demokratične federativne Jugoslavije«. Seveda je šlo za orožje.

Pojasnil je, da poskušajo Britanci na različne načine okrepiti položaj monarhistov v Srbiji, zato bi partizansko gibanje potrebovalo

več orožja, zlasti težkega in mehaniziranega, ter večjo pomoč pri mednarodnem uveljavljanju gibanja. V pismu je opozoril tudi na morebitno zavezniško izkrcanje v Jugoslaviji in poudaril, da ob morebitnem izkrcanju ne namerava priznati nikakršne civilne ali vojaške uprave, ki bi jo vzpostavili zavezniki. Najboljša rešitev teh vprašanj bi po Titovem mnenju bila, »če bi Rdeča armada prodirala prek Karpatov in Romunije v smeri proti jugu«.

JLA v vojašnice

Enote JLA so se začele **4. julija 1991** umikati v vojašnice. Vojašnicam so začeli vračati infrastrukturo, v slovenskih rokah pa se je znašlo še nekaj preostalih mejnih prehodov.

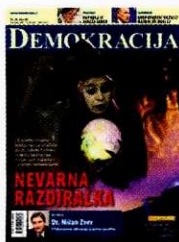
Zvezno predsedstvo je sprejelo sklep, da mora Slovenija do 7. julija 1991 do dvanajstih vzpostaviti zvezni mejni režim in poskrbeti za razorožitev. Klub takšnemu ultimatu so enote JLA nadaljevale umik s položajev.

Nasprotno je Slovenija zahtevala vrnitev orožja TO in oceno vojne škode (njena prva ocena je bila 1,7 milijarde dolarjev) ter zagotovila, da ravna z vojnimi ujetniki v skladu s konvencijami. Zahtevi po starem mejnem režimu in carinski meji je obšla s poudarkom, da je to v pristojnosti skupščine. Tudi vnovična pogajanja s članoma predsedstva SFRJ Vasilom Tupurkovskim in Bogičem Bogičevićem 6. julija niso obrodila sadov, saj sta obe strani že čakali na dogovorjena pogajanja pod pokroviteljstvom Evropske skupnosti. Slovenski vrh je kot najbolj nesprejemljivo označil predvideno dovoljenje JLA, da bi spet zasedla mejno črto.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 24/16

„Prijateljica“ Spomenka (1)

Gospa Vera Ban je v svojem pismu, ki ga je objavila najprej v Dnevniku, Demokracija pa ga je ponatisnila pod naslovom »Prijateljica« Spomenka, zapisala, da je od »vsega začetka, odkar se je dr. Pučnik vrnil v Slovenijo, delala z njim od jutra do večera«. Za mojega soproga in spodaj podpisano je začetek sodelovanja z dr. Jožetom Pučnikom čas kmalu po pobudi za Novo revijo, se pravi v letu 1980. Naše prijateljstvo je bilo iskreno in toplo – ne glede na najino kasnejše nestrinjanje v nekaterih političnih stvareh. Ampak ne gre za to. Pravzaprav na pismo gospe Vere Ban ne bi odgovarjala, če ne bi v zadnjem stavku zapisala, da »ostaja za nas Pučnik svetel lik politika in človeka z veliko začetnico«. Izjava je paradigmatična; gospa Vera Ban je razkrila samo bistvo, za kaj pri sedanjem čaščenju Pučnika pravzaprav gre: dr. Jože Pučnik naj ne bi bil človek, temveč Človek. Ra-

zumevanje neke konkretne osebe kot Človeka pomeni mitiziranje sicer res izjemnega politika in človeka, ki je imel veliko vlogo pri osamosvajanju naše dežele, pa vendarle »le« človeka in ne nadčloveka, Človeka! Takšno delanje mita iz konkretnega, končnega, zmotljivega človeškega bitja je vedno slabo znamenje, slab obet za družbo; ideologijo takih »Človekov« vedno plača ljudstvo, posamezni ljudje!

Da gre dejansko za ideologiziranje in mitiziranje dr. Jožeta Pučnika, pa je razkril predsednik vlade RS sam, ko je v svojem govoru v Podčetrtku govoril o tem, kako nekateri še vedno govorijo, da je bilo v prejšnji državi bolje, in iz tega potegnil zaključek, da »naša osamosvojitev še ni končana«, in da jo bo zato treba končati »tudi v kulturnem smislu«. Kar lahko pomeni le to, da bomo morali vsi govoriti in najbrž tudi misliti, da je v današnji družbi bolje kot v prejšnji – seveda tudi tisti, ki pa danes dejansko živijo slabše kot v prejšnji državi. Ja, žal so tudi taki! Ampak tega ne bodo smeli govoriti!

Če osamosvojitev še ni končana, jo bo treba dokončati! Dokončevati pravzaprav, kajti vedno se bo našel kdo, ki ne bo mislil prav ... Logika Janševega mišljenja je logika ideologije »revolucije, ki teče«: nikoli se ne konča, principialno se niti ne sme končati, saj bi njeno končanje pomenilo hkrati ukinitve apriorne legitimnosti, pravice revolucionarjev/osamosvojiteljev do vseobsegajoče oblasti.

Logika ideologije osamosvajanja kot procesa »osamosvajanja« v kulturnem smislu je enaka boljševiski in je za današnji čas preživeta stvar, a zato nič manj nevarna. Če se bo uresničeva-

la, nas lahko potegne v vrtnice iskanja notranjega sovražnika – to pa bodo vsi tisti, ki mislijo, da je bilo v nekdanji državi bolje, ali ki morda mislijo/mislamo še kaj hujšega, na primer to, da ta vlada zopet uvaja na Slovensko delitev duhov in kulturni boj, da nas potiska nazaj v čas (desnega in kasneje levega) fundamentalizma, ki se nista zadovoljevala le s kritiko misli drugače mislečih, ampak z njihovim moralnim in političnim (nekoč pa tudi fizičnim) izključevanjem. Kaj nismo danes že priče temu?

Predsednik vlade je k svojemu atakiranju na drugače misleče še dodal, da je vlada tudi zaradi spornega mišljenja nekaterih ... brniško letališče poimenovala po Jožetu Pučniku! Torej tega poimenovanja ni naredila le iz pietete do njega, temveč ga je uporabila kot simbol, kot emblema svojega lastnega projekta permanentnega »osamosvajanja«, ki mu bomo podvrženi »navadni« državljani in državljanke ter drugi prebivalci Slovenije. Takšno »osamosvajanje« pa je lahko usmerjeno le navznoter, saj zunanega nasprotnika ni! Večjega izrabljanja Pučnika v politične namene, kot je to, si skoraj ni mogoče zamisliti: S Pučnikom na zastavi v novo osamosvajanje, ki bo v kulturnem smislu končano, ko bomo vsi mislili, da živimo v najboljšem od najboljših svetov. Celó če bi to bilo res, je zahtevati od državljanov, da tako mislijo, ne le »kulturni«, temveč čisto navadni totalitarizem. Vsaj v prizadevanju po vsesplošnem obvladovanju mišljenja ljudi. V »kulturnem smislu«.

Gospa Vera Ban postavlja vprašanje, »kdo sme jemati pravico tistim, ki so Pučnika resnično cenili in spoštovali, da se ne bi na tak ali drugačen način poklonili njegovemu spominu«. Seveda

nihče! Toda v primeru poimenovanja brniškega letališča po njem ne gre za poklon njegovemu spominu oziroma za to, da bi mu kdo izrekal spoštovanje in priznanje, ampak za politično manipulacijo. Da gre res za to, naj ilustriram še z dejstvom, da pa se je njegove sedemdesetletnice – ko bi mu lahko kdo od današnjih brambovcev njegovega imena izrekel spoštovanje še v času njegovega življenja – spomnil Tine Hribar in svojemu, najinemu prijatelju napisal priložnostni, počastitveni zapis (glej Ampak, 2002, št. 4). Kolikor vem, se nihče drug na njegov jubilej ni javno spomnil, niti spoštovana gospa Vera Ban, ki je sicer zapisala nekaj o »tako imenovanem« prijateljstvu »po potrebi, ko potrebuješ nujno pomoč od nekoga, potem pa ga zavrneš«, ne. Jože je bil Tinetovega zapisa zelo vesel in ga je takoj, ko ga je prebral, poklical po telefonu ter se mu zahvalil zanj. In naročil pozdrave tudi zame, čeprav sva se v nekaterih političnih stališčih in ocenah razhajala. Očitno ni pozabil naših pogovorov med bivanjem pri nas vsakič, ko je prišel v Ljubljano, od začetka osemdesetih let in vse do vrnitve v domovino. Predvsem pa ni »pozabil« razločevati prijateljstva od različnih ocenjevanj konkretne politike, zvestobe od manipulacij.

Spomenka Hribar, Tomišelj

št. 26/24

Kebrovo obdobje najslabše (1)

V članku »Kebrovo obdobje najslabše« ste zapisali, da je zanimivo ►

► tudi, »da je Mestna občina Ljubljana pri pregledu za pridobitev uporabnega dovoljenja za objekte Do in D1 ugotovila tehnično brezhibnost«.

Zapisana trditev je v celoti netočna, zavajajoča in celo skrb zbujajoča. Žal ne v zakonu o lokalni samoupravi ne v statutu mestne občine Ljubljana nikjer ni navedeno, da bi mestna občina Ljubljana izvajala kakršne koli postopke v zvezi s pridobitvijo uporabnega dovoljenja. Omenjeno sodi v pristojnost Upravne enote Ljubljana, ki je (še vedno) izpostava Ministrstva za notranje zadeve Vlade Republike Slovenije.

Gregor Kos,
Služba za odnose z javnostmi
Mestna občina Ljubljana

Prijateljstvo?

Spoštovana gospa Spomenka Hribar, trdite, da je bil dr. Jože Pučnik Vaš prijatelj. Tej trditvi oporekam. Ste se morda kdaj vprašali, kaj je Jože mislil o Vas?

Proti koncu februarja leta 1999 sem imel priložnost obiskovati predavanja takratnih vidnejših članov SDS na Poljanski cesti v Ljubljani. Med predavatelji je bil tudi dr. Jože Pučnik. Tema njegovega predavanja je bila SDS in Demos v prelomnih časih slovenske zgodovine. Na moje vprašanje, ali ga. Hribarjeva pripada pomladni opciji, je dr. Pučnik odgovoril, da Vam izreka priznanje za gibanje ob Lipi sprave, na koncu pa je dejal: »Spomenka Hribar ni bila nikoli na pomladni strani.« Te

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

njegove besede potrjujejo Vaše današnje izjave.

Še to! Veliko peska v oči je vrženega slovenskim državljanom glede dogajanja v Sovi. Razmislite, dragi državljani, kako je Titov sistem nadziral naše državljane! Razne tajne službe so ostale po osamosvojitvi nedotaknjene. Na omenjenem predavanju je dr. Miha Brejc, ki je bil vodja VIS, dejal: »Vsako jutro sem na mizo dobil poročilo o dogodkih prejšnjega dne.« Navzoči so se zanimali, kdo še dobiva ta poročila, češ naj bi jih dobival tudi g. Milan Kučan. Dr. Brejc je na kratko odgovoril: »Od danes nič več!«

Dragi državljani, ne nasedajte propagandi, ki jo sejejo večni funkcionarji in njim naklonjeni novinarji. Moramo pa vedeti, da kdor slabo seje, bo tudi slabo žel.

Ta vladna garnitura mora vleči poteze, ki pri večini ljudi sicer niso priljubljene, so pa potrebne za našo prihodnost.

Ivan Horvat, Kranj

Drnovšek, odstopite!

Prebivalci Slovenije pričakujemo, da odstopite kot predsednik države Slovenije. Vaše nespoštovanje dneva državnosti Slovenije je tlačenje vrednot in nespoštovanje slovenskega naroda. Na tako pomembni funkciji, kot je predsednik države, ne zastopate vseh Slovencev, niti večine ne, ki se je zavzemala za samostojnost, saj voljo Slovencev bojkotirate in slovenski narod sramotite s svojim obnašanjem.

Enako ste se obnašali pri izvolitvi guvernerja Banke Slovenije; ta izvolitev ni v Vaši pristojnosti, temveč v pristojnosti parlamenta.

Za svetovalca imate nesposobnega in neresnega Iva Vajgla, saj v zadnjem poldrugem letu ni bil sposoben niti odgovoriti na štiri pisma podpisanemu državljanu, ki se je zavzemal za samostojnost in je dobil pred dvema letoma vso dokumentacijo. Kot ambasador na Švedskem se ni znal obnašati; za pomoč, ki je je bil deležen, ni rekel hvala gostiteljem in meni kot vodji društva na Švedskem. Boli me, ko delite nagrade nekaterim, ki so osamosvojitvi nasprotovali.

V vašem kabinetu je veliko narobe, potrebne so nove volitve predsednika države.

Enako ste lani preprečili prikaz in parado Slovenske vojske v Ljubljani. Petnajsta obletnica osamosvojitve Slovenije Vam očitno ni v ponos. Ker omalovažujete in bojkotirate slovensko državo (se nas sramujete?), nam ni v čast in ponos, da Vas imamo za predsednika.

Lepo od Vas, da se brigade za Darfur in družino Strojano, žal se za 200.000 revnih Slovencev, mater ter otrok, ki živijo v bedi, ne angažirate. Najprej bi se morali pobrigati za svoj narod in svoje otroke ter počistiti pred svojim pragom, šele potem bi se brigali za Darfur ... Strojanim ste protizakonito privlekli zabojnik za stanovanje, medtem ko ste navzoče Slovence, svoje volivce, okregali, češ da niso ljudje, ko so protestirali, da Slovencem zaradi izvršb podirajo hiše. Pred zakonom morajo biti vsi enaki, za Vas so očitno Slovenci manj vredni.

Kot predsednik bi morali biti vedno prvi na bojni liniji za Slovenijo in združevati Slovence, ne pa da trosite med nami razdor s svojimi političnimi igricami in

bojkoti. Izvoljeni ste bili, da boste predsednik vseh Slovencev ne glede politično in drugo pripadnost, a žal ne delujete tako, zato smo razočarani.

Emil Starc, Braslovče

Strah se plazi po deželi tej ...

Vsak dan posebej, ko odprem časopis, vključim televizor ali prižgem radio, slišim, da se po moji deželi plazi strah, da se bojim, da si ne upam govoriti, da sem preplašen in ustrašovan, da je bilo pred dvajsetimi leti mnogo bolje kot danes. Kje, za vraga, pa živim, da tega ne vidim? Priznam, resda v malo bolj zakotnem predelu Primorske, kjer po mnenju pravovernih primorskih rojakov iz pravih primorskih nižin in morskkih širjav mi, gorjanci, ki živimo po teh svojih rovtih in grapah, ne vemo ravno najbolje, za kaj gre, pa vendar bi me moralo v tej dobi informacijske tehnologije vsaj nekaj od naštetega vsakodnevno doleteti. Kaj pa vidim in slišim od naštetega? Vsekakor to, da vsakdo lahko svobodno piše o tem, da ne sme pisati; vsakdo svobodno govori o tem, da ne sme govoriti. Pesniška duša, kot je Tone Pavček, bi to verjetno poimenoval oksimoron, a kaj ko je za to definicijo potreben nesmisel, in to bistroumni, v teh jadikovanjih pa imamo samo nesmisel. Živim v deželi, kjer je oblast baje tako zlizana s Cerkvijo, zlasti rimskokatoliško, da to že ogroža nadaljnji obstoj laične države. Pa ti v tej isti deželi na TV, ki je menda pod totalno kontrolo trenutne vlade, mirno cenzurirajo in izrežejo posnetek nogometaša, ki se ob veselju nad doseže-

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

nim golom pokriža. Slovenskega športnika pa že ne bomo gledali, kako se na javni (sem rekel javni? Ali ni vladna?) TV pokriža. Za to imamo poljske smučarske skakalce in črnske atlete, ti naj se križajo, Slovenci pa se ne bodo, saj se dandanes vendar bojimo in nas je strah. Živim v deželi, kjer se od zadnjih volitev leta 2004 naprej vsakdo, ki se prvi zbudi, lahko spomni, da bo protestiral proti vladi ali parlamentu. Če ne bo študentska dohodnina taka, kot želimo, gremo pred parlament! Protestiramo z zaporami železniških prehodov, cest ali cestnih križišč in obtožujemo vladno za vse smrtne žrtve ali prometni kaos na teh objektih. To delamo zato, ker se bojimo, smo ustrašeni in preplašeni, pod prejšnjimi vladami pa to nismo bili, zato tudi žrtev v prometu in kaosa ni bilo, saj takrat nismo zapirali prometnic. Živim v deželi, kjer policija vedno reagira narobe – če ne naredi nič, je narobe, če nekaj naredi, je to spet narobe. Ustavljamo policijska vozila in kontroliramo njihovo notranjost. Smo si to v obdobju prejšnjih vlad kdaj privoščili? Ne, to počnemo sedaj, ker se bojimo in nas je strah te vlade in te oblasti. Ob vseh protivladnih sindikatih ustanovljamo še nove, ker se bojimo in nas je strah – prej nas ni bilo strah, zato jih nismo ustanovljali. Živim v deželi, kjer kulturniki javno protestirajo proti z ničimer dokazanemu kratenju novinarske svobode in dela – kako se v podobnem primeru počuti navaden državljani, ko mu leta 2003 novinarji iz istega ceha ne objavijo že posnete izjave z izgovorom, da je to »preveč delikatna tema in, veste, ni nujno, da vse, kar posnamemo, tudi objavimo«. Dejstvo, da je bila tematika pred snemanjem zelo aktualna in vroča, po nekaj dneh pa to ni bila več, je verjetno posledica takratne sproščenosti, nestrahu in nepreplašenosti. Vsekakor ta državljani ni imel priložnosti, da bi ga na podlagi konkretnega primera vzel v bran kak kulturniški gromovnik, verjetno zato ne, ker se takrat nismo bali in nas ni bilo strah, danes pa se. Živim v deželi, kjer na množičnem zborovanju akademsko iz-

obražena gospa označi sedanjo vladno za malo manj noro, kot bi bila, če v njej ne bi bilo stranke, katere predsednik sedi v prvi vrsti in mirno požre primitivno blatenje vlade, katere minister je tudi sam. Seveda se to dogaja sedaj, ko smo vsi preplašeni in ustrašeni, prejšnje vlade takih oznak niso bile deležne, saj se nismo bali in nismo bili ustrašeni. Živim v deželi, kjer štiri leta po smrti dr. Pučnika vlada imenuje po njem glavno letališče v deželi. To sproži obilico neokusnih in primitivnih komentarjev. Dve leti pod prejšnjo vladno nihče od sedanjih kritikov ni predlagal, kaj naj poimenujemo po njem – verjetno zato ne, ker smo bili sproščeni, ni nas bilo strah in nismo bili preplašeni. Tudi kritik svojega predloga se seveda nismo bali. Danes isti ljudje kritizirajo in sramotijo imenovanega in vladno, ker je nekaj storila v tej smeri – verjetno zato, ker se bojijo, so preplašeni in ustrašeni. Ista čustva preplavljajo tudi prej omenjeno gospo, ki s samozavestjo avtoriteto pojasnjuje, da pokojnemu to ne bi bilo všeč – ob vseh prej pridobljenih soglasjih pokojnikovih sorodnikov. Živim v deželi, kjer se takoj po spremembi oblasti in nastopu sedanje vlade nenadoma »zbudijo« športniki in protestirajo proti vladnemu odnosu do športa in športnikov. Pri tem sodelujejo tudi športniki s tujim državljanstvom in protestirajo proti slovenski vladi. So protestirali zato, ker se niso bali te vlade, ali zato, ker so se morda bali svojih delodajalcev, ki so se prav tako kazali tam okrog? Kako bi se počutil Slovenec, ki bi protestiral pred vladnim poslopjem v Kijevu, Moskvi ali Tbilisiju proti politiki tamkajšnjih vlad? Tako kot tista dva protestnika v moji deželi, ko sta pred ruskim veleposlaništvom v Ljubljani protestirala proti ruski politiki tako, da sta kritizirala razmere v Sloveniji. Verjetno zato, ker se bojita, sta preplašena in ustrašena? Živim pa tudi v deželi, kjer mi podobnih pisem bralcev že večkrat niso objavili, zato končujem tokratno pisanje, da vsaj prekoračitev dovoljenega števila vrstic ne bo tokratni izgovor za neobjavo.

Bojan Božič, Idrija

Naš »OČA« se pa kujajo!

Marija Vodišek

Menda zaradi slabega stanja duha v Sloveniji. Včasih so rekli, da je izgovor dober, četudi ga pes na repu prinese. Dan slovenske državnosti, dan, ki smo ga po dolgi stoletjih vztrajnosti in poguma osamosvojiteljev pribojevali slovenskemu narodu. Predsednik države, ki že kar predolgo zganja muhavosti, se je v zadnjem letu svojega petletnega mandata suvereno odločil, da ne bo navzoč na proslavi v čast največjemu prazniku Slovenije. Seveda to ni Gazimestan, kjer je v funkciji predsednika predsedstva Jugoslavije vneto ploskal hujšaku in zločincu Slobodanu Miloševiću. Čeprav je bil takrat po funkciji najvišji, govornik ni bil on, temveč Milošević. Za dan državnosti so najprej ponudili predsedniku Janezu Drnovšku, da govori na proslavi, pa je že po nekaj dneh iz njegovega kabineta prišel odklonilen odgovor. Potem so ponudbo poslali predsedniku vlade Janezu Janši in slednji jo je sprejel. Čez nekaj dni se je muhasti državni predsednik premislil. Enkrat bi, drugič ne bi! Ima Slovence za bedake? V istem času je prišel na dan še en dokaz nezakonitega delovanja Sove, v katero je imel Drnovšek brez vsakega dvoma kot dolgoletni premier vpogled. Potem ko se je »zgodil« Rop s svojo javno izjavo, da sta se Ivo Sanader in Janez Janša pred volitvami 2004 dogovarjala za »kva že, une« incidente v Piranskem zalivu, je Janez Drnovšek rekel, da ničesar ne ve; da so, ko je bil on premier, izrecno naročili Sovi, da ne sme vohuniti za direktorji in strankarskimi prvaki. Zakaj se je že vnaprej opravičeval? Niti ene kritične besede pa ni izrekel na račun skrajno neumnega napletanja Antona Ropa, ki lahko škoduje mednarodnemu ugledu Slovenije. Sedaj je vsem znano, da je Sova vsa leta po osamosvojitvi delovala kot v času totalitarnega režima njena predhodnica Udba/SDV. Šele vladna delovna skupina je temu naredila konec. Parlamentarna nadzorna komisija v sestavi D. Kumer, R. Moge in sedaj Pavle Gantar pa je in bo še poskušala vse skupaj speljati na drugi tir. To je sedaj v Sloveniji in tudi tujini vsakemu malo objektivnemu človeku jasno. Zato je treba intrigo Rop do konca obdelati in pojasniti. Zakaj bi se morala Ivo Sanader in Janez Janša braniti, obtožbo mora DOKAZATI A. Rop. Boljševizem je ljudi obtoževal, kar je zadostovalo, da so nekoga obsodili ali likvidirali. Izjava Antona Ropa, da pred volitvami 2004 tega ni objavil, ker ni hotel škodovati Sloveniji, je bosa, zato ji noben pameten človek ne verjame. Če bi bilo dogovarjanje resnično, bi ta objava škodovala samo Janezu Janši in njegovi stranki, LDS pa bi bila spet na konju. Zato si bo moral A. Rop izmisliti kaj drugega, seveda s pomočjo svoje nove stranke SD. Včeraj mi je neki znanec rekel: »Ko smo v študentskih časih včasih igrali košarko, je bil Rop tako 'butast', da je žogo metal v svoj koš.« No, tudi tokrat jo je. Se bo še krohotal, kot se je, ko je umiral papež Janez Pavel II.? Po prvih poskusih zaslišanja vpletenih A. Ropa in I. Podbregarja je očitno, da Podbregar pozna resnico, in ker je odvezan molčečnosti, bi moral spregovoriti. Mu bodo nalagodajci dovolili?

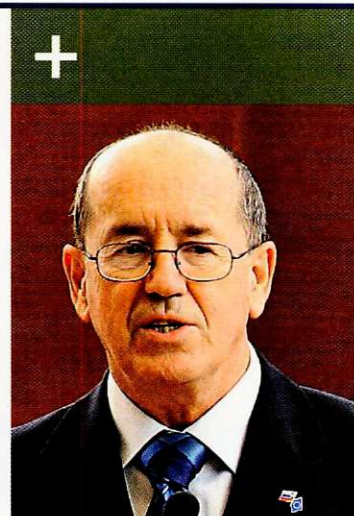
Politični semafor

Amnezija Igor Lukšič se je v intervjuju za enega od lokalnih časnikov nedavno pohvalil, da je njegova SD edina stranka, ki nikoli ni bila vpletena v afere. Lukšič očitno pozablja, saj lahko v hipu naštejemo vsaj pet afer, v katere so bili vpleteni člani SD. Spomnimo se afere Tam, sporne prodaje banke SIB, neracionalnih nakupov vojaške opreme v času Antona Grizolda, volilne afere Brede Pečan v Izoli ... Če Lukšič pozablja, javnost zagotovo ne.

Odhaja za veleposlanika Predsednik države Janez Drnovšek je pretekli teden nekdanjemu mariborskemu županu Borisu Soviču prižgal zeleno luč za njegov odhod na mesto slovenskega veleposlanika v Izraelu. Soviču je takšno imenovanje prišlo zelo prav, saj je bil po volitvah brez službe. Zanimivo pa je, da tokrat nikogar na levi ni zmotilo, da Sovič ni poklicni diplomat, kar se je zdela velika težava pri nekaterih prejšnjih imenovanjih. Kako že gre: Vrana vrani ...

Nalil čistega vina Potem ko Janez Drnovšek v javnosti še vedno straši z namigovanji, da je stanje v državi slabše kot konec osemdesetih let, mu je čistega vina nalil predsednik DZ France Cukjati na proslavi ob dnevu državnosti na Polževem. Vprašal se je: »Je tiste, ki govorijo, da se plazi strah po zemlji slovenski, mar strah, da imamo manjšo brezposelnost, višjo gospodarske rast, večji izvoz, da uživamo mednarodni ugled?« Odgovora še ni dobil.

Zdržal leto in pol

Potem ko se je v novinarskih vrstah že nekaj časa govorilo, naj bi z mesta odgovornega urednika Dela odstopil Peter Jančič, se je pretekli teden to tudi zgodilo. Jančič je predsedniku uprave Dela Danilu Slivniku svoj odstop sporočil v torek, Slivnik pa je na njegovo mesto predlagal svojega dolgoletnega sodelavca v tedniku Mag Janeza Markeša. Jančič, ki v novinarskih krogih velja za profesionalnega in objektivnega novinarja, izjav o tem, kaj je povzročilo njegov odstop, ne želi dajati, govori pa se, da z delom odgovornega urednika Dela, ki ga je prevzel v začetku lanskega leta, ni bil preveč zadovoljen. Motili naj bi ga bili zlasti nenehni pritiski in podtikanja, ki naj bi jih bil deležen s strani posameznikov znotraj Dela in novinarskih kolegov zunaj njega. V tej luči naj bi bil odstop zanj olajšanje. Kaj bo delal v prihodnje, še ni znano, slišati pa je, naj bi se vrnil v ljubljansko redakcijo Večera, od koder je tudi prišel.

Sicer pa je treba Jančičev odstop obravnavati predvsem v kontekstu kadrovskih menjav, ki so jih po nedavni zamenjavi nadzornega sveta v Delu napovedovali novi nadzorniki z Andrijano Starina Kosem na čelu. Mnoge ob tem najbolj zanima, v katero smer se bo z novim urednikom in nadzorniki obrnilo Delo. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- ☐ Janez Janša: **Okopi**
- ☐ Janez Janša: **Premiki**
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja**
- ☐ **NOVO** Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni**
- ☐ **NOVO** Silvin Eiletz: **Skrivnost komiterne**
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- ☐ Vasja Klavara: **Predel 1809**
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo**
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- ☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepisi iz zapora**
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo**
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- ☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba**

9,18 EUR / 2.200,00 SIT
25,87 EUR / 6.200,00 SIT
9,18 EUR / 2.200,00 SIT
27,95 EUR / 6.700,00 SIT
9,18 EUR / 2.200,00 SIT
9,18 EUR / 2.200,00 SIT
20,82 EUR / 4.990,00 SIT
35,46 EUR / 8.500,00 SIT
20,44 EUR / 4.900,00 SIT
32,00 EUR / 7.668,48 SIT
23,96 EUR / 5.741,77 SIT
22,95 EUR / 5.500,00 SIT
16,29 EUR / 3.906,00 SIT
28,07 EUR / 6.727,00 SIT
22,95 EUR / 5.500,00 SIT
27,16 EUR / 6.510,00 SIT
4,13 EUR / 990,00 SIT
45,27 EUR / 10.850,00 SIT
20,82 EUR / 4.991,00 SIT
27,16 EUR / 6.510,00 SIT
22,11 EUR / 5.300,00 SIT
4,52 EUR / 1.085,00 SIT
4,52 EUR / 1.085,00 SIT
18,56 EUR / 4.449,00 SIT
27,94 EUR / 6.696,00 SIT
17,65 EUR / 4.232,00 SIT
16,02 EUR / 3.840,00 SIT
26,95 EUR / 6.460,00 SIT
18,36 EUR / 4.400,00 SIT
12,51 EUR / 3.000,00 SIT
10,43 EUR / 2.500,00 SIT
8,34 EUR / 2.000,00 SIT

Izpolnjeno naročilnico pošljite
na naslov:**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.**Poštnino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5 % DDV.Obvestilo potrošnikom:
Cene so preračunane po tečaju zamenjave:
1 EUR = 239,64 SIT.**Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Vzemite si čas za brezplačen klepet.

Vsak dan od 19.00 do 7.00 ter vse vikende in praznike v družbi več kot 1.400.000 uporabnikov Mobitelovega omrežja.

Vkllop storitve »Večerni in vikend pogovori« naročnik potrdi s podpisom obrazca Naročilo dodatnih storitev, uporabniki storitve Monitor pa lahko izpolnijo e-obrazec. Več informacij na www.mobitel.si, na telefonski številki Centra za pomoč naročnikom 041 700 700 ali v najbližjem Mobitelovem centru.

**Za samo
5,99 €
doplačila na mesec**

